

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

Quality of Life and Law Journal

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2565

Vol. 18 No. 1 January - June 2022

ISSN 1686-9443

E-ISSN 2730-3195

รายงานวิจัย

- ❖ Practices of institutional care in Thailand in comparison to the United Nations Guidelines for the Alternative Care of Children
Kanthamane Ladaphongphatthana
- ❖ วุฒิภาวะทางอารมณ์ของพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงาน สถานีตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ร.ต.ท.สุเมธัส บวรนันท์กุล
- ❖ การพัฒนามาตรการทางกฎหมายการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับคนพิการ
เอกพงษ์ สารน้อย
- ❖ การปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน
นภัทธภณ พูลผล
- ❖ ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน
ดวงฤทัย พงศ์ทรัพย์การุณ
- ❖ การตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย
วรรณพร ผาสุก

บทความวิชาการ

- ❖ นโยบายและกลไกการส่งเสริมการเกษตรมูลค่าสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
วรรณวิภา ไคลังคะ
- ❖ การวิเคราะห์ SWOT Analysis กับสถิติ
ธนภณ นิธิเชาวกุล
- ❖ การฟื้นตัวของประเทศไทยสู่ความยั่งยืนทางการคลัง ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19
สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ

สโมสรมือปาวชิราวุธานุสรณ์

สโมสรมือปาวชิราวุธประสงคก่อดังเพื่อ

๑) เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้พระราชทานกำเนิดกิจการเสือป่าและลูกเสือไทย รวมถึงแสดงความจงรักภักดีแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์พระประมุขของคณะลูกเสือแห่งชาติ

๒) เพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงมีพระชนมายุครบ ๘๔ พรรษา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒

๓) เพื่อให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนกระบวนการลูกเสือและกิจกรรมของคณะลูกเสือแห่งชาติ

๔) เพื่อศึกษาและรวบรวม บทความ งานพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้พระราชทานกำเนิดเสือป่าและลูกเสือไทย

๕) เพื่อเป็นการให้ความรู้และเผยแพร่กิจการเสือป่าและลูกเสือไทย ให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๖) เพื่อส่งเสริมและพัฒนางานวิชาการให้มีความทันสมัย ประยุกต์ใช้กับลูกเสือได้ในยุคโลกาภิวัตน์

“กล้วยไม้สิงโตเจ้าฟ้าเพชรรัตน”

เป็นกล้วยไม้คู่ผสม ที่นายภพล ศุภนันถนันทน์ ผู้เลี้ยงและนักเพาะพันธุ์พืชและสัตว์น้ำสมัครเล่น ได้ดำเนินการผสมพันธุ์กล้วยไม้ระหว่างสิงโตแคลปโตเนนเซ่ (Bulbophyllum claptoneze) และสิงโตปาละวัน (Bulbophyllum palawanense) เมื่อประมาณเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๒ จนได้กล้วยไม้ลูกผสมพันธุ์ใหม่ของโลก เมื่อความทราบฝ่าพระบาท สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานพระอนุญาตให้เชิญพระนามมาตั้งเป็นนามกล้วยไม้คู่ผสมใหม่นี้ว่า กล้วยไม้สิงโตเจ้าฟ้าเพชรรัตน โดยทรงพระกรุณาโปรดให้ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ เสด็จออกแทนพระองค์ ณ วังรื่นฤดี สุขุมวิท ๓๘ ประทานพระวโรกาสให้ นายชัยพล ไชยพร ข้าราชการบริพาร นายนายภพล ศุภนันถนันทน์ เฝ้าถวายกล้วยไม้คู่ผสมนี้ แต่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี กรมหมื่นสุทธนารีนาถ เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ซึ่งในวันเดียวกันนี้ สมาคมพืชสวนอังกฤษ ได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนกล้วยไม้คู่ผสมดังกล่าวในนาม “Bulbophyllum Princess Bejaratana”

พระนามและพระبارมีของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ย่อมยังให้ประชาชนได้หันมาสนใจกล้วยไม้สกุลนี้กันมากขึ้น เมื่อมีคนสนใจและนิยมกล้วยไม้สกุลนี้กันอย่างแพร่หลายแล้ว ก็จะเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรรายอื่นๆ หันมาช่วยกันพัฒนากล้วยไม้สกุลนี้ให้เป็นกล้วยไม้สกุลหลักอีกสกุลหนึ่ง ในการทำรายได้เข้าประเทศต่อไปในอนาคต รวมถึงเป็นขวัญกำลังใจสำหรับผู้พัฒนาพันธุ์กล้วยไม้สกุลนี้ และเป็นจุดเริ่มต้นให้ประชาชนหันมาสนใจกับทรัพยากรธรรมชาติ เป็นการเจริญรอยพระยุคลบาท สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ ผู้สืบทอดพระทัยธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกสถานหนึ่งด้วย

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ISSN : 1686 - 9443 / E-ISSN 2730-3195

“เป็นวารสารที่มุ่งเน้นเฉพาะวิชาการทางด้านสังคมสุขภาวะและคุณภาพชีวิต รวมถึงวิชาการทางด้านกฎหมายการแพทย์ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์ ตลอดจนสหวิทยาการและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสรรค์สร้างสังคมสุขภาวะ”

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ผลงานวิจัย ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในทางวิชาการ ด้านกฎหมายการแพทย์ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์ ตลอดจนสหวิทยาการและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสรรค์สร้างสังคมสุขภาวะ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นทางด้านสังคมสุขภาวะและคุณภาพชีวิต รวมถึงวิชาการทางด้านกฎหมายการแพทย์ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์ ตลอดจนสหวิทยาการและมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสรรค์สร้างสังคมสุขภาวะของคณาจารย์ นักวิชาการทั้งภายในและภายนอกสถาบัน
3. เพื่อส่งเสริมให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบันได้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
4. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในรูปแบบของวารสารวิชาการ
5. เพื่อให้เป็นเอกสารประกอบการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

คณะที่ปรึกษา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (อัมพร อมฺพโร)
ศาสตราจารย์นายแพทย์วิฑูรย์ อึ้งประพันธ์
ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร
ศาสตราจารย์นายแพทย์สมพล พงศ์ไทย
ศาสตราจารย์นายแพทย์สุรศักดิ์ ฐานิพานิชกุล
ศาสตราจารย์ ดร. มรว. ชิณสุร สวัสดิวัตน์
ศาสตราจารย์ ดร.รัศมีดารา หนูสวัสดิ์
ดร.หิมาลัย ผิวพรรณ

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ รัชดาพรธนาธิกุล

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยบรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ ดร.ชูชีพ เปียคนอก

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

กองบรรณาธิการ ศาสตราจารย์ ดร.พนอเนื่อง สุทัศน์ ณ อยุธยา

รองศาสตราจารย์ พ.ต.อ.ดร.พงศ์กุลธร โรจน์วิรุฬห์

รองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณรา ชื่นวัฒนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รณภูมิ สามัคคีคารมย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ตฤญา โรจน์ทั้งคำ

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา ไตลังคะ

ดร.นพดล กรรณิกา

ดร.สุภัทรา กรอุไร

อาจารย์มณิสรา จุลสมัย

นายสุรพล ศุขอัจจะสกุล

นายสรภพ แต้สุวรรณ

นายจักรพงษ์ ทัพหปริญญ์

นางสาวอิสริยาศิริ พยัคติกุล

นายคำรณ ไชชนะโชติ

นางสาวฤษาณ์ ไทยวัฒน์

นางกรณัญญ์ รักใคร่

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

บ้านสมเด็จพระเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บริษัท ซูเปอร์โพล จำกัด

ศาลยุติธรรม

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ศาลยุติธรรม

สพฐ. ประถมศึกษาราชบุรี

การประปาส่วนภูมิภาค

กระทรวงพาณิชย์

มหาวิทยาลัยมหิดล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

บริษัท เอ็นดีเอส โฮลดิ้ง จำกัด

ฝ่ายจัดการ นางสาวสกวพร สุทธิสุข

เจ้าของ สโมสรเสือป่าวชิราวุธานุสรณ์

สำนักงาน 38 ถ.วัดโพธิ์ไฟโรจน์ ตำบลโพธาราม
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี 70120

กำหนดออก ปีละ 2 ฉบับ (มกราคม - มิถุนายน) , (กรกฎาคม - ธันวาคม)

พิมพ์ที่ บริษัท กอล์ฟ กราฟฟิคส์ไซด์แอนด์ปรินต์ติ้ง
164/9 ถ.บอนด์สตรีท ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี 11120 โทรศัพท์. 02-9829360

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)
ซึ่งผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI

ทุกบทความได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 3 ท่าน
ก่อนลงตีพิมพ์ในวารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

☆ บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ในวารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
เป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ สโมสรเลิ่ปาวชิราวุธานุสรณ์ และ
กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

☆ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการคัดลอกบทความเพื่อการศึกษา
แต่ให้อ้างอิงแหล่งที่มาให้ครบถ้วนสมบูรณ์

☆ ท่านที่ประสงค์จะส่งบทความวิชาการ ผลงานวิจัย ข้อคิดเห็น
ทางวิชาการลงตีพิมพ์วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย กรุณาส่งมาที่
สโมสรเลิ่ปาวชิราวุธานุสรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ (Peer Review)

ศาสตราจารย์คลินิกนายแพทย์วิรุณ บุญนุช

มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรสมน พงษ์ปิณโณ

มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์ บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธิ์

มหาวิทยาลัยบูรพา

ศาสตราจารย์ ดร.นิรินทร์ สังข์รักษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร

รองศาสตราจารย์ ดร.เนาวรัตน์ พลายน้อย

ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา กงตาล

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.ประธาน วัฒนาวณิชย์

ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ สิงห์สุริยา

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ พ.ต.อ.ดร.กิตติธนัทธ์ เลอวงศ์รัตน์

กองบัญชาการการศึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.แสงเทียน อยู่เถา

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัช บวรสมพงศ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พลเรือโท นพ.วิชัย มนต์ศิริวิทยา (ร.น.)

กรมการแพทย์ทหารเรือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพ.ประยงค์ เต็มขวลา

วิทยานิพนธ์เอเชีย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูริวัฒน์ ปุณยวุฒิปรีดา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วนิพล มหาอาษา

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุรภัทร ไตรรัตน์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร.เอกพงษ์ สารน้อย

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

ดร.วรานิษฐ์ ลำไย

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จังหวัดนนทบุรี

ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ มาลี พงษ์พงศาวลี

ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์ พล.ต.ต.หญิง ดร.พัชรา สิ้นลอยมา

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวัตร พลายน้อย

ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.โกวิท วงศ์สุรวัฒน์

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.สมบุรณ์ ศิริสรทริธัญ

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.วินัยทักานต์ รุจิภักดิ์

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.สุณีย์ กัลยะจิตร

มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ชุมนะ รุ่งปจนิม

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

รองศาสตราจารย์ พินิจ ทิพย์มณี

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.พชร สันทัต

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

รองศาสตราจารย์ ดร.คนางค์ คันธมธุรพจน์

มหาวิทยาลัยมหิดล

พลโท ดร.วิระ วงศ์สรรค์

ข้าราชการบำนาญ กองบัญชาการกองทัพไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร วรบำรุงกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป ฉัตรสุภางค์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ต. ดร.ธวัช สุดสาคร

โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐานันดรศักดิ์ บวรนนท์กุล

มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร.ชวลิต หมื่นนุช

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดร.ปนัดดา รักษาแก้ว

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

สวัสดีปีใหม่ พ.ศ. 2565 สำหรับวารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย ได้ดำเนินการมาเป็นปีที่ 18 แล้ว ในฉบับนี้มีบทความที่น่าสนใจ จำนวน 9 เรื่อง เป็นรายงานวิจัย 6 เรื่อง และบทความวิชาการ 3 เรื่อง ซึ่งนักวิชาการ บุคลากรทางการศึกษา และนักวิจัยต่างๆ ล้วนให้ความสนใจต่อการศึกษารายงานในประเด็นด้านคุณภาพชีวิต เช่นเรื่อง “วุฒิภาวะทางอารมณ์ของพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงาน สถานีตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” “การปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางเขน” “ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน” และด้านกฎหมาย เช่นเรื่อง “การพัฒนามาตรการทางกฎหมายการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับคนพิการ” เป็นต้น นอกจากนี้วารสารฉบับนี้ยังนำเสนอบทความวิจัย/บทความวิชาการอีกหลากหลายแนวความรู้ด้านต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้เลือกศึกษาตามความสนใจ และขอขอบพระคุณคณะที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ (peer review) ที่กรุณาประเมินคัดกรองบทความวิจัยและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ ในการปรับปรุงบทความวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาสาระของบทความที่วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมายได้นำเสนอไปนั้น จะเป็นประโยชน์ต่อท่านผู้อ่านเพื่อเปิดมุมมองแนวคิดในการศึกษาพัฒนางานวิจัยของท่านต่อไปในอนาคต

กองบรรณาธิการ

สารบัญ

รายงานวิจัย

- ❖ Practices of institutional care in Thailand in comparison to the United Nations Guidelines for the Alternative Care of Children
Kanthamane Ladaphongphatthana Wiwat Thanapanyaworakun and Andy Lillicrap1-27
- ❖ วุฒิภาวะทางอารมณ์ของพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงาน
สถานีตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ร.ต.ท.สุเมธัส บวรนนท์กุล และ ศุภกรรณ์ ปุณณฤทธิ.....28-42
- ❖ การพัฒนามาตรการทางกฎหมายการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
สำหรับคนพิการ
เอกพงษ์ สารน้อย และ ชีวานนท์ พรรตน์ธนิกุล.....43-57
- ❖ การปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่
สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน
นภัทร์ภณ พูลผล และ สหพัฒน์ หอมจันทร์.....58-67
- ❖ ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านม
ที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน
ดวงฤทัย พงศ์ทรัพย์การุณ.....68-81
- ❖ การตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยา
ของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย
วรรณพร ผาสุก ธนภณ นิธิไชยกุล และ กัญจนวลัย นนทแก้ว แพร์รี่.....82-94

สารบัญ

บทความวิชาการ

- ❖ นโยบายและกลไกการส่งเสริมการเกษตรมูลค่าสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
วรรณวิภา ไตลังคะ และ โชติ บดีรัฐ.....95-107
- ❖ การวิเคราะห์ SWOT Analysis กับสถิติ
ธนภณ นิธิเชาวกุล.....108-120
- ❖ การฟื้นตัวของประเทศไทยสู่ความยั่งยืนทางการคลัง ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของ
ของโรคโควิด-19
สมบูรณ์ ศิริสรธรวิทย์ สิริศักดิ์ ไซยสุข ยุริพรรณ วณิชโยบล และ
กัญญภัคพิมพ์ มนูญผล.....121-145

**Practices of institutional care in Thailand in comparison to
the United Nations Guidelines for the Alternative Care of Children**
การดำเนินการของสถานสงเคราะห์เด็กในประเทศไทย
เทียบกับแนวปฏิบัติด้านการเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็ก
แห่งสหประชาชาติ

*Kanthamane Ladaphongphatthana**

*Wiwat Thanapanyaworakun** Andy Lillicrap***

กัณฐมนี ลดาพงษ์พัฒนา วิวัฒน์ ธนาปัญญาวรรคุณ** แอนดี้ ลิลลี่แครพ***

Received : 29 March 2022 / Revised : 2 May 2022 / Accepted : 23 May 2022

Abstract

This qualitative research studied the comparison between the practices of registered private institutional care facilities in Thailand and the United Nations Guidelines for the Alternative Care of Children. Six orphanages in Chiangmai province were selected through quota sampling. Six managers and twelve parents who sent or received their children back from the respective orphanages were selected as key informants for semi-structured in-depth interviews. The study found both the practices aligned and contradicted the guidelines. However, neither the aligned or contrary practices intentionally had the guidelines as their base. The orphanages with social workers had distinctly better practices aligned to the guidelines in the four areas covered by this study; gatekeeping, individual care plan, family reintegration, and family strengthening. Based on the findings, recommendations are made for the Thai government and individual private orphanages in Thailand to close the gap between current practice and the intention exhibited in the Guidelines for the Alternative Care of Children.

*Lecturer Dr., Humanities Department, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

**Researcher, Alternative Care Thailand

*อาจารย์ ดร. ภาควิชามนุษยศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

**นักวิจัย, เครือข่ายการเลี้ยงดูทดแทนประเทศไทย

Keywords : Alternative care/ Guidelines for the Alternative Care of Children / Institutional care/ Orphanage

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการของสถานรองรับเด็กเอกชนที่ได้รับใบอนุญาตกับแนวปฏิบัติด้านการเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็กแห่งสหประชาชาติ โดยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบกำหนดโควตา (Quota Sampling) คณะผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interviews) จากผู้ดำเนินการสถานสงเคราะห์เด็กจำนวน 6 แห่ง และผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานเข้าสู่สถานสงเคราะห์ หรือรับบุตรหลานจากสถานสงเคราะห์เหล่านี้กลับมาอาศัยอยู่ด้วยกันจำนวน 12 คน ผลการศึกษาพบว่าสถานสงเคราะห์เด็กเอกชนมีการดำเนินการทั้งที่สอดคล้องและขัดแย้งกับแนวปฏิบัติด้านการเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็กแห่งสหประชาชาติ อย่างไรก็ตาม พบว่าสถานสงเคราะห์ที่มีนักสังคมสงเคราะห์มีการดำเนินการที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติ ฯ ใน 4 ด้านรอบของการศึกษานี้ ได้แก่ การคัดกรองป้องกันการเลี้ยงดูทดแทนโดยไม่จำเป็น (gatekeeping), แผนการเลี้ยงดูเด็กเป็นรายบุคคล (individual care plan), การคืนเด็กสู่ครอบครัว (family reintegration), และ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว (family strengthening) การศึกษานี้เสนอให้รัฐบาลและสถานสงเคราะห์เด็กเอกชนลดช่องว่างระหว่างการดำเนินการของสถานรองรับและแนวปฏิบัติด้านการเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็กแห่งสหประชาชาติ

คำสำคัญ: การเลี้ยงดูทดแทน/ การเลี้ยงดูเด็กในรูปแบบสถาบัน/ แนวปฏิบัติด้านการเลี้ยงดูทดแทนสำหรับเด็ก/ สถานสงเคราะห์เด็ก

Introduction

“Home life...is the great molding force of mind and character. Children should not be deprived of it except for urgent and compelling reasons.” (Children’s Bureau, 1967) This conclusion from the White House Conference on Dependent Children in 1909 emphasises the importance of family in children’s upbringing and insists that children, even those who needed to be removed from their own homes, “should be cared for in families whenever practicable” (Children’s Bureau, 1967) But why?

Every child needs at least a reliable, responsive caretaker for a healthy brain and psychological development, particularly in the first few years of life when the brain architecture is built. (Center on the Developing Child, 2021) Unresponsive care with chronic under-stimulation or severe neglect (in a family setting) often leads to developmental delays or other adverse impacts. Worse, severe neglect or the lack of individualised adult responsiveness in an institutional environment like an orphanage can lead to severe cognitive, physical, and psychosocial development impairments. (National Scientific Council on the Developing Child, 2012)

While orphanages are helpful in housing many children, especially in emergencies, prolonged institutionalised care in a normal situation is of great concern. The most worrying aspect of residential care is the child to caretaker ratio. The more children a caretaker has to care for, the less likely they would receive adequate individualised care needed for their development. Therefore, in poorly resourced childcare institutions, it is highly probable that severe neglect accounts for adverse outcomes on the children’s physical health, cognitive development, attachment, and mental health. (Carr et al., 2020) The average number of children in a private orphanage in Thailand is 58. (CRC Coalition Thailand, 2016) Still, having only one or two direct caretakers in an orphanage is not unusual. The ratio of 19 children aged six and above to 1 direct caretaker is allowed for public residential care but is considered the lowest quality possible. (Department of Children and Youth, 2017)

The possible lack of responsive relationships is not the only limitation of orphanages. Strict daily routines and isolation from the community (Cantwell, 2018) may lead to a lack of individual care and the lack of skills needed to live independently in society. For this reason, those leaving care feel unprepared and call for better preparation before and quality access to mental health services after leaving care. Also, they insist on extending the age of leaving care from 18 to 25 years old as a “soft landing from planet youth care on planet earth.” (International Care Leavers Convention, 2020)

Despite these limitations, many children are still living in institutional care. It is estimated that 5.4 million children live in care institutions worldwide, and around 80% have a living parent. They are not orphans. (Lumos, 2022) In Thailand, a study of children in private orphanages also found a similar finding; 90% of children indicated that they still have at least a living parent. (Alternative Care Thailand, 2014) But why they are living away from their family?

Children in Thailand are placed in public institutional care (orphanages) mainly because of poverty. (Department of Children and Youth, 2020?) Although international guidelines emphasise that poverty alone is not a justified reason for family separation. Instead, it should signal the need to provide appropriate support to the family. (United Nations, 2009, paragraph 15)

Mindful of the best interest of children and possible conflict of interests, the decisions of removing or reintegrating the child should be based on the assessment of “suitably qualified and trained professionals...in full consultation with all concerned.” (United Nations, 2009, paragraph 39-40) If a careful assessment yields “a reasonable grounds to believe that the well-being of the child is at risk” (United Nations, 2009, paragraph 39) because the family is unable or unwilling to provide adequate care, the state as a duty bearer has to protect the child rights and ensure appropriate alternative care. (United Nations, 2009, paragraph 5)

The most desirable form of care is the one that would disrupt or traumatise the children of family separation the least, like that provided by the close relatives.

Kinship care is family-based care within the child's extended family or with close friends of the family known to the child. (United Nations, 2009, paragraph 29 (c) (i)) In Thailand, around 23% of children live in kinship care (National Statistical Office & Unicef, 2020), making it the country's most common form of alternative care. Longitudinal research in two provinces with high outmigration rates indicates that 86 per cent of children whose parents are absent have their grandmothers as primary caretakers. (Institute for Population and Social Research & Unicef, 2016, p. 17)

Still, Thailand relies heavily on large residential care or orphanages to provide alternative care. Within all 77 provinces, there are 30 public residential care and at least 500 private orphanages; more than 50% operate outside the Thai legal framework. (Alternative Care Thailand, 2022) About 63% of these unregistered orphanages are located in Northern Thailand, particular in Chiangmai, Chiangrai, and Tak provinces. (CRC Coalition Thailand, 2016)

For children living in these institutions and other forms of alternative care, the state and other stakeholders must ensure that the services fulfil the children's best interests. A UN resolution adopted by the General Assembly in 2009 provided guidelines, particularly for the purpose. The UN Guidelines for the Alternative Care of Children seek to "support efforts to keep children in, or return them to, the care of their family or, failing this, to find another appropriate and permanent solution." (United Nations, 2009, paragraph 2(a))

The guidelines are translated into two fundamental principles; necessity and suitability. Decisions should be made for each case if a child must have alternative care. If necessary, suitable types of care should be considered, and they should only be temporary. For residential care like orphanages, they should be "small and be organised...in a setting as close as possible to a family". Their objective should be "to provide temporary care and to contribute actively to the child's family reintegration or...secure his/her stable care in an alternative family setting." (United Nations, 2009, paragraph 123)

This qualitative study aims to compare the practices of private institutional care facilities in Thailand with the Alternative Care Guidelines and identify the aligned and contradicting practices for further improvement. There are four areas to see if the current approaches align with the guidelines' intention; gatekeeping, family strengthening, individual care plan, and family reintegration. Gatekeeping is preventing unnecessary alternative care, which must be implemented alongside family strengthening schemes - the attempts to support vulnerable families so they can raise their children. While gatekeeping should last from before a child enters care to while in it, family strengthening must be applied throughout. Even when a child is in care, the family should be strengthened to receive them back and care for them adequately. Individual care plans work together with family reintegration. Planning for care and permanency should be made available "from the earliest possible time, ideally before the child enters care" (United Nations, 2009, paragraph 61), clearly stating the placement goals. (United Nations, 2009, paragraph 63) This has to be accompanied by regular reviews to see if the "original causes of removal" of a child from their family care have been resolved and if the child can be reintegrated back with his/her family, whenever possible and in the best interests of the child. (United Nations, 2009, paragraph 14) This research uses the four areas of alternative care work as a framework. The findings were analysed, and recommendations were made to improve care practices, ensuring children's best interest is observed.

Materials and methods

Research framework

This research was designed to compare the practices of private residential care and the guidelines in three stages; when a child is at risk of living without parental care, when a child is in alternative care, and when a child leaves alternative care. Four areas of alternative care work reflected in the guidelines were highlighted: family strengthening, gatekeeping, individual care plan, and

family reintegration. Each area covers different stages of children entering, living, and leaving alternative care, as illustrated in the diagram.

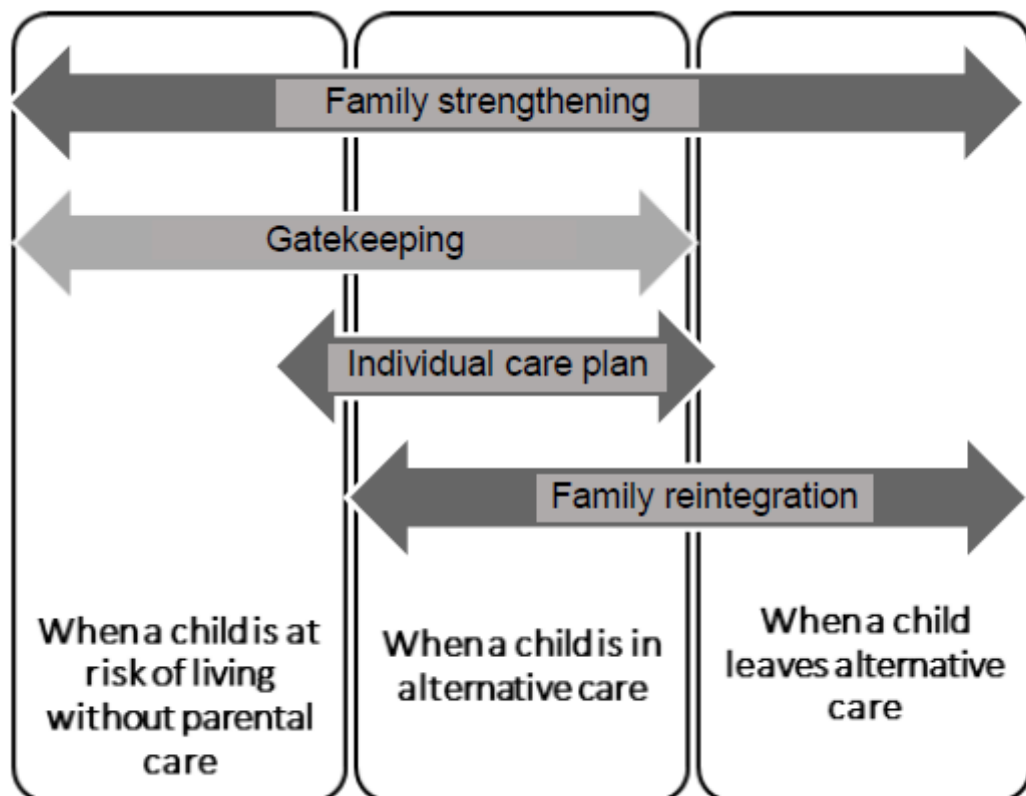

Diagram 1: Research framework

Research area

To comparatively study institutional care practices and the *UN Guidelines for the Alternative Care of Children*, this research chose to study the registered private orphanages. It is assumed that with registration, the orphanages are subjected to a minimum standard of care and should have a better quality of care than those operating illegally.

This research identified Chiangmai province as a research area for three reasons. Firstly, Chiangmai is among the top three provinces with the highest

number of private residential care in Thailand (CRC Coalition Thailand, 2016) and has its own private orphanage association. Secondly, the Chiangmai provincial office of the Ministry of Social Development and Human Security is active in supervising registered private children's homes, indicating a more adhering practice to the government standard. Lastly, Chiangmai is the only province in Thailand with a subcommittee on standard inspection and capacity development of residential care, implying a higher standard of alternative care provided.

Key informant selection

This research aims to understand the process of decision making at the stage where children were separated from their families, when they were in care, and when they returned to their family or community. Thus, two main groups of key informants are the orphanage operators and the parents.

The quota sampling method was applied for the selection of orphanages. First, all registered private children's homes in Chiangmai province were updated. To ensure that the institutional care providers have had experience in accepting, caring for, and dismissing a child, only orphanages with more than five years of experience were selected. The list was then sorted into districts.

From the top three districts with the highest number of registered institutional care, all selected orphanages were categorised into large and small orphanages. These break characteristics are applied to see any difference in orphanages of different sizes. Three large orphanages (with more than 30 children) and three small orphanages (with less than 30 children) were randomly selected from the list. The managers of these six selected orphanages were contacted as key informants. It is worth noting here that a large orphanage initially chosen refused to participate; another one of the same categories was randomly selected in its place.

Additionally, the managers were asked to identify and give contacts of the parents who were the latest to send their children into care and those who were the latest to receive their children back. Each orphanage manager provided

contacts of two parents, totalling 12 parents as key informants. It is worth noting that orphanage managers may have some bias in selecting parents. For example, it is perceived that every parent interviewed had a good relationship with the orphanage or at least the managers. Also, in some cases, the qualified parents (the latest who sent or received the child back from a respective orphanage) were out of contact. So others with the same characteristics were contacted instead. In sum, this research interviewed 18 key informants; 6 orphanage managers and 12 parents.

Data collection and analysis

This qualitative research collected data using semi-structured in-depth interviews. The interview guide was structured in three sections; the acceptance of a child into care, the care practice while the child is under care, and the process to end care and the follow up. The interview guide was designed having the Guidelines for the Alternative Care of Children as a foundation.

Before every interview, key informants were informed of the research and privacy information. The consents were sought. Interviews with the orphanage managers lasted approximately 1-1.5 hours, while parents' interviews lasted about 45 minutes. The interviews were conducted in 2018. Every interview was recorded and transcribed. The research team coded the transcription to analyse the patterns, focusing on four areas of alternative care work; gatekeeping, family strengthening, individual care plan, and family reintegration. The analysis was made from this primary data and a secondary one.

Result

The research results are categorised into three sections; when children are at risk or already living without adequate parental care, while children are in residential care, and once the care is suspended. Follow up after children left care was also discussed.

1. Gatekeeping and admitting children into residential care

1.1 Initial contact for sending children to orphanages

This research found four ways the children and their families contacted orphanages; the parents contacted the orphanage themselves, and the children were referred by the government staff, other private organisations, and a third person. First, parents contact care facilities staff to have their children accepted into care. Orphanages are known in the local area and the home town of children already in those care facilities. Word of mouth and seeing children in residential care returning and visiting their families during school breaks increase the possibility for parents to send their children to the orphanages. Second, government staff referred children to orphanages. This research found both formal and informal references. Formal references mean cases referred by relevant government units like hospitals and local governments; some involve the multi-disciplinary team in decision making. Informal references, however, mean individual government staff like police or teachers referring a child to an orphanage in their personal capacity. Third, children were referred by other private children's homes. This research found two examples of such cases. And lastly, children were sent to orphanages via a third person. This research found that the third persons were often affiliated with a religious network, particularly Christians. Children were sent to institutional care by priests, nuns, pastors, and believers. This finding was in accordance with a previous study which shows that over 60 per cent of unregistered private residential care are faith-based organisations. (CRC Coalition Thailand, 2016) In Chiangmai, 70 per cent of registered orphanages are associated with Christianity. In fact, one of the orphanage managers stated that "we will accept the children who have been referred to by Christians or Christian organisations only". (orphanage manager number 4)

1.2 Factors for sending children to orphanages

Poverty is still a primary reason families send their children to orphanages. In one case, a grandmother took care of her grandson with an irregular daily income of two dollars. Even with her government elderly allowance of 30 dollars

a month, it is insufficient. (parent number 10) Apart from poverty, this research also finds other four joint reasons pressuring the family to send their children to orphanages. These are neglect due to divorce, incapability to care for children due to sickness, addiction, imprisonment, lack of stable living and accommodation, and abuse or high risk of abuse.

While families have internal struggles to induce them to send their children to orphanages, institutional care facilities also have 'pulling factors' to draw children into their care. Most notably, orphanages give children access to better quality education. Additionally, with the challenges of commuting to schools from some rural areas of Chiangmai and neighbouring provinces, orphanages or similar boarding houses are motivating alternatives to living at home. Even a parent who had been in institutional care and understood its disadvantages decided to send her children to an orphanage solely for educational purposes. (parent number 9)

1.3 The admission to residential care

This research found two main inclusion criteria for admitting children into residential care; children without anyone caring for them and destitute children, especially those lacking educational opportunities. Three orphanage managers specified that they aim to help children who do not have anyone to care for them. This implies long term or permanent institutionalisation. The perception that "here will be their home and family forever" (orphanage manager number 6) diminishes the possibility of looking for other family-based opportunities.

Orphanages also accept children for educational purposes, particularly those whose parents cannot provide a good education or when the daily commute to school is challenging. Education is a strong drive behind admission to residential care. Most orphanages in this research receive a new cohort of children at the beginning of the school year. An orphanage manager explained that "We have to send the children to school. If it is in the middle of the semester, the school will not accept the application. So, we could not accept any either." (orphanage manager number 5)

For the exclusion criterion, orphanages do not see themselves helping children with behavioural problems. Therefore, when considering receiving a child into their care, the decision is made with consideration to the potential problems the child could cause. (orphanage manager number 2) Another exclusion criterion found in an orphanage is gender preference. In an orphanage, girls are preferred “because it is harder than taking care of the boys.” (orphanage manager number 4) It is also worth noting that no children with disabilities were in any participating orphanages.

The orphanage manager is the main one to decide if a child will be accepted into care or not. In two orphanages participating in this research, the main funders also have an input in the decision making. Except for two orphanages with social workers as managers, the others decided to accept a child without a house visit or a meeting with the parents in some cases. In contrast, orphanages with social workers are active in gatekeeping and offer help to families at risk. Only orphanages with social workers provide or give information on services to strengthen families, such as scholarships and monthly support.

After a decision to receive a child into care is made, there is no adjustment period given to the children except in only one participating orphanage — the orphanage with a social worker set up a 2-week adjustment period for the child and his grandmother.

After a child is accepted into care, orphanages make a signed agreement with the parents or the authorities referring a child. This signed agreement serves as semi-legal protection for the orphanages and implies the more important roles of orphanages staff in the lives of the children than the roles of the parents.

We made an agreement that we have the right to take care of the child...(We would ask them if they have) Any concerns? Are they still willing to send the child here even when they know all this? Once they agree, a document is signed. They give us the right to contact the school or take the children to a doctor...The parents need to provide us with full authority. (Manager, Orphanage number5)

Apart from the signed agreement, orphanage managers often state the terms on the responsibility of the parents informally. For example, an orphanage insisted that the parents have to pay the child a regular visit. However, the parental visit is limited in form and frequency by the orphanage manager. For example, there should be no visit at the beginning of the admission to help the children adjust to life at the orphanage better. (Manager, Orphanage number 4) Another example is that the visit should not involve a trip to go out for a family meal for fear that it will offend other institutional care children who do not have a parent. (Manager, Orphanage number 1) Another orphanage indicated that the parents have to contribute to the living cost of the child. The said amount was about 10 dollars a month, “but those who do not have much would pay about 2 dollars a month or 3. This is alright. At least they have not totally forsaken their child.” (Manager, Orphanage number 2)

What seems to be commonly understood by the parents and orphanage managers is the length of time the children will be staying in the institutional care. It is normal to hear from the parents that the orphanage will take care of their children until the age of 18. It is the age of legal maturity and of the graduation with high school diploma or the equivalent.

I used to discuss (with the orphanage) about this. But I know I cannot get my child back. He has to reach 18 years old... it's up to him whether he'd like to be back with me (his mother) or remain in the orphanage. (Parent number 2B)

They said they would take good care of him. That's all. He will go to school until the age of 18. Then, he can come back home. They were afraid I would abduct the child back. (Parent number 7)

2. Individualised care for children in residential care

2.1 Collecting children's information and setting house rules

All participating orphanages have personal folders to contain information about each child. The main form used to gather information is given by the provincial office of Social Development and Human Security. The form is

comprehensive and rarely was completed. The section which received the most update is the section on home and parental visits. Given a small number of staff and the workload of the staff and manager, the paperwork has not been given a high priority. When relevant, the updates on matters around the facility are provided mainly for the funders, in most cases international.

Regarding the rules within institutional care, each orphanage has its own rules that do not depend on government guidance or suggestion. It is found that with many children under care, the rules are set mainly to help care for a large group of children. Therefore, many rules set in the orphanages are not conducive to the needs or rights of an individual child. For example, children are not permitted to have a meal with their parents outside the orphanage. (Manager, Orphanage number1) Children are not allowed to speak the local dialect, only central Thai. (Manager, Orphanage number2)

2.2 Relationships between the child, the family, and the orphanage

The relationship between the children and the caretakers at orphanages imitates a family relationship. An orphanage employs a couple to take care of the children. They often are called father and mother by the children. However, all the managers who were key informants recognised that an orphanage could not replace a family.

We take care of them like a family. I try to be a father to them. They call us father and mother. But it is only the imitation of family. We can not replace their real family. I used to think we could. Though the theory says we could not, I did not believe it. We did try. But it was not ok. We are not the same flesh and blood. No matter how hard we try. There is still a wall between us. (Manager, Orphanage number5)

There is still a gap. Do they trust me fully? Do they regard me as a mother? I am only a big sister taking care of them. That is what they feel. They do not think that this is their family. (Manager, Orphanage number3)

Still, the orphanage caretaker is more influential in the lives of the children than the parents. There are two areas where the influence of the caretaker is prominent; education and religion. The children chose a school or applied for an education program as the caretakers guided them. An orphanage manager insisted that the children have a bachelor's degree, while another orphanage manager supported the children in her respective orphanage to pursue a diploma in a vocational school. Eventually, the children choose accordingly.

Regarding religious preferences, researchers found daily spiritual practices in orphanages. Since all six orphanages of this research are affiliated with Christianity, daily religious routines found include morning devotion and prayers before meals. There is also an orphanage that persuades children to become religious personnel. (Manager, Orphanage number 2)

The relationship between the children and their families are maintained by two primary forms of contact; phone calls or online communications and visits. With phone calls, it is reported that the rings have to be made through the phones of the caretakers. For visits, two orphanages discourage parents from visiting their children at the beginning of their time in the orphanages. But later, visits are allowed more often but are still subject to the supervision and rules of each orphanage. The school holidays are when the children have an opportunity to visit their families. The orphanages allow such visits twice a year to reduce the workload of the orphanage staff. "So the staff can take some rest after taking care of the children for the whole semester." (Manager, Orphanage number 2) In effect, it also reduces the monthly operating cost of the orphanages.

Interestingly, a group of parents abstained from visiting the children or trying to visit them less frequent. The reasons given are the fear that the children would not want to remain in the orphanage or the oversensitivity to the feeling of the caretakers. The parents were concerned that the caretaker may not feel comfortable with their frequent parental visits. This concept of being considerate or *Krengjai* is powerful in Thai culture. One is not comfortable doing something for fear that others may be offended by it.

Mostly they would allow a monthly visit. I took that. But the child did not want to stay. He wanted to be back with me (his aunt). So I decided not to visit him. We talked on the phone. If I had visited, he would not have been able to remain in the orphanage. (Parent number 6)

For me, I did not forsake my child. I often visited him. But I also feel kreng-jai (too considerate of the feeling of) the manager. I do not think the manager wanted us to contact the children too often,...for fear that the children may be emotionally attached to us. Though I want to, I will not go too often. (Parent number 2)

This relationship pattern between the parents and the orphanage caretakers stems from a strong sense of dependency. Even when the parents do not have enough opportunity to exercise their rights as parents, they are more concerned about the feeling of the orphanage staff than their own.

Of course, I am worried about him (the child). If I call, I am afraid that (the staff) will tell me off for calling him too often. They may get annoyed. But in fact, they have not said anything. (Parent number 8)
I visit there very rarely. Only when I really miss my grandchild. I do not want to bother them (the staff). (Parent number 10)

This research also found a minor tension between the parents and the staff for children's love, respect, and obedience. The tension reinforces the parents to avoid participating in the children's lives, even if they want to. The manager of orphanage number 5 indicated that if a child listens to the parents and goes against the rules and discipline of the orphanage staff, it will not be good. While parent number 11 said she made a call to ask about the welfare of the children but realised that the orphanage staff did not want her to call regularly. She thought it was because the staff feared the child would miss her too much.

2.3 Long-term individual care plan

The researchers have not found an individual case report. The personal folder of each child contains only essential basic information about the child

but lacks updates. Since there are no regular updates on the child, there is no periodic review to consider the necessity for the child to be in institutional care. It can be explained that paperwork is not a high priority work for the staff of private orphanages. Yet, in practice, a social worker working in an orphanage (Orphanage number 3) had reviewed the causes of family separation and attempted to reunite the children to their families despite not having updated the children's folder.

3. Individualised treatment to suspend care, family reintegration, and aftercare service

3.1 Challenges for family reintegration

There are two main challenges for family reintegration in the practice of private children's homes. First, there is a lack of regular review of the child and family situation, partly because admission to an orphanage is understood by both the parents and the orphanage staff to be a long-term arrangement. In the case of parent number 12, her daughter has been in an orphanage since she was very young up until the age of 23. Another reason is the better opportunity for good education. Parent number 2A was considering taking a child back. But when she thought about the educational opportunity the orphanage could provide, she decided for her child to remain in institutional care instead.

The second challenge is the unrealistic expectation of the orphanage staff toward the parent's capability to raise their children. The average living standard of the family may not be up to the expectation of individual staff, especially in orphanages with foreign funding and involvement. However, for the family, the willingness to take a child back accounts more than the financial capacity.

It does not cost much. I think it is manageable. It only will cost a few thousand Baht a month. He (the child) only needs 30 Baht per day. (Approximately one US dollar) 20 Baht for Thai school and 10 Baht for Chinese school. (Parent number 3)

Third, the children do not have much opportunity to learn local knowledge, culture, and skills. Reunifying a child back to their family may not be desirable.

The child may face a challenge in adjusting to the home culture. The differences are more notable in the orphanage funded or run by foreigners.

3.2 Causes for family reintegration

Positive causes for family reintegration are the intention for family reunification initiated by orphanage managers or the parents. However, the final decision still rests more upon the preference or opinions of the orphanage managers, except for the orphanages with social workers at work. In these orphanages, it is found that more professional evaluation was conducted before the family reintegration.

It is noted that in this research, there are two cases where parents initiated the family reintegration. In both cases, parents have maintained a solid relationship with the children while in institutional care. However, the initiations were not without criticism. Parents stating the desire to take the children back often faced a mild comment that they only want the children back to help around the house. (Managers, Orphanage number 4, number 2) This claim is confirmed in the case of parent number 9, who said that “the child can now be back with me because he is old enough. So, he can help taking care of the younger sibling. He now has another sibling.” (Parent number 9)

The negative cause of family reintegration is when the child has a behavioural problem. The behavioural issues range from stealing, being disobedient to destroying properties. Warnings are given. However, the child was sent home almost immediately when they repeated negative behaviour, often three times. Therefore, there was no preparation for the child or the family in such cases. Nevertheless, the most common cause of family reintegration is ageing out or graduating with a secondary or high school diploma. According to Thai laws, the definition of a child is a person below the age of eighteen. The orphanage thus sets the age of eighteen as the oldest age for a person under their care. However, in at least two cases in this research, young adults still live in institutional care.

3.3 Family reintegration process and follow up

Usually, children are sent back to their families without preparation, particularly when they display behavioural problems. However, this research also

found cases where the decision on family reunification is carefully thought through. The deciding time is prolonged to allow preparation for both the children and the family. For example, the orphanage manager of orphanage number 1 evaluated the family and spent 18 months settling on family reintegration. Once a decision has been made to reintegrate the child back, the manager of orphanage number 1 arranged a tryout period for the child to be at home during public holidays. Parent number 7 told us that she had her child back home for eight days to see if a family reintegration would be possible and sustainable. However, in this care, the actual family reunification happened at the end of the academic year.

This research found no structured follow-up program with the care leavers. Once the child is back with their family, the orphanage staff does not actively conduct a follow-up. This also depends upon the accessibility to the child and the family. It is reported that orphanage staff follow up with the care leavers passively, such as through social media. There is no follow-up for all cases reported in this research left because of behavioural problems.

The main challenges obstructing the following up with the care leavers are financial and personnel limitations. Nevertheless, once again, the work of social workers proves helpful. The researchers found attempts of the social workers to monitor family reintegration, though not for every case.

Discussion

This research studied the comparison between the practices of registered private institutional care facilities and the Guidelines for the Alternative Care of Children. The study shows that registered private children's homes have practices that align with and contradict the guidelines. However, because the guidelines were not widely recognised among practitioners in Thailand yet, aligning and contradicting practices were so by chance except in orphanages where social workers are at work.

1. Practices that are aligned with the Guidelines for the Alternative Care of Children

This research found practices aligned with the Guidelines for the Alternative Care of Children, mainly in orphanages with social workers at work. From the beginning, when children are at risk of having inadequate parental care, social workers act as gatekeepers preventing unnecessary alternative care. In the case of orphanage number 1, a social worker insists on not accepting a child simply because of poverty. This is aligned with paragraph 15 in the guidelines; “financial and material poverty...should never be the only justification for the removal of a child from parental care.” (United Nations, 2009)

When the children are in care, only orphanages with social workers at work review the causes of family separation, which lead to attempts to reintegrate the children back into their own families. In orphanage number 3, a social worker initiated the family reintegration process despite not updating the children’s folders. In orphanage number 1, once deciding on family reintegration, a social worker allowed 18 months to prepare the child and the family to be ready for reunification. These practices aligned with the Guidelines for the Alternative Care of Children in two main areas; “decisions on removal or reintegration...should be made by suitably qualified and trained professionals” (United Nations, 2009, paragraph 40), and “the reintegration of the child in his/her family should be designed as a gradual and supervised process.” (United Nations, 2009, paragraph 52) However, since the private orphanages are deciding on their own, the decisions were not made “on behalf of or authorised by a competent authority, in full consultation with all concerned.” (United Nations, 2009, paragraph 40) Additionally, the reintegration process of cases found in this research is not “accompanied by follow-up and support measures” as requested in the guidelines. (United Nations, 2009, paragraph 52) Therefore, the practices of orphanages still have room for improvement to be more aligned with the Guidelines for the Alternative Care of Children.

This research also found another aligned practice to the guidelines, widely practised in orphanages with and without social workers at work. During school

holidays, orphanage staff will allow and support children to visit their families. This tradition “facilitates contact and potential reintegration” (United Nations, 2009, paragraph 11) by maintaining the relationship between the children and their families of origin. However, that was not the primary intention of orphanage operators. In reality, parents were discouraged from visiting their children at the beginning of their time in two orphanages and not permitted to have a meal with their children outside of orphanage premises in the case of orphanage number 1. But all orphanage operators encourage children to visit their families during school breaks, twice a year, mainly to reduce staff workload. “So the staff can take some rest after taking care of the children for the whole semester.” (Manager, Orphanage number 2) In addition, it also reduces the monthly operating cost of the orphanages during the school holidays.

In sum, orphanages with social workers at work have practices that align with the Guidelines for the Alternative Care of Children, though there is room for improvement. However, for other orphanages, there is aligning practice, but the motivation behind it was not following the intention of the guidelines. The alignment was not made on purpose but rather by chance.

2. Practices that are not in line with the Guidelines for the Alternative Care of Children

Even with the best intention, private institutional care practices are often against the Guidelines for the Alternative Care of Children. This study finds patterns that contradict the international guidelines in four areas; gatekeeping, individual care plans, family reintegration, and family strengthening.

There is a profound lack of an effective gatekeeping mechanism. Instead of focusing on helping “children who are deprived of parental care or who are at risk of being so” (United Nations, 2009, paragraph 1), orphanages in this research give more attention to providing educational opportunities to disadvantaged children. This practice is exhibited in how orphanages operate. Their admission criteria, timeframe for family visits, or possibility for family reunification are all

decided on the need for education. For orphanage number 5, the operator only accepts new children before the school year starts because that is only when the schools will take an application.

The lack of access to quality education may have been solved with different solutions. To remove a child from a family to only give them a good education does not seem to be a solution aptly fit for the issue at hand. For example, in the case of parent number 4, grandparents sent the child to institutional care because they could not send and pick up the child from school daily due to their physical constraints. In such a case, assistance on transportation to school would still allow the child to live with his grandparents and still have education without unnecessary alternative care.

With this distorted aim of institutional care, children are being separated from family unnecessarily and for too long. Orphanage manager number 6 insisted that once a child is accepted into care, “here will be their home and family forever.” (orphanage manager number 6) This indicates that a child will live in an orphanage until they age out, often at the age of 18, which is the same time as they would graduate with a certificate or diploma. Even the parents understand that residential care is long term. Parent number 2B stated that “I know I cannot get my child back. He has to reach 18 years old.” (Parent number 2B) This contradicts paragraph 123, which insists that the objective of residential care “should generally be to provide temporary care and to contribute actively to the child’s family reintegration...” (United Nations, 2009, paragraph 123).

There is also an apparent lack of active individual care plans contributing to family reintegration. Though each child has a personal folder to collect essential documents such as house registration and grade reports, a plan to reunify the child has not been incorporated into the care plan. This directly disaffirms the intention of the guidelines, which encourage the state to ensure that there will be a “thorough review” of child and family situations at least every three months. (United Nations, 2009, paragraph 67)

(The) removal of a child from the care of the family should be seen as a measure of last resort and should, whenever possible, be temporary and for the shortest possible duration. Removal decisions should be regularly reviewed and the child's return to parental care, once the original causes of removal have been resolved or have disappeared, should be in the best interests of the child. (United Nations, 2009, paragraph 14)

Regarding family strengthening, this research found social assistance offered by social workers in the orphanages and from one local authority. However, there is no report of other forms of family strengthening such as “parenting courses and sessions, the promotion of positive parent-child relationships, conflict resolution skills, opportunities for employment and income generation”. (United Nations, 2009, paragraph 34a) Institutional care facilities, in this case, see themselves as helping children but do not expand the scope of their work to assist the family as a whole. Thus, in many cases, there is not enough “effort to prevent the separation of children from their parents or primary caregivers”. (United Nations, 2009, paragraph 155)

The practices of private orphanages contradicting the intention of the Guidelines for the Alternative Care of Children illustrate that the importance of family has not been valued. Government staff, caregivers, and the parents in this research prioritise education and convenience over family. Hence, the current practices do not reaffirm the commitment “to support efforts to keep children in, or return them to, the care of their family or, failing this, to find another appropriate and permanent solution, including adoption and kafala of Islamic law” (United Nations, 2009, paragraph 2a)

Another practice that may directly contradict the guidelines is religious observance. Though randomly selected, all orphanages in this research are faith-based organisations affiliated with Christianity. The issue of spiritual practice and proselytisation is highlighted. This study found different levels of religious

practice ranging from providing Christian education and counselling, observing daily and weekly rituals, and encouraging a child to become a religious leader. (In this case, the child is already a Christian) (Manager, Orphanage number 2) In this regard, more attention is needed for the care not to be instrumentalised in furthering the religious goals of the providers. (United Nations, 2009, paragraph 20)

Implications for policy and practice

1. Awareness-raising on alternative care for stakeholders

The practices of private institutional care do not align or contradict the guidelines on purpose because the Guidelines for the Alternative Care of Children are not yet widely known. Therefore, raising awareness of the alternative care guideline itself and the importance of family towards the development of the children should be prioritised. While funders and donors should be aware of other more appropriate means to help children, caretakers should have a more active approach to preventing unnecessary family separation. Also, in this research, the religious network is influential in the operation of private institutional care. Thus, it is suggested that the networks be further explored as a channel for information dissemination and awareness-raising among private institutional care facilities in Thailand.

2. Capacity building for institutional care personnel

There are two levels of personnel working in private orphanages; professionals such as social workers and caretakers. The professionals required by-laws are nurses, psychologists, and social workers, depending on the specific requirements for each type of institution. To build their capacity, stakeholders must engage with respective professional councils and higher education institutions. Such engagement aims to equip social workers and other professionals on the mechanisms reflecting the alternative care guidelines.

In practice, not all registered private orphanages have professionals working in them. What they have are the caretakers. They also have to learn and ac-

quire skills in the four primary mechanisms of alternative care. In reality, where orphanages cannot afford to employ a professional, the caretakers need to step in to provide appropriate individualised care for children. The Chiangmai Provincial Office of Social Development and Human Security realise the lack of professional personnel in institutional care. It is reported that the office provides training to build the capacity of caretakers in private orphanages. This can serve as a model for other provinces to improve the care and practice of institutional care facilities.

3. Local mechanisms for family strengthening and gatekeeping

The case of parent number 8 is the only case in this research with a robust gatekeeping mechanism conducted by the social worker at the orphanage and a family strengthening service provided by the local government authority. It is inevitable to establish effective family strengthening and gatekeeping mechanisms locally to have more of such a case. Families may face difficulty accessing centralised family support services, particularly at the provincial ministerial office. But having services available in the community will increase the accessibility of the family for services that will help them raise their child.

4. Highlighting the state's responsibility for alternative care

Because the Guidelines for the Alternative Care of Children regard the state as the leading actor in implementing the guidelines, many responsibilities of the signatory state are stated. Overall, the state is responsible “for protecting the rights...and ensuring appropriate alternative care” for the child whose family “is unable, even with appropriate support, to provide adequate care” for him or her. (United Nations, 2009, paragraph 5)

This research has identified three recommendations for Thailand as a signatory state to fulfil its responsibility regarding institutional care. Firstly, more active legal instruments, regulations, and policies to decrease the number of children in institutional care must be implemented. (United Nations, 2009, paragraph 23) Secondly, firm measures should be applied to provide family strengthening services at the local level and increase family-based alternative care options. These will reduce the number of children admitted to orphanages unneces-

sarily and increase the number of children cared for in a family environment. Without enough family-based options, the deinstitutionalisation strategy will not be successful, for there are no other more suitable options for children without parental care but orphanages. Family-based care is of higher need for young children. According to the guidelines, “alternative care for young children, especially those under the age of 3 years, should be provided in family-based settings.” (United Nations, 2009, paragraph 22)

Lastly, the government has to engage civil society organisations, including faith-based organisations, to improve the alternative care system since caring for children without parental care is beyond the scope of the state to undertake alone. In fact, family-based alternative care options such as foster care originated in the non-governmental sector and are being strengthened by key private stakeholders’ roles. Engaging civil society organisations will not only help the state to implement the guidelines better but will also increase the social service coverage for children without parental care, particularly at the local level.

Informed consent: Informed consent was obtained from all individual participants included in the study.

Funding Acknowledgements: The authors would like to thank the CRC Coalition Thailand for the research grant given through the Alternative Care Working Group . However, the views and opinions expressed in this article are those of the authors and do not necessarily reflect the view of CRC Coalition Thailand.

References

- Alternative Care Thailand. (2014). Exploring the “Orphan Myth” in Thailand. In Alternative Care Thailand (Ed.): Alternative Care Thailand.
- Alternative Care Thailand. (2022). *Database of private children’s homes in Thailand*.
- Cantwell, N. (2018). *Institutional care*, University of Strathclyde. <https://www.future-learn.com/courses/alternative-care/>

- Carr, A., Duff, H., & Craddock, F. (2020). A Systematic Review of Reviews of the Outcome of Severe Neglect in Underresourced Childcare Institutions. *Trauma Violence Abuse*, 21(3), 484-497. <https://doi.org/10.1177/1524838018777788>
- Center on the Developing Child. (2021). *3 Principles to Improve Outcomes for Children and Families (2021 Update)*. Harvard University. https://46y5eh11fhgw3ve3ytpwxt9r-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2017/10/3Principles_Update2021v2.pdf
- Children's Bureau. (1967). *The story of the White House Conferences on Children and Youth*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED078896.pdf>
- CRC Coalition Thailand. (2016). *Report of Online Survey to Assess the extent of unregistered Children's Homes in Thailand*. CRC Coalition Thailand.
- Department of Children and Youth. (2017). Khumư pramœen mattrathan songsoem kančhat sawatdikan sangkhom samrap dek nai sathan rongrap dek [Quality on promoting social welfare services provision for children in residential care assessment manual]. Department of Children and Youth.
- Department of Children and Youth. (2020?). Reasons for accepting and ending care for children in residential care [sahet thi dek khao læ čhamnai ok čhak sathan rong rap].
- Institute for Population and Social Research, & Unicef. (2016). *The Impact of Internal Migration on Early Childhood Well-Being and Development: Baseline results of quantitative and qualitative surveys*. Unicef. <https://www.unicef.org/thailand/media/386/file/The%20Impact%20of%20Internal%20Migration%20on%20Early%20Childhood%20Well-Being%20and%20Development.pdf>
- International Care Leavers Convention. (2020). Key Takeaways. In.
- Lumos. (2022). *The Problem with orphanages*. <https://www.wearelumos.org/what-we-do/the-problem/>
- National Scientific Council on the Developing Child. (2012). *The Science of Neglect: The Persistent Absence of Responsive Care Disrupts the Developing Brain: Working Paper 12*. <http://www.developingchild.harvard.edu>
- National Statistical Office, & Unicef. (2020). *Thailand Multiple Indicator Cluster Survey 2019: Survey Findings Report*. National Statistical Office. <https://www.unicef.org/thailand/media/5146/file/Multiple%20Indicator%20Cluster%20Survey%202019.pdf>
- United Nations. (2009). *Guidelines for the Alternative Care of Children*.

วุฒิภาวะทางอารมณ์ของพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงาน สถานีตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ Emotional Quotient of Thai Investigative Police in Metropolitan Police Stations

ร.ต.ท.สุเมธ บวรนนท์กุล* ศุภกรณ์ ปุณณฤทธิ์**
Sumaethus Borwornnuntakul* Suppakorn Punyarit**

Received : 10 April 2022 / Revised : 8 May 2022 / Accepted : 29 June 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวุฒิภาวะทางอารมณ์ของพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะอารมณ์ดังกล่าว พนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาลทั้งหมด จำนวน 324 ราย เป็นประชากรกลุ่มตัวอย่าง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t - test และ F - test สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์ Duncan ผลการศึกษา พบว่า 1) ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 18 – 30 ปี การศึกษาปริญญาตรี รายได้ครอบครัว ต่ำกว่า 50,000 บาท ขึ้นยศต่ำกว่าสารวัตร สมรสแล้ว ปฏิบัติงานในหน้าที่พนักงานสอบสวน 9 ปีขึ้นไป มีการะในการส่งเสียและดูแลเฉพาะคนในครอบครัว ในการทำงานมีการแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา/ผู้มีอิทธิพลเฉพาะคดีสำคัญ กฎ ระเบียบในหน่วยงาน ไม่เคร่งครัด ยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมาก เจื่อนใจทางคดีส่งผลสร้างความเครียดในการทำงาน 2) ด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวนฯ โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง โดยความภูมิใจในตนเองสูงที่สุด รองลงมาด้านความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ความพึงพอใจในชีวิต ความสามารถในการมีสัมพันธ์กับผู้อื่น ความสามารถในการรับผิดชอบ ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ส่วนระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ตามลำดับ 3) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับวุฒิภาวะทาง

*นักศึกษาระดับปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม มหาวิทยาลัยมหิดล

**อาจารย์ประจำและประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

*Master of Arts Student in Criminology and Justice, Mahidol University

** Asst. Prof. and Chairman of the Executive Committee of the Master of Arts Program in Criminology and Justice, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

อารมณ์ของพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวน ภาระในครอบครัว การแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา/ผู้มีอิทธิพล กฎระเบียบในหน่วยงาน และเงื่อนไขทางคดี

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ได้แก่ สรรวจสภาวะเบื้องต้น อบรมการพัฒนาและควบคุมอารมณ์ การปรับปรุงเปลี่ยนสถานที่ทำงาน จัดทำเส้นทางอาชีพที่ชัดเจน จัดหาอาชีพและกิจกรรมที่รักและสนใจเพิ่มเติม ออกกฎเกณฑ์ป้องกันการแทรกแซง รวมทั้งสำรวจดูภาวะทางอารมณ์ตำรวจทั่วประเทศ การจัดการความรู้ด้านการสอบสวนและจัดให้พนักงานสอบสวนไปพบนักจิตวิทยาตามระยะเวลาที่เหมาะสม

คำสำคัญ: ภาวะทางอารมณ์/พนักงานสอบสวน/สถานีตำรวจนครบาล /สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

Abstract

The objectives of this study were to assess Emotional Quotient (EQ) of the Metropolitan police investigator, Royal Thai Police and delineate factors related such emotional maturity. Three hundred and twenty-four Metropolitan investigator police who are working at all Metropolitan police station were the sample in this study. Questionnaire is the research tool in data collecting. Data was analyzed through SPSS Program within Mean, Standard deviation, t – test and F – test and Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient including Duncan as category analysis.

The research result had revealed as follows; 1) Most of the sample were male, age between 18-30 years got bachelor degree marriage within family income below 50,000 baht and got rank as lower than police inspector performed as the police investigator more than 9 years, care remain burden of their family. On the work duty, there are a few interfere on special criminal case from the superior and influencers, lack of essential materials as while the regulations in working as flexible. In addition, conditions in criminal case are remain effecting on the work frustration obviously. 2) Within the opinion on Emotional Quotient (EQ) of the Metropolitan Investigator police, it was totally high level. The highest was self- esteem awareness. The subordinate was as empathy, self-satisfaction,

ability to other relationship, responsibility competency and ability to decision making and problem solving. The moderate was as self-awareness and motivation and ability to own emotion and needs respectively. 3) As for factors related with emotional maturity of the Metropolitan police investigator, there were gender, age, educational background, marital status, time period on investigator police, burden of family feeding, external interfere from the superior and influencer, agency 'regulations, and criminal case conditions.

Suggestions from the study are to survey police burnout, training in the emotional control and competency, workplace improvements, set up a clear career path, provide careers and activities loved more, rules to prevent intervention, including surveying police emotional maturity across the country, managing investigation knowledge and arranging for any police investigators to see a psychologist for a reasonable period of time.

Keywords: Emotional Quotient / Police investigator / Metropolitan police station / Royal Thai Police

บทนำ

วุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ) หรือ ความฉลาดทางอารมณ์มีบทบาทและความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จในชีวิตของบุคคลทั้งการทำงานและการใช้ชีวิต โดยบุคคลที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์จะสามารถเข้าใจอารมณ์และความรู้สึกตนเองสามารถควบคุมตนเอง ยับยั้งซึ่งใจในการกระทำ มีสติ ไม่ใจร้อน ควบคุม ยอมรับและเข้าใจการเปลี่ยนแปลง มีการปรับตัว ความรู้สึกอารมณ์ มีความมั่นคงและสม่ำเสมอในอารมณ์ รู้จักการใช้อารมณ์ควบคุมสถานการณ์ในขณะเดียวกันก็มีความเข้าใจผู้อื่น การเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่น และความรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ไม่ว่าจะเป็นผู้บังคับบัญชา เพื่อร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

วุฒิภาวะทางอารมณ์กับงานตำรวจนั้นมีความเกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะงานสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทำงานด้านการสอบสวน เนื่องจาก การสอบสวนคืออาญาของพนักงานสอบสวนเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และเป็นเงื่อนไขในการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ มีผลต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมทางอาญา จากการทำงานสอบสวนนั้นการปฏิบัติหน้าที่งานที่หนัก มีปริมาณงานมาก และความรับผิดชอบมาก มีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เคร่งครัด ขั้นตอน

ยุ่งยาก รวมทั้งให้บริการแก่บุคคลที่มีรายรับบริการที่มีความหลากหลายลักษณะที่ความแตกต่างของวัย หรืออายุและอารมณ์ อีกทั้งสภาพของปัญหาทางคดีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และมีงานสอบสวนที่ต้องรับผิดชอบทำสำนวนคดี ต้องผ่านกระบวนการการเห็นชอบจากสายงานบังคับบัญชา หลายขั้นตอน นอกจากนี้เป็นงานที่เสี่ยงต่ออันตรายจากการถูกฟ้องร้อง ร้องเรียน การสอบสวนจากผู้บังคับบัญชาอีกด้วย การทำหน้าที่พนักงานสอบสวนตำรวจเป็นงานบริการสาธารณะที่รับผิดชอบสูงมากทั้งชีวิตของผู้อื่นและตนเอง นอกจากจะต้องมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ ความอดทน อดกลั้น ตลอดจนการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีแล้วยังจะต้องเผชิญกับปัญหาสภาพแวดล้อมในการทำงานที่แตกต่างกันออกไปด้วย ดังนั้น หากเจ้าหน้าที่เหล่านั้นมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ดีสามารถจัดการกับงานที่เกิดขึ้นได้ จะทำให้มีขวัญและกำลังใจเพิ่มขึ้น ปฏิบัติงานอย่างทุ่มเทและมีประสิทธิภาพอันจะส่งผลต่อการบริการประชาชนต่อไป

จากสภาพที่กล่าวมาข้างต้น ในการศึกษาครั้งนี้มีคำถามที่ต้องแสวงหาคำตอบ (Research Questions) ว่า ระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ) ของพนักงานสอบสวนว่าอยู่ในระดับใด และมีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ดังกล่าว ข้อมูลดังกล่าวสถานีตำรวจนครบาล สามารถนำไปกำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่ใช้พัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ พนักงานสอบสวน เพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถจัดการความรู้สึกตนเองและเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและของสถานีตำรวจนครบาลในการทำงานบริการประชาชนด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาลและศึกษาปัจจัยความสัมพันธ์กับวุฒิภาวะทางอารมณ์ของพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาล

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาลทุกสถานีเป็นประชากรเป้าหมาย ประชากรที่จะศึกษา คือ พนักงานสอบสวนทุกระดับ ทั้งพนักงานสอบสวนหญิงและพนักงานสอบสวนชายที่กำลังปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาล เป็นหน่วยวิเคราะห์ ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานสอบสวน จำนวน 324 นาย ส่วนขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่จะศึกษา คือ ศึกษาระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional Quotient : EQ) ตามแนวความคิดของ Goleman (1998 อ้างถึงในกรมสุขภาพจิต, 2543)

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ เพศ อายุงาน ชั้นยศ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ครอบครัวและบุคลิกภาพและอายุงาน ปัจจัยดำเนินการ ประกอบด้วย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง การแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา/ผู้มีอิทธิพล ความขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เงื่อนไขทางคดี เช่น ระยะเวลาคู่ความในคดี ตัวแปรตาม เป็นองค์ประกอบของวุฒิภาวะทางอารมณ์ของพนักงานสอบสวน ได้แก่ วุฒิภาวะทางอารมณ์ ประกอบด้วย ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ด้านความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ด้านความสามารถในการรับผิดชอบ ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ด้านความพึงพอใจในชีวิตและด้านความภูมิใจในตนเอง

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยดำเนินการของพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาลที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ต่างกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t - test และ F - test สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและวิเคราะห์ Duncan จำแนกเปรียบเทียบ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุ 41 - 50 ปี และมีอายุ 18 - 30 ปี การศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 74.รายได้ครอบครัว (รวมต่อเดือน) ต่ำกว่า 50,000 บาท มีชั้นยศต่ำกว่าสารวัตร สมรสแล้ว ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่พนักงานสอบสวน 9 ปีขึ้นไป ภาระในครอบครัว ส่งเสียและดูแลเฉพาะคนในครอบครัว การแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา/ผู้มีอิทธิพล มีลักษณะแทรกแซงบางกรณีที่สำคัญ กฎ ระเบียบในหน่วยงาน สายกลาง ไม่เคร่งครัด ยังมีความขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน มาก เงื่อนไขทางคดีส่งผลสร้างความเครียดในการทำงาน ฉัตรชัย ลาพานิชย์ อลงกรณ์ อรรคแสงและศุภสวัสดิ์ ชัชวาล (2561) ที่ศึกษา การแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบว่า การแทรกแซงองค์กรตำรวจ ของนักการเมืองแม้จะอยู่ในระดับปานกลาง แต่จะมีการแทรกแซง ทั้งการแทรกแซงกระบวนการทางคดีของตำรวจอยู่ในระดับมาก การแต่งตั้งโยกย้ายอยู่ในระดับปานกลางและกระบวนการพิจารณาความดีความชอบอยู่ในระดับน้อย และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของกษกร โฉมแพ (2563) ที่ศึกษา ภาวะความเครียดของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล1 และ งานของอิทธิพล กริสว่าง (2553) เรื่อง ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 โดยพบว่า งานสอบสวนนับเป็นขั้นตอนแรกของกระบวนการยุติธรรมซึ่งกระบวนการและขั้นตอนของการสอบสวน เริ่มที่สถานีตำรวจ การปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนจึงมีความสำคัญที่ทำให้กระบวนการยุติธรรมเริ่มทำงาน ความยุติธรรมจะมีมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการยุติธรรมเบื้องต้นทั้งสิ้น ซึ่งพนักงานสอบสวนมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการสอบสวนคดีอาญาทุกประเภท การรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิด เพื่อให้เห็นความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาแล้วส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความความเห็นไปยังพนักงานอัยการ เพื่อพิจารณาต่อไป และลักษณะของงานสอบสวนนั้นมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เคร่งครัดซึ่งคอยควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน อีกทั้งสภาพของปัญหาทางคดีที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และมีพนักงานสอบสวนที่ต้องรับผิดชอบทำสำนวนคดีงานสอบสวนในปัจจุบันนั้นยังมีขั้นตอนที่ยุ่งยาก การใช้อำนาจในการวินิจฉัยทางคดีก็ต้องผ่านกระบวนการการเห็นชอบจากสายงานบังคับบัญชาหลายขั้นตอน ทำให้ขาดอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยบทบาทหน้าที่

ดังกล่าวข้างต้นการเผชิญความเครียดของพนักงานสอบสวนมีผลต่อการทำงาน และการดำเนินชีวิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุ 41 - 50 ปี และมีอายุ 18 - 30 ปี การศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 74. รายได้ครอบครัว (รวมต่อเดือน) ต่ำกว่า 50,000 บาท มีชั้นยศต่ำกว่าสารวัตรสมรสแล้ว ที่ปฏิบัติงานในหน้าที่พนักงานสอบสวน 9 ปีขึ้นไป ภาระในครอบครัว ส่งเสียและดูแลเฉพาะคนในครอบครัว การแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา/ผู้มีอิทธิพล มีลักษณะแทรกแซงบางกรณีที่สำคัญ กฎระเบียบในหน่วยงาน สายกลาง ไม่เคร่งครัด ยังมีความขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานมาก เงื่อนไขทางคดีส่งผลสร้างความเครียดในการทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางอารมณ์พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ความคิดเห็น เกี่ยวกับบุคลิกภาพทางอารมณ์พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติแบ่งการศึกษาออกเป็น 8 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองด้านการดำเนินการ ด้านความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ด้านความสามารถในการรับผิดชอบ ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ด้านความพึงพอใจในชีวิต ด้านความภูมิใจในตนเอง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางอารมณ์พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.99) โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านความภูมิใจในตนเอง อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.22) สูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.07) ด้านความพึงพอใจในชีวิต อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.85) ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.72) ด้านความสามารถในการรับผิดชอบ อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.68) ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.67) ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.48) และ ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.46) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านองค์ประกอบของบุคลิกภาพทางอารมณ์จะพบว่า

1. ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.46) โดยพบว่า ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองใน ด้านสามารถอดทนรอคอยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.97) รองลงมาได้แก่ เวลาโกรธ รับรู้ได้ว่ามีสาเหตุอะไร เกิดอะไรขึ้น ทำให้ถึงโกรธ ไม่ว่าขณะทำงานหรือนอกเวลางาน อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.91)และทำหน้าที่ได้ดี แม้จะเป็นในบทบาทพนักงานสอบสวนที่ต้องเผชิญกับปัญหาสารพัดที่ยุ่งยากและกดดันของคู่กรณี อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.84)

ส่วนในระดับปานกลาง ได้แก่ เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบจะไม่ทำ (ค่าเฉลี่ย = 3.08) ระหว่างทำงานในหน้าที่หรือนอกเวลางาน บางครั้งบอกไม่ได้ว่าจะอะไรทำให้รู้สึกโกรธ แต่ยังมีอารมณ์โกรธคุกรุ่นในใจ เมื่อถูกขัดใจ มักรู้สึกหงุดหงิด จนบางครั้งควบคุมอารมณ์ไม่ได้ และมักรู้สึกที่ต้องตอบโต้ (ค่าเฉลี่ย = 2.61) รวมทั้งมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 2.52) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานการศึกษาของStéphane Côté, Anett Gyurak, and Robert W. Levenson (2010) เรื่อง The Ability to Regulate Emotion is Associated with Greater Well-Being, Income, and Socioeconomic Status. ที่พบว่า คนที่สามารถใช้กลยุทธ์เพื่อควบคุมพฤติกรรมการแสดงอารมณ์ได้ดีที่สุดมีความสุขและประสบความสำเร็จมากกว่า แม้ว่า การวิจัยในอดีตจะตรวจสอบความผันแปรของแต่ละคนในความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์การควบคุมอารมณ์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ยังไม่ค่อยมีใครทราบเกี่ยวกับความแตกต่างของแต่ละบุคคลในความสามารถในการใช้กลยุทธ์เหล่านี้จริง ๆ ตามที่ประเมินอย่างเป็นกลางในห้องปฏิบัติการนั้นสัมพันธ์กับเกณฑ์ภายนอกอย่างไร ในการศึกษาสองชิ้น เราตรวจสอบว่าการเปลี่ยนแปลงของแต่ละบุคคลในความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการแสดงอารมณ์เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่กระตุ้นอารมณ์นั้นสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ที่ดีและความสำเร็จทางการเงินอย่างไร การศึกษาที่ แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่สามารถระงับปฏิกิริยาทางอารมณ์ของตนได้ดีที่สุดจะมีความสุขที่สุดกับชีวิตของพวกเขา ดังนั้น ความสามารถในการใช้กลยุทธ์การควบคุมอารมณ์ในตนเองจึงมีความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับความเป็นอยู่ที่ดีและความสำเร็จทางการงานและชีวิต

2. ด้านความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.07) โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางอารมณ์พนักงานสอบสวนในด้านความสามารถในการเห็นใจผู้อื่นใน คือ การสังเกตได้และเข้าใจเมื่อเพื่อนพนักงานสอบสวนมีอารมณ์ในการทำงานที่พบเจอคนหลากหลายประเภท อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.23) รองลงมาได้แก่ การทำงานในหน้าที่ต้องฟังความทุกข์ของผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ บางครั้งรู้สึกเห็นใจและเข้าใจความทุกข์ผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย = 4.16) แม้จะสถานการณ์ที่ประสบจะเลวร้าย และกระทบต่อชีวิตและการทำงาน ก็มีความหวังว่าจะดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย = 4.06) เห็นคุณค่าในน้ำใจที่ประชาชนอื่นมีต่อแม้บางครั้งได้ทำงานในหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย = 3.92) ยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจไม่พอใจการกระทำ (ค่าเฉลี่ย = 3.80) งานที่ทำมักเป็นเรื่องธรรมดาที่พบเห็นการวิ่งเต้นและพยายามหาหนทางเป็นการเอาเปรียบผู้อื่นเมื่อมีโอกาส (ค่าเฉลี่ย = 3.68) ส่วนการรู้สึกว่าอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ผู้อื่นชอบเรียกร้องเพื่อตัวเขาเองมากเกินไป (ค่าเฉลี่ย = 3.28) ไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ไม่รู้จัก (เช่น ประชาชนที่มาพบ) มิฉะนั้น จะเครียดในการทำงานต่อเนื่อง (ค่าเฉลี่ย = 2.91) ไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นคิดและทำต่างจากที่คิด (ค่าเฉลี่ย = 2.37) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานการศึกษาของ F. Ioannidou (2008) เรื่อง Empathy and Emotional intelligence: What is it really about ที่พบว่า การเอาใจใส่ความรู้สึกผู้อื่นหรือคือ ‘ความสามารถ’ ในการแบ่งปันและทำความเข้าใจ ‘สภาพจิตใจ’ หรืออารมณ์ของผู้อื่น มันมักจะมีลักษณะเป็นความ

สามารถในสิ่งที่เรียกว่า การ “put oneself into another’s shoes” หรือในทางใดทางหนึ่งสัมผัสกับอารมณ์ของผู้อื่นในตัวเอง ความเห็นอกเห็นใจเป็นทักษะการสื่อสารที่ทรงพลังและการสื่อสารด้วยความเห็นอกเห็นใจเป็นทักษะที่สอนได้และเรียนรู้ได้ ซึ่งมีประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมสำหรับทั้งบุคคลที่ทำงานสาธารณะ เช่น แพทย์และผู้ป่วย ตำรวจกับประชาชน ฯลฯ การสื่อสารด้วยความเห็นอกเห็นใจอย่างมีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการรักษาของความสัมพันธ์ระหว่างกัน การใช้ความเห็นอกเห็นใจอย่างเหมาะสมเป็นเครื่องมือในการสื่อสารช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงาน การเอาใจใส่และความฉลาดทางอารมณ์ เป็นส่วนสำคัญของการทำงานทางสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านความสามารถในการรับผิดชอบ โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.68) โดยพบว่า ด้านความสามารถในการรับผิดชอบใน เมื่อทำผิดสามารถกล่าวคำ ขอโทษ”ผู้อื่นได้ อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.31) รองลงมาได้แก่ ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง ก็ยินดีที่จะทำเพื่อส่วนรวม (ค่าเฉลี่ย = 4.28) รู้สึกลำบากใจในการผู้ใหญ่ให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้อื่น ส่วนที่อยู่ในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ย = 3.33) ได้แก่ ข้อ21. ใส่ข้อความด้วย อยู่ในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ย = 3.06) ในงานสอบสวน ไม่รู้ว่าจะเก่งเรื่องอะไร (ค่าเฉลี่ย = 2.90) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานการศึกษาของ Shamira Malekar and R.P. Mohanty (2009) เรื่อง Factors affecting emotional intelligence: an empirical study for some school students in India ที่พบว่า เราอาศัยอยู่ในสังคมที่บุคคลมีความสำคัญมากกว่าส่วนรวม การขาดความรับผิดชอบส่วนตัวของบุคคลส่งผลเสียที่ทำให้ละเมิดสิทธิผู้อื่นและสร้างปัญหา การพยายามผสมผสานวาระความรับผิดชอบส่วนบุคคลเข้ากับโครงสร้างทางสังคมเป็นความจำเป็น เพราะจะทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกว่า ยินดีจะทำเพื่อส่วนรวม ความรับผิดชอบส่วนบุคคลถูกกำหนดให้เป็นความรับผิดชอบต่อตนเองและความต้องการและความเป็นอยู่ที่ดีของผู้อื่น มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในสังคมที่จะปฏิเสธความรับผิดชอบและตำหนิผู้อื่นสำหรับสถานการณ์ของตัวเอง สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านความรับผิดชอบส่วนบุคคล

4.ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.48) โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับวุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวน ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง ในด้านรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำสิ่งต่างๆได้ช่วยเหลือประชาชนผู้ที่มีความทุกข์อย่างเต็มความสามารถ (ค่าเฉลี่ย =4.33) รองลงมาได้แก่ พยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาโดยไม่คิดเอาเองตามใจชอบ (ค่าเฉลี่ย =4.18) เมื่อเริ่มทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด มักทำต่อไปให้สำเร็จให้ได้ (ค่าเฉลี่ย =4.14) เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคในการสอบสวนค้นหาความจริงและความผิดพลาด ก็จะไม่ยอมแพ้ (ค่าเฉลี่ย =4.08) งานสอบสวนแม้จะเป็นงานยาก ก็มั่นใจว่าสามารถทำได้ดี (ค่าเฉลี่ย =3.97) ส่วนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การที่บ่อยครั้งที่ไม่รู้ว่าจะอะไร ทำให้ไม่มีความสุข (ค่าเฉลี่ย =2.98) สอดคล้องกับงานการศึกษาของ Rubén Trigueros และคณะ (2000) เรื่อง Influence of Emotional Intelligence, Motivation and Resilience on Academic Performance and the Adoption of Healthy Lifestyle Habits among Adolescents ที่พบว่า ความฉลาดทาง

อารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอารมณ์เชิงบวก และสัมพันธ์เชิงลบกับอารมณ์ด้านลบ อารมณ์เชิงบวกทำนายทั้งแรงจูงใจในตนเองที่มีต่อชั้นเรียน แรงจูงใจในตนเองทำหน้าที่เป็นตัวทำนายผลการเรียน และการมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ ตราบเท่าที่อารมณ์จะเพิ่มแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมที่ดีและคงไว้ซึ่งพฤติกรรมการใช้ชีวิตที่กระฉับกระเฉง

5. ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.48) โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางอารมณ์พนักงานสอบสวน ด้านความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา ในด้านงานสอบสวนเจ้าหน้าที่ต้องมีจิตวิทยาในการทำงานสูงมาก ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.46) รองลงมาได้แก่ การทำหน้าที่พนักงานสอบสวนจริงๆเป็นการช่วยแก้ปัญหาให้ผู้อื่น (ค่าเฉลี่ย = 4.30) เมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกันตัดสินใจได้ว่าจะทำอะไรก่อนหลัง (ค่าเฉลี่ย = 4.06) หนีไม่ได้เมื่อต้องเคร่งครัดกฎระเบียบขัดกับความเคยชินที่มี อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.12) ส่วนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ รู้สึกว่าการตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นเรื่องยาก (ค่าเฉลี่ย = 2.88) สอดคล้องกับงานการศึกษาของ Sternberg, R. (2006) เกี่ยวกับ Cognitive psychology. Belmont ที่พบว่า วงการแก้ปัญหาประกอบด้วย การแยกแยะปัญหา การนิยามปัญหา การจัดทาลยุทธ์สำหรับปัญหา การจัดระเบียบข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา การจัดสรรทรัพยากร การตรวจสอบการแก้ปัญหาและการประเมินการแก้ปัญหา หากไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้ในกระบวนการตามระบบนี้ จะเกิดความรู้สึกคับข้องใจและหากมีบุคลิกภาพทางอารมณ์ที่ไม่มั่นคงจะยิ่งทำให้กระบวนการแก้ไขปัญหายิ่งยุ่งยากตามมาอีก

6. ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย = 3.48) โดยพบว่า ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ในด้านในที่ทำงานมีเพื่อน พี่ น้อง ที่สนิทหลายคนทำงานร่วมกัน อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.17) ส่วนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ รู้สึกไม่พอใจที่เจ้าหน้าที่ตำรวจอื่นๆ เอาแต่วิ่งเต้นและได้รับสิ่งดีๆ มากกว่า (ค่าเฉลี่ย = 3.26) การไม่กล้าบอกความต้องการของให้เพื่อน พี่ น้อง ที่ร่วมงานผู้อื่นให้รู้แบบตรงไปตรงมา (ค่าเฉลี่ย = 2.89) และลำบากใจเมื่อต้องอยู่กับคนแปลกหน้าหรือคนที่ไม่คุ้นเคย (ค่าเฉลี่ย = 2.62) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานการศึกษาของ Amrita Sidhu, Pretty Bhalla, Inass Said Salamah Ali (2019) เรื่อง Impact of Emotional Intelligence on Quality of Romantic Relationships: Review Research ที่พบว่า ในสภาพสังคมปัจจุบัน ความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลอื่นดีต่อสุขภาพ ทำหน้าที่เป็นสิ่งที่กำหนดสุขภาพความเครียดสำหรับแต่ละคน ดังนั้นความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพและมั่นคงจึงเป็นสิ่งที่ต้องการของทุกคน ผลกระทบของความฉลาดทางอารมณ์ที่มีต่อคุณภาพของความสัมพันธ์ส่งผลต่อคุณภาพของความสัมพันธ์ที่ทั้งสองฝ่าย ไม่เพียงแต่เพิ่มระดับความมุ่งมั่นเท่านั้น แต่ยังเพิ่มการรับรู้ทางอารมณ์ ความพร้อมทางอารมณ์ระหว่างบุคคล และระดับความสนิทสนมในความสัมพันธ์ ปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดคุณภาพของความสัมพันธ์ ได้แก่ การตระหนักรู้ทางอารมณ์ ความเห็นพ้องต้องกัน ความพึงพอใจ การติดต่อกัน ความพร้อมทางอารมณ์ ความใกล้ชิด ความไว้วางใจ ระดับความมุ่งมั่น และความใกล้ชิดระหว่างกัน

7.ด้านความพึงพอใจในชีวิต โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 3.85) โดยพบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวน ด้านความพึงพอใจในชีวิต ในด้านเมื่อว่างเว้นจากหน้าที่ จะทำในสิ่งที่ชอบเช่น กีฬาหรือเกมส์ นัดเพื่อนๆ พักผ่อนข้าว อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.28) รองลงมาได้แก่ พอใจกับสิ่งที่เบ็นอยู่ (ค่าเฉลี่ย = 3.93) เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ เพื่อนๆร่วมงานคอยช่วยเหลือ ให้ผ่อนคลายได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.90) รู้สึกดีในใจ ไม่สบายใจ หากช่วยประชาชนในคดีไม่ได้จริงๆ (ค่าเฉลี่ย = 3.78) ส่วนอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ เมื่อรู้สึกเบื่อหน่ายกับการแข่งขันไม่รู้ว่าทำอะไร ทำหรือแก้ปัญหา (ค่าเฉลี่ย = 3.23) สอดคล้องกับงานการศึกษาของ Neena Gopalan และ Murugan Pattusamy (2020) เรื่อง Role of Work and Family Factors in Predicting Career Satisfaction and Life Success ที่ว่า ความสมดุลระหว่างงานและครอบครัวจะช่วยให้บุคคลมีความพึงพอใจในงาน และความพึงพอใจของชีวิต ความพึงพอใจในอาชีพการงาน และการรับรู้ถึงความสำเร็จในชีวิต เป็นสื่อกลางระหว่างบทบาทงานกับความสำเร็จในชีวิตในการทำงานต่อไปได้ดียิ่งขึ้น

8. ด้านความภูมิใจในตนเอง โดยภาพรวม อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.22) โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวน มีความพึงพอใจในชีวิต ในด้านภูมิใจที่งานสามารถช่วยเหลือ ให้ความยุติธรรมกับผู้เดือดร้อน อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.35) รองลงมาได้แก่ รู้สึกภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่นที่ความเดือดร้อนในชีวิต (ค่าเฉลี่ย = 4.30) ภาคภูมิใจในการทำงานในหน้าที่พนักงานสอบสวน (ค่าเฉลี่ย = 4.13) และปฏิบัติงานโดยไม่บกพร่อง ไม่ทำให้เพื่อนร่วมงานผู้อื่นเดือดร้อน อยู่ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย = 4.04) ตามลำดับ สอดคล้องกับงานการศึกษาของ June Price Tangney และคณะ (2007) เรื่อง Moral Emotions and Moral Behavior ที่ว่าความรู้สึกและอารมณ์ทางศีลธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญทางศีลธรรมของมนุษย์ ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานทางศีลธรรมกับพฤติกรรม ที่ผ่านมา เราจะเน้นที่ความละเอียดและความรู้สึกผิด ความกตัญญู และประสบการณ์ความภาคภูมิใจในบางครั้งที่เกี่ยวข้องกับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นๆ หากเราได้ให้ความช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนแล้วจะรู้สึกภูมิใจ

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน พบว่า

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงานในสถานตำรวจนครบาลที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับภาวะทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน พบว่าพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงานในสถานตำรวจนครบาลที่มีปัจจัยด้าน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่พนักงานสอบสวน และภาระในครอบครัว ที่แตกต่างกัน มีผลต่อระดับภาวะทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยดำเนินการของพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงานในสถานตำรวจนครบาลที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับภาวะทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน พบว่า พบว่าพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงานในสถานตำรวจนครบาลที่มีปัจจัยด้าน การแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา/ผู้มีอิทธิพล ภาระเบี่ยงในหน่วยงาน ปัจจัยเงื่อนไขทางคดี ที่แตกต่างกัน มีผลต่อระดับภาวะทางอารมณ์ที่แตกต่างกัน แต่อยู่ในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและเสนอแนะ ดังนี้

1) จากการศึกษา พบว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาล โดยภาพรวมสูง จะมีปานกลางเพียงแคในด้าน ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง และด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง แสดงถึงความรู้สึกเบื่อหน่ายเล็กน้อย โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจให้ตัวเอง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรสำรวจถึงภาวะความเบื่อหน่ายในการทำงาน ภาวะหมดไฟ (Burn out) ของพนักงานสอบสวน เพื่อทราบและหาแนวทางกระตุ้นในการสร้างแรงจูงใจในตัวเองของพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาล

2) จากการศึกษา พบว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาล ด้านความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง จะมีปานกลางในลักษณะ ไม่ว่าระหว่างทำงานในหน้าที่หรือนอกเวลางาน บางครั้งบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกโกรธ แต่ยังมีอารมณ์โกรธคุกรุ่นในใจ เมื่อถูกขัดใจ ข้าพเจ้ามักรู้สึกหงุดหงิด จนบางครั้งควบคุมอารมณ์ไม่ได้ และมักรู้สึกว่าต้องตอบโต้ ข้าพเจ้ามักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อยและเมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ข้าพเจ้าจะไม่ทำ บ่งถึง การที่ยังมีการเก็บความรู้สึกโกรธอยู่ในใจ กองบัญชาการตำรวจนครบาล ควรจัดการฝึกอบรมเพิ่มเติมในหลักสูตรที่ช่วยสนับสนุนการทำงานและการใช้ชีวิต เช่น เทคนิคการจัดการอารมณ์ เป็นต้น

3) จากการศึกษา พบว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาล ด้านความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง จะมีปานกลางในลักษณะ บ่อยครั้งที่พนักงานสอบสวนระบุไม่รู้ว่าจะไร ทำให้ข้าพเจ้าไม่มีความสุข เท่านั้น จากการศึกษาวิจัยมีผลงานหลายชิ้นระบุว่า ในที่ทำงานสามารถกระตุ้นให้เกิดความสุขในการทำงานได้ มากถึง ร้อยละ 20 ในการทำงานและจะช่วยเชื่อมโยงความสุขอื่นได้ เช่น การจัดสถานที่ทำงานใหม่ให้เป็นระเบียบ สวยงาม สร้างบรรยากาศมีกิจกรรมในเพื่อร่วมงานเล็กน้อย ทั้งการกีฬาและสังสรรค์ ผู้บังคับบัญชาเพื่อร่วมงานช่วยกันสร้างบรรยากาศที่ดี อบอุ่น มีสิ่งของเล็กน้อยๆมาแจก ฯลฯ ในต่างประเทศในบางสถานีตำรวจยังมีการจัดห้องสนทนาการ พักผ่อนรวมที่เจ้าหน้าที่ทุกคนเข้ามาใช้ร่วมกัน มีอาหาร เครื่องดื่ม พักผ่อน คลายเครียด แนวทางดังกล่าวสามารถนำมาปรับใช้ในสถานีตำรวจนครบาลได้เช่นกัน

4) จากการศึกษา พบว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาล เกี่ยวกับวุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ด้านความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น พบว่า พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลรู้สึกไม่พอใจที่เจ้าหน้าที่ตำรวจอื่นๆ เอาแต่วิ่งเต้นและได้รับสิ่งดีๆ มากกว่าข้าพเจ้า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรกำหนดหลักเกณฑ์การเลื่อนขั้นหรือเลื่อนตำแหน่งที่มีตัวชี้วัดชัดเจน (KPI) ในงานสอบสวนและออกนโยบายการห้ามการวิ่งเต้นขอตำแหน่งให้ชัดเจนและไม่เปลี่ยนแปลงกลับไปมาบ่อย เพื่อให้ผู้ที่ทำงานจริงจังได้เห็นผลตอบแทนจากการทำงานจริงจัง รวมทั้งเห็นเส้นทางอาชีพ (Career path) การเติบโตจากการทำงาน

5) จากการศึกษา พบว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาล ด้านความพึงพอใจในชีวิต พบว่า ความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการแข่งขันไม่รู้ว่าทำอะไรทำหรือแก้ปัญหา แสดงให้เห็นถึง ปฏิกริยาที่มีต่อการแข่งขัน ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรที่จะมีการจัดหาโครงการเสริมด้านอาชีพ ด้านกีฬาหรือกิจกรรมชมรมที่ทำให้พนักงานสอบสวนสามารถกระทำกิจกรรมหรืองานเสริมนอกเวลาที่เป็นงานที่ตนรักเสริมกับงานอาชีพประจำจะช่วยลดความรู้สึกเบื่อหน่ายกับการแข่งขัน ดังที่ดำเนินการในหลายประเทศและประสบความสำเร็จ

6) จากการศึกษา พบว่า วุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาล ด้านปัจจัยด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 51- 60 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับวุฒิภาวะทางอารมณ์ด้านของพนักงานสอบสวนที่กำลังปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาล โดยภาพรวมแตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุกลุ่มอื่นๆทั้งหมด แสดงให้เห็นว่า อายุงานการทำงานที่ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ ในการทำงานสอบสวนมาและเข้าใจสภาพความเป็นจริงเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ ดังนั้น ระบบพี่เลี้ยงพนักงานสอบสวนที่มีอยู่ก็มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องคงอยู่ในการทำงานและควรมีการวางแผนทางให้พนักงานสอบสวนที่ยังมีอายุน้อยไม่มากได้ปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาในการทำงานให้สามารถบรรลุผลได้ดี ไม่เกิดความเครียด ความกดดันในการทำงานและทำงานอย่างมีความสุขมากขึ้น

7) จากการศึกษา พบว่า ในต่างประเทศมีการนำเอา การฝึกอบรมการควบคุมอารมณ์ด้วยตนเอง (Integrative Training of Emotional Competencies; ITEC; (Berkling, 2010a) สามารถปรับปรุงทักษะการควบคุมอารมณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ดี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีการนำเอาแนวทางดังกล่าวมาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อฝึกอารมณ์พนักงานสอบสวนในประเทศไทยด้วยวุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาล

8) จากการศึกษา พบว่า การแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา/ผู้มีอิทธิพล กุฎระเบียบในหน่วยงาน ปัจจัยเงื่อนไขทางคดี ยังส่งผลต่อวุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจนครบาล ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมีการออกกฎเกณฑ์หรือระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการแทรกแซงจากผู้บังคับบัญชา/ผู้มีอิทธิพล รวมทั้งการปรับเปลี่ยนเงื่อนไขทางคดีให้มีความยืดหยุ่นต่อการทำงานที่จะไม่สร้างความกดดันในการทำงานการสอบสวนคดีอาชญากรรมพนักงานสอบสวนจนมากเกินไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นพนักงานสอบสวนละศึกษาพนักงานสอบสวนที่ปฏิบัติงานในสถานีตำรวจนครบาลเท่านั้น ดังนั้น ควรมีการศึกษาในเชิงสำรวจวุฒิภาวะทางอารมณ์ของพนักงานสอบสวนในสถานีตำรวจภูธรด้วย เพื่อนำเอาข้อมูลมาปรับใช้ในการวางแผนปรับปรุงวุฒิภาวะทางอารมณ์พนักงานสอบสวนในต่างจังหวัด

2.ควรมีการศึกษาประมวลปัญหาและแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับปัญหาในทางคดีที่เกิดขึ้นกับพนักงานสอบสวนและดำเนินการจัดการความรู้ (Knowledge management) และการถอดบทเรียนเกี่ยวกับการสอบสวนคดีที่ยุ่งยากซับซ้อนต่อการปฏิบัติงาน ตลอดจนข้อคิดต่างๆ ในลักษณะของการที่พนักงานสอบสวนรุ่นใหม่สามารถเรียนรู้ และนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน จะช่วยให้สามารถรับมือและมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เหมาะสมในการทำงาน

3.ประเด็นที่พบในต่างประเทศ คือ การให้เจ้าหน้าที่ตำรวจได้มีการไปพบนักจิตวิทยาและจิตแพทย์เป็นประจำปีเพื่อตรวจสอบเช่นเดียวกับการตรวจร่างกายประจำปี เพื่อสำรวจสภาพจิตใจที่ส่งผลหรือเกี่ยวข้องกับการทำงานหรือปฏิบัติงาน และประเมินผล ดังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรมีการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาด้านความเครียด ความคับข้องใจและปัญหาทางด้านอารมณ์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกระดับอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการประมวลผลข้อมูลและนำมาใช้ในการวางแผนพัฒนาด้านจิตใจเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อไป

บรรณานุกรม

- กชกร โฉมแพ (2563) ภาวะความเครียดของพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 1 *วารสารวิจัยวิชาการ*, 3(2): 113-124.
- ฉัตรชัย ลาพานิชย์ อลงกรณ์ อรรถแสงและศุภสวัสดิ์ ชัชวาล (2561) *การแทรกแซงองค์กรตำรวจของนักการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจภูธรจังหวัดร้อยเอ็ด*, *วารสารช่อพะยอม*, 29(2): 199-208.
- อิทธิพล กริสว่าง (2553). ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนสังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาล 6. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม). คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- Amrita Sidhu, Pretty Bhalla, Inass Said Salamah Ali (2019) /mpact of Emotional Intelligence on Quality of Romantic Relationships: Review Research, *International Journal of Recent Technology and Engineering* 7, Issue-6S5: 774-781.
- Jadhav, SG, Havalappanavar, NB (2009) Emotional intelligence and self efficacy of police constable trainees. *Indian Psychological Review*, 73: 307-314.
- Joseph, DL, Newman, DA (2010) Emotional intelligence: an integrative meta-analysis and cascading model. *Journal of Applied Psychology*, 95: 54-78.
- June Price Tangney et. all (2007) Moral Emotions and Moral Behavior Annual, *Review of Psychology*, 58: 345-372.

- Neena Gopalan and Murugan Pattusamy (2020) Role of Work and Family Factors in Predicting Career Satisfaction and Life Success, *Int J Environ Res Public Health*, 17(14): 5096.
- Rubén Trigueros et.all (2019) Influence of Emotional Intelligence, Motivation and Resilience on Academic Performance and the Adoption of Healthy Lifestyle Habits among Adolescents, *Int J Environ Res Public Health*, 16(16): 2810.
- Shamira Malekar and R.P. Mohanty (2009) *Factors affecting emotional intelligence: an empirical study for some school students in India* Int. J. Management in Education, 3(1): 8 – 28.
- Stéphane Côté, Anett Gyurak, and Robert W. Levenson (2010) *The Ability to Regulate Emotion is Associated with Greater Well-Being, Income, and Socioeconomic Status* *Emotion*. 10(6): 923–933.
- Zeidner, M., Matthews, G., & Roberts, R. (2004). Emotional intelligence in the workplace: A critical review. *Applied Psychology: An International Review*, 53, 371-399.

การพัฒนามาตรการทางกฎหมายการเลือกตั้ง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับคนพิการ DEVELOPING OF LEGAL MEASURES FOR THE ELECTION OF THE GOVERNOR OF BANGKOK FOR PEOPLE WITH DISABILITIES

เอกพงษ์ สารน้อย* ชีวานนท์ พรรัตน์ธนิกุล**
Egkapong Sarnnoi* Chivanont Phonrattanikkun**

Received : 30 May 2022 / Revised : 12 June 2022 / Accepted : 24 June 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพระราชบัญญัติการเลือกตั้งท้องถิ่นหรือสภาการเลือกตั้งท้องถิ่น พ.ศ. 2562 และศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สำหรับคนพิการ โดยเป็นการศึกษาสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับคนพิการในจังหวัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ผลการและจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) เพื่อระดมความคิดเห็นของกลุ่มประชากรกำหนดจำนวน 20 คน จำแนกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ สมาคมคนพิการ นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งท้องถิ่นหรือสภาการเลือกตั้งท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ในกฎหมายไม่มีรูปแบบการเลือกตั้งที่เหมาะสมกับคนพิการ ทำให้คนพิการที่มีสิทธิเลือกตั้งแต่ไม่ต้องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง คนพิการมีหลายประเภท ซึ่งลักษณะความแต่ละประเภทต้องการรูปแบบการเลือกตั้งที่แตกต่างกันไป ปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการเลือกตั้ง ได้แก่ รูปแบบการหาเสียง สถานที่เลือกตั้งไม่เหมาะสมกับคนพิการ เช่น มีการจัดการเลือกตั้งได้สะพานลอย ตลอดถึงวิธีการลงคะแนนการเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้งก็ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในคูหาเลือกตั้งไม่เหมาะสม เช่น เจ้าหน้าที่ในหน่วยเลือกตั้งไม่เข้าใจในลักษณะความพิการ ส่งผลให้คนพิการไม่สามารถใช้สิทธิได้ถูกต้อง

*ผู้ช่วยผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม

**นายกสมาคมสหพันธ์แรงงานคนพิการแห่งประเทศไทย

*Assistant Director Master of Laws Program Faculty of Law Sripatum University

** Thailand Labour With Disability Federation

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย เพื่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีรูปแบบที่เหมาะสมกับคนพิการ จึงสมควรปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายโดยสร้างข้อกำหนดเป็นระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 กำหนดให้พรรคการเมืองการหาเสียงโดยมีขนาดป้าย สี ขนาดตัวอักษร การหาเสียงรูปแบบอื่นๆ เช่น การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ โทรศัพท์ การหาเสียงโดยตรง มีล่ามภาษามือ ในการกำหนดวิธีการเลือกตั้งสำหรับคนพิการกำหนดให้มีการลงทะเบียนโดยใช้เครื่องสแกนลายนิ้วมือ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดยานพาหนะเดินทางมายังหน่วยเลือกตั้ง รวมทั้งการจัดอบรมแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในหน่วยเลือกตั้งเพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลคนพิการในการเลือกตั้ง

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย / การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร / คนพิการ

Abstract

The objectives of this research were to study the Local Election Act or the Local Election Council B.E. 2019 and to study the legal measures related to the election of the Bangkok Governor for people with disabilities. This was an in-depth interview study with disabilities in Bangkok 30 people. The results of interviews and group meetings (Focus Group) to brainstorm opinions of a population of 20 people classified into 5 groups: Election Commission officials, public health officials, Office for the Promotion and Development of Persons with Disabilities, Association of Persons with Disabilities, academics and experts.

The results of the research revealed that the Bangkok governor election pattern According to the Local Election Act or the Local Election Council B.E. 2019 in the law, there is no form of election suitable for people with disabilities. making people with disabilities who have the right to choose, since they do not want to exercise their right to vote There are different types of people with disabilities. Each type of opinion requires a different form of election. Problems and obstacles arising from elections are the campaign format. Election sites are not suitable for people with disabilities, for example, elections are held under an overpass. as well as the method of voting at the polling station. Facilities within a polling place are inappropriate, for example polling staff does not understand disability characteristics. As a result, people with

disabilities cannot exercise their rights properly.

Research Recommendations For the election of the governor of Bangkok, there is a format suitable for people with disabilities. Therefore, it is appropriate to improve the legal measures by creating a requirement as Election Commission Regulations on Election of Members of Local Councils or Local Administrators, B.E. 2019. Assign political parties to campaign by sign size, color, font size, other forms of campaigning, such as electronic campaigning, television, direct campaigning, have a sign language interpreter In determining the electoral method for people with disabilities, registration is required using a fingerprint scanner. the provision of facilities to arrange transportation to the polling station; as well as providing training to officers working in polling stations to gain an understanding of the care of disabled people in the elections.

Keywords: Legal Measures / Bangkok Governor Election / Persons with Disabilities

บทนำ

การส่งเสริมให้คนพิการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและการตัดสินใจผ่านทางกระบวนการเลือกตั้ง ถือเป็นหลักการสำคัญหนึ่งที่เป็นตัวชี้วัดว่าในสังคมมีการตระหนักถึงสิทธิของคนพิการหรือไม่ ซึ่งการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน ดังปรากฏในปฏิญญาสากลด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 21 ว่า “ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศโดยตรง หรือผ่านผู้แทนซึ่งได้รับเลือกตั้งโดยอิสระ ซึ่งต้องเป็นการลงคะแนนเลือกตั้งอย่างทั่วถึงและเสมอภาคและลงคะแนนลับ หรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระในทำนองเดียวกัน” จึงกล่าวได้ว่า การส่งเสริมให้คนพิการมาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จึงเป็นการส่งเสริมให้คนพิการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อแสดงออกถึงเจตจำนงในการเลือกผู้แทนที่จะเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศ ได้โดยอิสระและเป็นการลงคะแนนเสียงอย่างทั่วถึงและเสมอภาคเท่าเทียมกันกับคนทั่วไป สำหรับประเทศไทยได้มีการพัฒนากฎหมายในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของคนพิการ ส่งผลให้คนพิการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของคนพิการเพิ่มมากขึ้น

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ตามมาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่น

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2565)

ใดจะกระทำมิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่ คนพิการ ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 จึงได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิของคนพิการให้สามารถเข้าถึงสิทธิในการเลือกตั้งได้อย่างเสมอภาคได้มากขึ้น ตามมาตรา 92 บัญญัติว่า “เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ในการออกเสียงลงคะแนน ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจัดให้มีการอำนวยความสะดวกสำหรับการออกเสียงลงคะแนนของบุคคลดังกล่าวไว้เป็นพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงลงคะแนนภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง ในการให้ความช่วยเหลือแก่คนพิการต้องให้บุคคลนั้นได้ออกเสียงลงคะแนนด้วยตนเองตามเจตนาของบุคคลนั้น เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้บุคคลอื่นหรือกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งเป็นผู้กระทำการแทน โดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ นั้น ทั้งนี้ ให้ถือเป็นการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครถือว่าการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เดิมทีนั้นผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นข้าราชการการเมือง แต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรีตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นมา ส่วนการเลือกตั้งมีขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อปี 2518 จากการประเศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 กำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นทบวงการเมืองมีผู้ว่าราชการมาจากการเลือกตั้งและมีวาระการดำรงตำแหน่ง 4 ปี เช่นเดียวกับเมืองพัทยาที่มีการเลือกตั้งนายกและสมาชิกสภาการเมืองพัทยา เหตุผลสำคัญ คือ กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงและเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับเมืองพัทยาที่เป็นเมืองหลักของการท่องเที่ยว ทั้งสองแห่งจึงมีการปกครองในลักษณะท้องถิ่นพิเศษเพื่อความคล่องตัวโดยมีอิสระในการบริหารและมีอำนาจในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นด้วยตนเอง ซึ่งการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีวิธีการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 จากการศึกษาบทบัญญัติของกฎหมายไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับรูปแบบการหาเสียงต่อคนพิการ วิธีการลงคะแนนเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้ง โดยหลักเกณฑ์ดังกล่าวมีความสำคัญสำหรับคนพิการ หากกฎหมายไม่มีมาตรการในการกำหนดรูปแบบและหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับคนพิการ ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการเลือกตั้งส่งผลคนพิการส่วนใหญ่จึงไม่ไปเลือกตั้ง ด้วยเหตุนี้ กฎหมายมีความสำคัญที่使人พิการสามารถเข้าถึงกระบวนการเลือกตั้งได้ง่ายขึ้น จึงสมควรที่ศึกษากระบวนการรูปแบบ การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับคนพิการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับคนพิการ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. สิทธิคนพิการในประเทศไทย

องค์การสหประชาชาติได้ให้ความสำคัญเรื่องสิทธิ โอกาสและความเสมอภาคของคนพิการ โดยในปี พ.ศ. 2518 ประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ พ.ศ. 2524 ประกาศให้เป็นปีคนพิการสากล และ พ.ศ. 2541 ได้ประกาศปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการทางสติปัญญาและการเรียนรู้ รวมทั้งได้ประกาศให้ช่วงปี พ.ศ. 2526 - 2535 เป็นทศวรรษของคนพิการ เมื่อสิ้นสุดทศวรรษคนพิการแล้วคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนและสังคมแห่งเอเชียและแปซิฟิก องค์การสหประชาชาติ ต้องการที่จะปฏิบัติกิจกรรมและรณรงค์เรื่องสิทธิและโอกาสของคนพิการอย่างต่อเนื่องจึงได้ประกาศให้ปี พ.ศ. 2536 - 2545 เป็นทศวรรษคนพิการของภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลได้ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องสิทธิและโอกาสของคนพิการเช่นกัน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ได้บัญญัติถึงการคุ้มครองเสรีภาพ ศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ สิทธิของคนพิการ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและสามารถพึ่งตนเองได้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการนำเจตนารมณ์ในเรื่องสิทธิ โอกาส และความเสมอภาคของคนพิการ ดังที่ปรากฏในปฏิญญาสิทธิของคนพิการขององค์การสหประชาชาติ แผนปฏิบัติการโลก รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และนโยบายของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติในหน่วยงาน องค์การ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับคนพิการทั้งภาครัฐและเอกชน จึงได้ร่วมกันจัดทำปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทยเพื่อถือปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่คนพิการ ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทยนี้ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2541 และได้มีการลงนามในปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย(กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2558) เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2541 โดยได้กำหนด เกี่ยวกับสิทธิของคนพิการในด้านต่างๆ คือ

(1) สิทธิได้รับความคุ้มครองในฐานะพลเมืองไทย สิทธิแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดนโยบาย และแผนงานที่ เกี่ยวกับคนพิการ

(2) สิทธิได้รับการดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพ ได้รับการศึกษาตามความต้องการได้รับการพัฒนาด้านอาชีพ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างอิสระ

(3) สิทธิอยู่ร่วมกันกับครอบครัวชุมชนของคนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกคุกคามทางเพศ ทำร้ายร่างกายและจิตใจ กักขัง เอาเปรียบหรือการแสวงหาประโยชน์ใด ๆ

(4) สิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกบริการและความช่วยเหลือจากรัฐ

(5) สิทธิได้รับการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ครอบครัว ชุมชน และสังคม ได้รับรู้ และเข้าใจคนพิการในทางที่สร้างสรรค์ โดยเฉพาะในเรื่องสิทธิ ศักยภาพ และความสามารถ รวมทั้งการบำเพ็ญประโยชน์ของคนพิการ

(6) สิทธิได้รับและเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะเรื่องสิทธิของคนพิการได้รับการสนับสนุนให้มีสื่อที่เหมาะสมกับความพิการ

หลังจากที่ประเทศไทยประกาศใช้ปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทยแล้ว ถือเป็นการประกาศเจตนารมณ์ด้านสิทธิคนพิการให้สังคมได้รับรู้ ส่งผลให้กระแสสังคมมีการยอมรับในเรื่องของสิทธิโอกาสและความเสมอภาคของคนพิการมากขึ้น มีการส่งเสริมให้เกิดสิทธิขั้นพื้นฐาน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยได้นำปฏิญญาดังกล่าวไปใช้เป็นแนวทางดำเนินงานด้านคนพิการต่อไป

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities , CPRC) มีเนื้อหาสาระในเรื่องของการส่งเสริมคุ้มครองและประกันให้ คนพิการทั้งปวง ได้มีสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งปวงอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกันและส่งเสริมการเคารพในศักดิ์ศรีที่มีมาแต่กำเนิด การจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการทุกรูปแบบ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การขนส่ง ข้อมูลข่าวสารและบริการสาธารณะ การยอมรับความเท่าเทียมกันของคนพิการในทางกฎหมาย ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา การทำงาน การรักษาพยาบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ซึ่งถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนพิการ ซึ่งประเทศไทยได้ให้สัตยาบันเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม 2551 และมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม 2551

2. สิทธิของคนพิการตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562

แนวคิดที่ว่าด้วยหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักความเสมอภาคและการเลือกปฏิบัติที่เป็นธรรม รวมทั้งสิทธิของคนพิการได้มีการบัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 และมีกฎหมายเกี่ยวข้องเพื่อให้คนพิการได้เข้าถึงกระบวนการเลือกตั้ง คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 มีบทบัญญัติที่กำหนดวิธีการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นไปตามข้ออธิบายดังต่อไปนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของประเทศไทยได้มีการบัญญัติรับรองและคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ไว้ ดังนี้

มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน” จะเห็นได้ว่าการที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติหลักการนี้ไว้ในหมวด 1 ซึ่งเป็นบททั่วไปของรัฐธรรมนูญนั้นย่อมแสดงให้เห็นว่าหลักการเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น ย่อมครอบคลุมไปถึงสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ซึ่งเป็นหลักการสำคัญที่รัฐจะต้องให้การรับรองและคุ้มครอง อีกทั้งยังเป็นการตอกย้ำว่ารัฐจะใช้อำนาจละเมิดหรือแทรกแซงหลักการดังกล่าวได้ เว้นแต่จะเป็นการใช้อำนาจตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลใดที่ถูกรัฐละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ บุคคลนั้นย่อมสามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีใน

ศาลได้ บุคคลทั่วไปได้รับความคุ้มครองไว้ในบทบัญญัติแห่งมาตรา 4 แล้ว รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ได้มีการบัญญัติรับรองหลักความเสมอภาคไว้ในมาตรา 27 จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่า ในมาตรา 27 วรรคแรกนั้นมุ่งคุ้มครองหลักความเสมอภาคเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังได้มีการบัญญัติถึง สิทธิในความเสมอภาค ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพได้รับความคุ้มครองอย่าง เท่าเทียมกัน กล่าวคือ รัฐต้องปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระสำคัญอย่างเดียวกัน และปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญแตกต่างกันออกไปตามลักษณะเฉพาะของแต่ละคน การปฏิบัติต่อบุคคลที่เหมือนกันในสาระที่แตกต่างกันก็ดี หรือการปฏิบัติต่อบุคคลที่แตกต่างกันในสาระสำคัญอย่าง เดียวกันก็ดี ย่อมขัดกับหลักความเสมอภาค

การเลือกตั้งท้องถิ่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือ ผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 หมายถึง การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เข้าไป บริหารงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐบาลท้องถิ่น (Local Government) โดยมีผู้มีสิทธิ เลือกตั้งดังกล่าว จะเป็นพลเมืองซึ่งอาศัยอยู่ในเขตปกครองท้องถิ่น ตั้งแต่ในระดับเมืองหรือจังหวัดต่ำลง มา โดยมีชื่อเรียกเขตการปกครองท้องถิ่นแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ ในประเทศไทยจะมีเขตการ ปกครอง การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงเป็นช่องทางหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับ ท้องถิ่นตามสิทธิขั้นพื้นฐาน โดยการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งเกิด ขึ้นภายใต้ข้อจำกัดของการมีประชากรจำนวนมากและมีพื้นที่เขตการปกครองที่มีขนาดใหญ่ จึงทำให้ การใช้อำนาจของประชาชนด้วยตนเองโดยตรง เพื่อทำการตัดสินใจทางนโยบายและการบริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นเรื่องในชีวิตประจำวันโดยทั่วไปทำไม่ได้ในทางปฏิบัติแต่การเลือกตั้งท้องถิ่น ก็ไม่ใช่ทั้งหมดของความ เป็นประชาธิปไตยที่มีอยู่ เพราะการปกครองท้องถิ่นตามหลักการสากลจะให้ ความสำคัญกับการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) เพื่อให้ผลลัพธ์ที่ได้เป็นประโยชน์ตอกอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นโดยตรง จากการร่วม คิดร่วมทำกิจการสาธารณะด้วยตนเองอย่างมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2558)

เมื่อพิจารณาประเด็นทางกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น จากแนวนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแต่ละ ฉบับ นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญฉบับแรกในปีพ.ศ.2475 เป็นต้นมา จะพบว่ารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2517 เป็นรัฐธรรมนูญที่เริ่มมีหมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น ที่มีการระบุให้การปกครองท้องถิ่นทุกระดับมี สภาท้องถิ่นและหัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ในท้องถิ่นตามระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (มาตรา 216) แต่การเลือกตั้งหัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่น หรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ไม่ได้กำหนดว่าจะต้องมาจากการเลือกตั้งทางตรงเท่านั้น เพราะอาจจะให้ สภาท้องถิ่นเลือกตั้งจากสมาชิกที่มีอยู่ในสภาก็ได้ (มาตรา 217) ส่วนในรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2521 แม้ว่าจะมีการกำหนดเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นเอาไว้ในหมวดว่าด้วยการปกครองท้องถิ่น

แต่ก็ยังเปิดโอกาสให้มีการแต่งตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น ได้โดยกรณีการแต่งตั้งสภาท้องถิ่นจะต้องมีจำนวนน้อยกว่าสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้ง (มาตรา 182 และ 183) และนับตั้งแต่นั้นมาก็จะปรากฏข้อบัญญัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นในลักษณะเดียวกัน ทั้งในรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2534 (มาตรา 198 และมาตรา 199) และรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2538 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 5) (มาตรา 198 และมาตรา 199) (ธนศวร์ เจริญเมือง, 2557)

ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 คุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร คือ มีสัญชาติไทย แต่ถ้าแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 5 ปี, มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้ง, มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้ว เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 1 ปี นับถึงวันเลือกตั้ง (สำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ก่อนวันที่ 23 พฤษภาคม 2564 และผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเขตพื้นที่ก่อนวันที่ 23 พฤษภาคม 2564

วิธีการตรวจสอบผู้มีสิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครผ่านเว็บไซต์ได้ โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนแรก ตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งผ่านทางเว็บไซต์ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ระบบจะแสดงผลการตรวจสอบ จะมีรายละเอียดเกี่ยวกับวันที่เลือกตั้ง ได้แก่ ชื่อ (ตามเลขบัตรประชาชน), สิทธิการเลือกตั้ง, เขตการเลือกตั้ง, หน่วยเลือกตั้ง, สถานที่เลือกตั้ง, ลำดับที่ในบัญชีรายชื่อ

คนพิการสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้ตามหลักเกณฑ์พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 แต่มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับรูปแบบการเลือกตั้ง สถานที่เลือกตั้ง สิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งกฎหมายไม่มีการกำหนดไว้สำหรับคนพิการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยต้องการวิเคราะห์หาหลักเกณฑ์ และมาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมในการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับคนพิการ และนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้สามารถนำไปปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมและให้เหมาะสมกับการบังคับใช้มากยิ่งขึ้น โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามกระบวนการขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ซึ่งได้ดำเนินการวิจัยตามลักษณะของการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมเอกสาร ข้อมูลทางกฎหมายจากแหล่งข้อมูลต่างๆ คือ ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นเอกสารข้อมูลที่ได้ผ่านวิเคราะห์ หรือตีความจากบุคคลอื่นมาแล้ว โดยเอกสารข้อมูลที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับงานวิจัยครั้งนี้ สามารถจำแนกประเภท

โดยศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ประกาศ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างฐานความรู้ในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบ และประมวลผลต่อไป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งของคนพิการตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ผู้วิจัยได้บูรณาการข้อมูลที่ได้จากการศึกษา และค้นคว้าเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเปรียบเทียบตามแนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา (Descriptive)

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ใช้วิธีการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากร (Population) ที่เป็นคนพิการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงโดยพิจารณาตามประเภทคนพิการ (1) ความพิการทางการเห็น (2) ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย (3) ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย (4) ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม หรือออทิสติก (5) ความพิการทางสติปัญญา (6) ความพิการทางการเรียนรู้ ประเภทละ 5 คน

2. การประชุมกลุ่ม (Focus Group) ผู้วิจัยนำผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกวิเคราะห์ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับรูปแบบการเลือกตั้งที่เหมาะสมกับคนพิการ และจัดประชุมกลุ่ม (Focus Group) เพื่อระดมความคิดเห็นของกลุ่มประชากรที่กำหนดจำนวน 20 คน จำแนกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข, เจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, สมาคมคนพิการ, นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย ได้ทำการใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ผลการวิจัย

1. ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์คนพิการ

การสัมภาษณ์ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นคนพิการ จำนวน 30 คน โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เคยใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งหมด 25 คน

คนพิการที่ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่า กฎหมายเลือกตั้งสำหรับคนพิการในเชิงปฏิบัติแล้วกฎหมายยังไม่คุ้มครองสิทธิของคนพิการเท่าที่ควร เพราะ ปัจจุบันคนพิการต้องเข้าไปใช้สิทธิร่วมกับบุคคลทั่วไป ปัจจุบันคนพิการเข้าถึงการเลือกตั้งเพียงบางส่วน ตามหลักกฎหมายผู้ไร้ความสามารถไม่

สามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้ แต่ตามรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง คนพิการมีรายชื่อในการใช้สิทธิเลือกตั้ง คนพิการที่ป่วยเป็นออทิสติกมีสิทธิเลือกตั้งไม่เข้าใจถึงการใช้สิทธิเลือกตั้งได้ จึงอาจทำให้เกิดบัตรเสีย คนพิการบางรายไม่สามารถจัดการการเข้าคูหาด้วยตัวเองได้ มาตรการทางกฎหมายไม่ได้กำหนดรูปแบบการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับคนพิการไว้ ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่ากฎหมายสมควรมีการกำหนดมาตรการให้เหมาะสมกับคนพิการโดยคำนึงถึงลักษณะความพิการประกอบกับการพัฒนา มาตรการทางกฎหมาย ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง รูปแบบการหาเสียงการเลือกตั้ง การเลือกตั้งคนพิการควรแบ่งกลุ่มไว้อย่างชัดเจน เพราะทักษะความสามารถของคนพิการต่างกันออกไป คนพิการบางกลุ่มสามารถสื่อสารได้แต่พูดไม่ได้ บางกลุ่มอาจสื่อสารได้แต่เขียนไม่ได้ อาจทำให้เกิดอุปสรรคในการใช้สิทธิเลือกตั้ง คนพิการที่มีความพิการทางออทิสติก ความพิการทางด้านสติปัญญา ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ความพิการทางการเรียนรู้ ไม่สามารถรับรู้ข้อความที่ยาว หรือ คำพูดที่ยาวได้ ข้อความในการหาเสียงที่สั้น กระชับ มีรูปภาพหน้าปรกร การใช้สีสันทัดเจน

ประการที่สอง การลงทะเบียนการเลือกตั้ง คนพิการที่มีความพิการด้านความเคลื่อนไหว ความพิการทางการได้ยินสามารถลงลายมือชื่อในการลงทะเบียนได้ แต่สำหรับคนพิการที่มีความพิการทางการเรียนรู้(LD) ไม่สามารถเขียนได้ ไม่ทราบว่าจะลงชื่ออย่างไรสำหรับลงลายมือชื่อ คนพิการทางด้านร่างกายที่มีกล้ามเนื้ออ่อนแรงไม่สามารถจับปากกาและใช้ปากกาในการลงลายมือชื่อได้

ประการที่สาม สถานที่เลือกตั้ง การใช้สถานที่เลือกตั้ง ก่อให้เกิดความไม่สะดวกสำหรับคนพิการทางด้านร่างกาย คนพิการทางการมองเห็น สถานที่เลือกตั้งไม่เหมาะสมกับการเข้าไปเลือกตั้ง เช่น สถานที่อยู่ไกลจากสถานที่จอดรถ การเลือกตั้งได้สะพานลอยไม่มีทางต่างระดับ ส่วนคนพิการที่มีความพิการทางจิต ความพิการทางออทิสติก ความพิการทางด้านสติปัญญา ความพิการทางการได้ยินสามารถเดินทางไปได้ง่าย แต่มีความสับสนในบริเวณคูหาคนพิการเห็นว่าช่องทางเดินมีความซับซ้อนมากเกินไป

ประการที่สี่ วิธีการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง การลงคะแนนไม่ควรกำหนดเป็นรูปแบบตายตัวสำหรับคนพิการ ความพิการทำให้การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแตกต่างกันไป บัตรเลือกตั้งควรมีบัตรสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ มิฉะนั้น คนพิการอาจทำให้บัตรเสียได้ ซึ่งคนพิการที่มีความพิการทางด้านร่างกาย ความพิการทางจิต ความพิการทางด้านการได้ยิน สามารถใช้บัตรเลือกตั้งเหมือนคนทั่วไปได้ คนพิการทางด้านออทิสติก คนพิการทางสติปัญญา ไม่สามารถใช้วิธีการกากบาทได้ คนพิการทางด้านการเรียนรู้ (LD) ไม่ทราบว่าเลขที่ปรากฏในบัตรเป็นของผู้สมัครท่านไหน

ประการที่ห้า สิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งคนพิการแต่ละประเภทต้องการได้รับความสะดวกในการเลือกตั้ง ดังนี้ คนพิการทางการเห็น ต้องการให้มีแผ่นอธิบายวิธีการเลือกตั้งเป็นอักษรเบล คนพิการทางการเรียนรู้ ต้องการปากกาเมจิกเพื่อใช้ในการลงคะแนนเสียง คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ต้องการมีล่ามในการอธิบายขั้นตอนในการเลือกตั้ง คนพิการทุกประเภท ต้องการคูหาสำหรับคนพิการ

2. ผลที่ได้จากการประชุมกลุ่ม (Focus Group)

การจัดประชุมกลุ่มเรียนเชิญ เจ้าหน้าที่คณะกรรมการการเลือกตั้ง, เจ้าหน้าที่สาธารณสุข, เจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, สมาคมคนพิการ, นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ โดยนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์คนพิการที่พบปัญหาอุปสรรคระหว่างการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร จึงพบว่ามีประเด็นปัญหาที่ควรสร้างมาตรการทางกฎหมาย ได้แก่ การให้สิทธิเลือกตั้งแก่คนพิการ, รูปแบบการหาเสียงต่อคนพิการ, วิธีการลงคะแนนเลือกตั้ง ณ หน่วยเลือกตั้ง เพื่อให้รูปแบบการเลือกตั้งเหมาะสมและเกิดความสะดวกกับคนพิการในการเลือกตั้งเช่นเดียวกับบุคคลอื่น ผลที่ได้จากการจัดประชุมกลุ่ม ดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง รูปแบบการหาเสียง ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มเห็นว่า กฎหมายได้กำหนดรูปแบบในการหาเสียงไว้หลายรูปแบบอยู่แล้ว เช่น ป้ายหาเสียง ขนาด 130x245 ซม. และประกาศหาเสียงขนาด 30x42 ซม. การหาเสียงทางอิเล็กทรอนิกส์ การหาเสียงโดยใช้สปีดทวิททู โทรศัพท์ประชาสัมพันธ์ การจัดเวทีปราศรัยหาเสียง แต่เพียงในพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ไม่ได้กำหนดรูปแบบที่ชัดเจนไว้ เพื่อให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าถึงสื่อต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ดังนั้นจึงเป็นอีกช่องทางหนึ่ง และควรกำหนดข้อความ รูปภาพ สีตัวอักษร ไว้เฉพาะสำหรับคนพิการ และในกฎหมายควรกำหนดให้แต่ละพรรค มีล่ามภาษามือ หรือ มีการกำหนดรูปภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของพรรคเพื่อให้คนพิการที่มีข้อจำกัดในการสื่อสารเข้าใจได้ง่าย

ประการที่สอง การลงทะเบียนในการเลือกตั้ง ผู้เข้าร่วมประชุมกลุ่มเห็นว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดในกฎหมาย ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอำนวยความสะดวกในการออกเสียงลงคะแนนแก่คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุไว้เป็นการพิเศษ หรือจัดให้มีการช่วยเหลือในการออกเสียงลงคะแนนภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการประจำหน่วย เว้นแต่ลักษณะทางกายภาพทำให้คนพิการหรือทุพพลภาพหรือผู้สูงอายุไม่สามารถทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งได้ ให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง หรือให้ญาติหรือบุคคลที่ไว้วางใจเป็นผู้ทำเครื่องหมายลงในบัตรเลือกตั้งแทน โดยความยินยอมและเป็นไปตามเจตนาของคนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุนั้น การจัดเครื่องแสนลายนิ้วมือเข้ามาใช้ในการลงทะเบียนในการเลือกตั้งเพราะจะทำให้การแสดงตนใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งง่ายขึ้น แต่จะต้องมีการลิงค์ข้อมูลผู้มีสิทธิเลือกตั้งกับสำนักทะเบียน โดยใช้ฐานข้อมูลออนไลน์

ประการที่สาม สถานที่เลือกตั้ง ในการเลือกตั้งระดับชาติ คณะกรรมการการเลือกตั้งได้กำหนดให้มีการลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้าสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ และกำหนดสถานที่ไว้แยกจากหน่วยเลือกตั้งปกติ โดยมีการจัดคูหาพิเศษสำหรับคนพิการเป็นการเฉพาะ แต่ไม่เห็นด้วยกับการใช้สิทธิเลือกตั้งทางอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถให้คนพิการเลือกตั้งได้ที่บ้าน อาจมีบุคคลลงคะแนนแทนกันได้ อันนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้งและหวั่นไหว

ประการที่สี่ วิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ปัจจุบันมีการช่วยเหลือคนพิการทางสายตา โดย

กำหนดให้แต่ละหน่วยเลือกตั้งมีบัตรหาบที่มีอักษรเบลล์ หากเป็นคนพิการในรูปแบบอื่นที่กล้ำเนื้ออ่อนแรงยังไม่มีกำหนดรูปแบบการลงคะแนนเสียงไว้ แต่อาจใช้ตรายางในการปั๊มแทนหรือใช้สัญลักษณ์อื่น ๆ สำหรับคนพิการ ในการใช้สิทธิเลือกตั้งนั้น อาจจะเป็นการทำเครื่องหมายเป็นที่สังเกตว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นคนพิการหรือทุพพลภาพทำเครื่องหมายลงคะแนนให้กับผู้สมัครคนใด

ประการที่ห้า สิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งคนพิการแต่ละประเภทต้องการได้รับความสะดวกในการเลือกตั้งควรมีการจัดหน่วยเลือกตั้งไว้สำหรับคนพิการ ทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุ ว่าเป็นการเฉพาะ และจัดให้มีคูหาพิเศษ ส่วนการเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งปกติถ้าจัดให้มีคูหาพิเศษสำหรับคนพิการทุกหน่วยเลือกตั้งจะต้องเพิ่มงบประมาณ เพราะในบางหน่วยเลือกตั้งไม่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เป็นคนพิการหรือทุพพลภาพ อีกทั้งกฎหมายยังกำหนดให้คณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งอำนวยความสะดวกในการออกเสียงลงคะแนนแก่คนพิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้สูงอายุว่าเป็นการพิเศษ

สรุปและอภิปรายผล

กรุงเทพมหานครถูกจัดให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) รูปแบบพิเศษ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และมีหน้าที่จัดบริการสาธารณะในลักษณะครอบคลุมพื้นที่ทั้งกรุงเทพมหานคร เดิมที การเลือกตั้งผู้บริหารกรุงเทพมหานครถูกกำหนดโดย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพ พ.ศ. 2528 แต่เมื่อมีการแก้ไขกฎหมายโดย สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในปี 2562 ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงให้การเลือกตั้งใช้กฎเกณฑ์ตาม พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 เช่นเดียวกับการเลือกตั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น การเติบโตของการปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ตามอำนาจทางการเมืองที่เปลี่ยนไป การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี 2475 และหลังการทำรัฐประหารหลายๆ ครั้ง นำมาซึ่งการออกประกาศคณะปฏิวัติเพื่อจัดสรรอำนาจใหม่ รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายหลายต่อหลายครั้ง ทำให้ทิศทางของการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เหมาะสมและไม่ต่อเนื่อง จนกระทั่งมีการบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เริ่มต้นวางโครงสร้างการปกครองส่วนท้องถิ่น และกฎหมายมีการพัฒนาตามลำดับจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 การเลือกตั้งเป็นกระบวนการที่สำคัญของวิถีทางในการปกครองภายใต้ระบอบเสรีประชาธิปไตยที่แสดงออกถึงเจตจำนงร่วมกันของประชาชนเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้แทนตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติไว้ การเลือกตั้งนั้นจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์พื้นฐานของการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 คุณสมบัติและการใช้สิทธิของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตามมาตรา 95 บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และบุคคล

มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีในวันเลือกตั้งซึ่งคนพิการเป็นประชากรของประเทศที่มีความสำคัญ มีสิทธิและเสียงในฐานะพลเมืองของประเทศ คนพิการถือเป็นประชาชนกลุ่มหนึ่งที่มีสิทธิเสียงในทางการเมือง คนพิการสามารถที่จะลงคะแนนเลือกเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป ซึ่งในปัจจุบันกฎหมายภาครัฐจึงมีส่วนสำคัญในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมคนพิการให้เข้าถึงสิทธิเลือกดำเนินการเพื่อขจัดอุปสรรคบางประการที่ทำให้คนพิการไม่สามารถเข้าถึงสิทธิดังกล่าวได้ รวมถึงการให้ความสำคัญกับสิทธิเลือกตั้งของคนพิการตั้งแต่ช่วงก่อนมีการเลือกตั้งในวันลงคะแนนเสียงเลือกตั้งและหลังจากออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งที่สอดคล้องหลักการที่ได้มีการรับรองไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ปรากฏในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2561 แต่หากเป็นการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หลักเกณฑ์ในการเลือกตั้งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ซึ่งในกฎหมายขาดมาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมคนพิการในการเข้าถึงสิทธิการเลือกตั้ง โดยรูปแบบในการส่งเสริมคนพิการต้องคำนึงถึงลักษณะความพิการของคนพิการ ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการหาเสียง การหาเสียงเป็นสิ่งแรกที่ทำให้คนพิการทราบว่าตนเองต้องการเลือกผู้สมัครรายไหน แต่รูปแบบการหาเสียงส่วนใหญ่ใช้วิธีการพูดหาเสียงและการติดป้ายหาเสียง ซึ่งคนพิการที่มีความพิการทางออทิสติก ความพิการทางด้านสติปัญญาความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ความพิการทางการเรียนรู้ ไม่สามารถรับรู้ข้อความที่ยาวหรือคำพูดที่ยาวได้ ข้อความในการหาเสียงควรเป็นรูปแบบที่สั้น กระชับ มีรูปภาพหน้าปรกรค การใช้สีสันที่ชัดเจน ตัวอักษรต้องมีขนาดเหมาะสม

2. การลงทะเบียนในการเลือกตั้ง ปัญหาการลงทะเบียนเกิดกับ คนพิการที่มีความพิการทางการเรียนรู้(LD) คนพิการทางด้านร่างกายที่มีกล้ามเนื้ออ่อนแรง ไม่สามารถจับปากกาลงชื่อและไม่สามารถบีบลายนิ้วมือได้ เพื่อให้เกิดความสะดวกอาจต้องนำเครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการสแกนลายนิ้วมือ หรือนำบัตรประจำตัวคนพิการมารูดหรือสแกนในการลงทะเบียน

3. สถานที่เลือกตั้งการใช้สถานที่เลือกตั้ง ก่อให้เกิดความไม่สะดวกสำหรับคนพิการทางด้านร่างกาย คนพิการทางการมองเห็น สถานที่เลือกตั้งไม่เหมาะสมกับการเข้าไปเลือกตั้ง เช่น สถานที่อยู่ไกลจากสถานที่จอดรถ การเลือกตั้งได้สะพานลอยไม่มีทางต่างระดับ ส่วนคนพิการที่มีความพิการทางจิต ความพิการทางออทิสติก ความพิการทางด้านสติปัญญา ความพิการทางการได้ยิน สามารถเดินทางไปได้ง่าย แต่มีความสับสนในบริเวณคูหาเลือกตั้งอาจต้องมีสัญลักษณ์ลูกศรที่ใหญ่ ชัดเจน

4. วิธีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง คนพิการที่มีความพิการทางร่างกาย ความพิการทางจิต ความพิการทางด้านร่างกายสามารถใช้อัตราเลือกตั้งเหมือนคนทั่วไปได้ คนพิการทางด้านออทิสติก คนพิการทางสติปัญญา ไม่สามารถใช้วิธีการกากบาทได้ ช่องสำหรับลงคะแนนต้องมีขนาดที่เหมาะสมบัตรสำหรับคนพิการทางด้านร่างกาย (LD) อาจต้องมีรูปภาพของผู้ลงคะแนนประกอบในการเลือกตั้ง

5. สิ่งอำนวยความสะดวกในการเลือกตั้งคนพิการแต่ละประเภทต้องการได้รับความสะดวกในการเลือกตั้ง คนพิการทางการเห็น ต้องการให้มีแผ่นอธิบายวิธีการเลือกตั้งเป็นอักษรเบล คนพิการทางการเรียนรู้ ต้องการปากกาเมจิกเพื่อใช้ในการลงคะแนนเสียง คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ต้องการมีล่ามในการอธิบายขั้นตอนในการเลือกตั้ง คนพิการทุกประเภท ต้องการคูหาสำหรับคนพิการโดยเฉพาะ

นอกจากปรับปรุงแก้ไขมาตรการทางกฎหมายแล้ว กรรมการประจำหน่วยต้องมีความรู้ความเข้าใจในการที่จะดูแลคนพิการให้ลงคะแนนได้ ในพื้นที่มีคนพิการในพื้นที่ คนพิการแต่ละกลุ่มมีความจำเป็นในการที่จะต้องอำนวยความสะดวกแตกต่างกันอย่างไร เช่น คนตาบอดไม่ต้องการจูงเข้าไปในคูหา ในกลุ่มคนพิการในประเภทของคนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม ก็ได้รับการสะท้อนจากกลุ่มของคนพิการทางจิตใจพฤติกรรมเหมือนกัน เพราะว่าใช้บัตรคนพิการไปเลือกตั้งไม่ให้เลือกตั้งเพราะเป็นผู้ป่วยทางจิต เป็นต้น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 ซึ่งหากต้องการพัฒนามาตรการทางกฎหมายการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับคนพิการ เห็นควรให้มีระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2562 เกี่ยวกับหลักเกณฑ์การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับคนพิการ โดยในระเบียบให้มีข้อกำหนด ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 กำหนดให้ผู้สมัครใช้วิธีการหาเสียงในรูปแบบทางอิเล็กทรอนิกส์ การหาเสียงโดยใช้สเปดวิทยุโทรทัศน์ประชาสัมพันธ์ การจัดเวทีปราศรัยหาเสียง กำหนดให้พรรคการเมือง ใช้ป้ายหาเสียง ขนาด 130x245 ซม. และประกาศหาเสียงขนาด 30x42 ซม. กำหนดข้อความ รูปภาพ สีตัวอักษร ไว้เฉพาะสำหรับคนพิการ

ข้อ 2 กำหนดให้แต่ละพรรค มีล่ามภาษามือ หรือ มีการกำหนดรูปภาพที่เป็นเอกลักษณ์ของพรรคเพื่อให้คนพิการที่มีข้อจำกัดในการสื่อสารเข้าใจได้ง่าย

ข้อ 3 การลงทะเบียนการเลือกตั้งให้การจัดเครื่องแกลนลายนิ้วมือเข้ามาใช้ในการลงทะเบียนในการเลือกตั้ง

ข้อ 4 ให้เจ้าหน้าที่เขตสำรวจจำนวนคนพิการที่มาใช้สิทธิเลือกตั้ง เพื่อให้หน่วยเลือกตั้งจัดคูหาพิเศษสำหรับคนพิการเป็นการเฉพาะ

ข้อ 5 ในการลงคะแนนเสียง หากพบว่าคนพิการไม่สามารถใช้ปากกาในการลงคะแนนได้ ให้เจ้าหน้าที่หน่วยเลือกตั้ง อนุญาตให้ใช้ตราขานในการบ๊มแทนหรือใช้สัญลักษณ์อื่น ๆ ในการใช้สิทธิเลือกตั้ง

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบาย

2.1 ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการฝึกอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้งทุกระดับตลอดจนประสานงานกับองค์กรคนพิการและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้คนพิการเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้ง

2.2 จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เพื่อใช้ในการอำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่คนพิการ ทั้งนี้ในการฝึกอบรมและในคู่มือดังกล่าวจะต้องมีการให้ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสำหรับคนพิการ ตลอดจนจัดให้มีแนะนำ สาธิต และทดลองใช้อุปกรณ์ทุกชนิดที่ใช้ในการอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการแต่ละประเภท ฝึกฝนทักษะในการมีปฏิสัมพันธ์กับคนพิการ ให้ความถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งสามารถสื่อสารกับคนพิการได้

2.3 จัดให้มีสายด่วนหรือช่องทางอื่น ๆ เพื่อทำหน้าที่ในการให้บริการและตอบคำถามในกรณีที่คนพิการหรือเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งต้องการข้อมูลหรือความช่วยเหลือในเรื่องที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2559). *อธิบายพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556*. กรุงเทพมหานคร: กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ.
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2556). *รวมกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556*. กรุงเทพมหานคร: สุขุมวิทการพิมพ์.
- บรรเจิด สิงคนดี. (2560). *หลักพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- ตระกูล มีชัย. (2558). *รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษารวบรวมข้อมูลด้านการเมืองการปกครองไทย เรื่อง การเมืองการปกครองท้องถิ่นไทย ส่วนที่หนึ่ง แนวนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2557). *100 ปีการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540*. กรุงเทพมหานคร : คปไฟ.
- วุฒิสาร ตันไชย และเอกวีร์ มีสุข. (2559). *รูปแบบการลงคะแนนเสียงที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพมหานคร: เอ.พี.กราฟิ คดีไซน์และการพิมพ์.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2560). *กฎหมายเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สมชัย ศรีสุทธิยากร. (2559). *บทบาทของกกต.กับการจัดการเลือกตั้ง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2558). *ประชาธิปไตยท้องถิ่น: สาระสำคัญของการเมืองและการปกครองส่วนท้องถิ่น*. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มติใหม่.

การปฏิบัติการเชิงรุกในการป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน

Proactive Crime Prevention in Area of Bang-Yi-Khan

Metropolitan Police Station

นภัทธภณ พูลผล* สหพัฒน์ หอมจันทร์**

Napatphon Poonphon* Sahaphat Homjan**

Received : 23 May 2022 / Revised : 1 June 2022 / Accepted : 29 June 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน และเพื่อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ดังกล่าว วิธีดำเนินการวิจัย ใช้การศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจบางยี่ขัน หัวหน้าชุมชนในพื้นที่สถานีตำรวจบางยี่ขัน ประชาชนที่อยู่อาศัยในพื้นที่สถานีตำรวจบางยี่ขัน และนักวิชาการด้านอาชญาวิทยา รวมจำนวน 18 ตัวอย่าง

ผลการวิจัยที่สำคัญ พบว่า ในการป้องกันอาชญากรรมของสถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขันมีดำเนินการ ตามแนวคิดการปฏิบัติเชิงรุกในการป้องกันอาชญากรรมใน 4 ด้าน คือ ด้านสถานที่ที่ใช้การแบ่งจุดตรวจตามความสำคัญในจุดต่างๆ โดยเฉพาะจุดเสี่ยงของอาชญากรรม ด้านการแก้ไขปัญหา ใช้การปรับแผนการออกตรวจเพื่อให้สอดคล้องกับอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่โดยวิเคราะห์จากสาเหตุของคดีที่เกิดขึ้นในรอบเดือนที่ผ่านมา ด้านบุคคล ใช้การป้องกันและติดตามเพื่อลดโอกาสการกระทำความผิดของผู้ที่เคยมีประวัติอาชญากรรม และด้านชุมชน ใช้การส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักป้องกันตนเอง ด้วยการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่วนปัญหาที่พบได้แก่ ปัญหานโยบายไม่ต่อเนื่อง กำลังพลอุปกรณ์และงบประมาณไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งปัญหาการขาดความรู้ด้านความรู้ด้านกฎหมาย และความรู้ในการป้องกันตัวจากโรคระบาด แนวทางในการแก้ไขปัญหาในส่วนสำนักงาน

*รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

**รองศาสตราจารย์ พันตำรวจเอก ดร.อาจารย์ประจำหลักสูตรหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

*Master degree on Public Administration, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy.

**Associate Professor. Police Colonel Dr. of Public Administration Program, Faculty of Police Science, Royal Police Cadet Academy

ตำรวจแห่งชาติควรนำแนวทางการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกไปกำหนดเป็นนโยบายให้สถานีตำรวจต่างๆใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป และสถานีตำรวจนครบาลบางเขนควรเร่งแก้ไขปัญหามีอยู่ทั้งหมดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน

คำสำคัญ : การปฏิบัติการเชิงรุก การป้องกันอาชญากรรม สถานีตำรวจนครบาลบางเขน

Abstract

The study on Proactive Crime Prevention in Area of Bang-Yi-Khan Metropolitan Police Station had objectives to study problems on using Proactive Crime Prevention strategies in Area of Bang-Yi-Khan Metropolitan Police Station and made suggestions to use such strategies in effective way. The qualitative research method was used with in-depth interview of totally eighteen key persons, from the Bang-Yi-Khan Metropolitan Police Station, community heads, people in the local community in the area and crime academicians.

The results showed that the Bang-Yi-Khan Metropolitan Police Station used crime protective measures as proposed in Crime Prevention Theory in 4 approaches. On place approach, they had checkpoints in high-risk area and tried to reduce the opportunity for committing crime. On problem solving approach, the station adapted inspection plans according to the current crime. On people approach, they made plans to trace people who had chance to do crime and on community approach, the station had community participation through community heads. The problems happened on discontinue strategy, shortage of manpower, equipment and budget and police in charge lack of knowledge about Law and personal health protection. The National Police Office was also suggested to use Proactive Crime Prevention strategies for all police stations and Bang-Yi-Khan Metropolitan Police Station was suggested to solve all problems occurred.

Keywords: proactive prevention/ crime prevention/ Bang-Yi-Khan Metropolitan Police Station

บทนำ

ในปัจจุบันอาชญากรรมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของประชากรและการขยายตัวของเมือง ทั้งรูปแบบอาชญากรรมยังก้าวหน้าไปตามความเจริญของเทคโนโลยี ส่งผลให้การปราบปรามเป็นไปด้วยความยากลำบากกว่าแต่ก่อน สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ได้กล่าวถึงอาชญากรรมพื้นฐานที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติในปัจจุบัน ว่า ประกอบด้วยอาชญากรรมต่อทรัพย์สิน เช่น ลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ บุกรุก อาชญากรรมต่อชีวิตและร่างกาย เช่น ทำร้าย พยายามทำร้าย ข่มขู่ อาชญากรรมทางเพศ เช่น การข่มขืน การกระทำอนาจาร ลวนลามทางเพศ และอาชญากรรมเกี่ยวกับการแอบอ้างใช้ข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลทางการเงินหรือแอบอ้างใช้เอกสาร (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2550) ปัญหาอาชญากรรมจึงเป็นปัญหาที่ร้ายแรงยิ่งต่อสังคมไทย เพราะส่งผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน และเป็นปัญหาที่สร้างความไม่สงบให้แก่สังคมสร้างความเดือดร้อนต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทั้งมีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชาติในปัจจุบันด้วย

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นถือได้ว่าอาชญากรรมเป็นภัยร้ายของทุกสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายทั้งในด้านสวัสดิภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ในด้านความสงบเรียบร้อยของสังคมในส่วนรวม ความสูญเสียและความเสียหายอันเกิดจากอาชญากรรม ในด้านเศรษฐกิจและสังคมมีมูลค่ามากมายมหาศาลในแต่ละปี รวมทั้งมีผู้บาดเจ็บล้มตายเนื่องจากการก่ออาชญากรรมเป็นจำนวนมาก ดังนั้น การดำเนินการป้องกันอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีหน้าที่หลักในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจึงเป็นเรื่องสำคัญ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะในการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อป้องกันการเกิดอาชญากรรม โดยเลือกศึกษาในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้การวิจัยครั้งนี้จะเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้านการป้องกันการเกิดอาชญากรรม โดยเฉพาะการปฏิบัติการเชิงรุกมีเพื่อป้องกันอาชญากรรม ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นแนวทางที่สถานีตำรวจต่าง ๆ จะได้นำไปใช้ในการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน และปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรค และการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรมในเขตพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้แนวคิดในการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก ที่กำหนดแนวทางการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แบ่งออกได้เป็น 4 กรอบแนวความคิด คือ กรอบแนวคิดด้านเกี่ยวกับสถานที่ กรอบแนวคิดเกี่ยวกับด้านการแก้ไขปัญหา กรอบแนวคิดด้านการเน้นที่ตัวบุคคล และกรอบแนวคิดด้านเกี่ยวกับชุมชน (Tracey L.Meares ,2017) แนวคิดทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (Crime Triangle Theory) ที่เน้นถึงองค์ประกอบของการเกิดอาชญากรรม 3 ด้าน คือ ผู้กระทำผิด/คนร้าย (Offender) เหยื่อ (Victim)/เป้าหมาย (Target) และ โอกาส (Opportunity) ซึ่งหากได้มีการองค์ประกอบด้านใดด้านหนึ่งออกไป ก็จะทำให้การเกิดอาชญากรรมลดลงได้ (Ronald V. Clarke John Eck. (2016) แนวคิดการป้องกันอาชญากรรมที่ถือว่า การป้องกันอาชญากรรม เป็นเป้าหมายหลักของตำรวจเป็นภารกิจที่เจ้าหน้าที่ตำรวจจะต้องปฏิบัติเพื่อให้สังคมอยู่อย่างปกติสุข ประชาชนมีความสุข โดยมีการใช้มาตรการและวิธีการต่างๆ ที่จะไม่ให้อาชญากรรมเกิดขึ้น จำแนกออกเป็น การกำจัดต้นเหตุ การขจัดความปรารถนาที่จะกระทำผิด และการขจัดโอกาสที่จะกระทำผิด ซึ่งทั้งหมดเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ เอกชน และประชาชนต้องให้ความร่วมมือในการป้องกันอาชญากรรม อีกทั้งเป็นการควบคุมมิให้อาชญากรรมเกิดขึ้นได้อีก (สุดสงวน สุธีสร, 2547) แนวคิดการป้องกันอาชญากรรมเชิงสภาพแวดล้อม (Crime Prevention through Environmental Design) ที่เน้นการป้องกันอาชญากรรมโดยการออกแบบสภาพแวดล้อม เพื่อลดโอกาสการเกิดอาชญากรรม โดยการออกแบบและบริหารจัดการสร้างสภาพแวดล้อมที่มีการจัดภูมิทัศน์ เพื่อความปลอดภัย หรือสามารถทำให้ประชาชนรู้สึกปลอดภัย เช่น การออกแบบพื้นที่สาธารณะที่มีการติดตามสอดส่องผู้ใช้มากขึ้น หรือ โดยการออกแบบทางผ่านคนเดินถนนที่มีแสงไฟเพียงพอ และไม่ให้มีสถานที่ให้ผู้กระทำผิดมีโอกาสแอบซ่อนตัว เป็นต้น (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2545) แนวคิดการป้องกันอาชญากรรมด้วยการจัดการตามสถานการณ์ ซึ่ง ถือว่า การป้องกันอาชญากรรม คือ การจัดการตามสถานการณ์ โดยมีพื้นฐานบนความเชื่อที่ว่า อาชญากรรมมักเป็นเรื่องของโอกาส ดังนั้นจึงต้องมีการจำกัดโอกาสของผู้กระทำผิดในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับการกระทำอาชญากรรม (Freilich and Newman, 2017) และแนวคิดทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ที่ให้ชุมชนเข้าร่วมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม โดยเชื่อว่า การป้องกันอาชญากรรมที่ประสบผลสำเร็จ ขึ้นอยู่กับชุมชนมากกว่าตำรวจ (Radelet, L. A., & Carter, D.,1994) นอกจากนี้ งานวิจัยนี้ยังมีการสังเคราะห์จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น การศึกษาวิจัยปัจจัยการเกิดอาชญากรรมทางเพศและแนวทางการป้องกันอาชญากรรมทางเพศตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม (สุชมา อรุณจิต และวุฒิพล มั่นเหมาะ , 2559) งานวิจัยการปฏิบัติงานเชิงรุกเพื่อการป้องกันอาชญากรรมตำรวจภูธรภาค 7 (สุรพงษ์ ชัยจันทร์ , 2561) เป็นต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

(1) เจ้าหน้าที่ตำรวจในสถานีตำรวจบางยี่ขัน ทั้งระดับผู้บริหารที่เป็นชั้นสัญญาบัตร ได้แก่ หัวหน้าหน่วยงาน และหัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 4 คน และระดับปฏิบัติงาน ได้แก่ระดับต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร อีกจำนวน 4 คน โดยทั้ง 2 กลุ่ม เน้นผู้ที่รับผิดชอบด้านการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รวมเป็นจำนวน 8 ตัวอย่าง

(2) หัวหน้าชุมชน ในเขตพื้นที่สถานีตำรวจบางยี่ขัน จะเลือกโดยเน้นชุมชนที่ไม่มีปัญหาด้านอาชญากรรมในชุมชน 2 ตัวอย่าง และชุมชนที่มีปัญหาอาชญากรรมในชุมชน 2 ตัวอย่าง ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ และสำนักงานเขตบางพลัด รวมจำนวนตัวอย่างจาก 4 ชุมชนๆละ 1 คน เป็นจำนวน 4 ตัวอย่าง

(3) ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่สถานีตำรวจบางยี่ขัน ใช้การสุ่มแบบไม่เฉพาะเจาะจงจากผู้ที่มีอายุ 20 ปี ขึ้นไป ที่เคยมีประสบการณ์การได้พบกับอาชญากรรม จำนวน 4 ตัวอย่าง

(4) นักวิชาการด้านอาชญาวิทยา เป็นนักวิชาการที่เคยสอน หรือทำวิจัยเกี่ยวข้องกับวิชาอาชญาวิทยา โดยอาศัยคำแนะนำจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ จำนวน 2 ตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการสัมภาษณ์ ได้ดำเนินการระหว่าง เดือนตุลาคมถึงธันวาคม 2565 โดยการสัมภาษณ์ต่อหน้า และการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ มีการติดต่อเข้าสัมภาษณ์ ผ่านการแนะนำของหัวหน้าสถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน หัวหน้าชุมชน และผู้อำนวยการสำนักงานเขตบางพลัด ของกรุงเทพมหานคร โดยก่อนการสัมภาษณ์ได้ชี้แจงถึงความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษาวิจัย วัตถุประสงค์ของการศึกษา รวมถึงรายละเอียดประเด็นสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ และแจ้งขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

การวิจัยศึกษานี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งมีการสร้างแนวประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยมีประเด็นสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลภูมิหลังของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ เพศ อายุ สถานที่ทำงาน พื้นที่ทำงาน หรือพื้นที่อยู่อาศัย ตำแหน่งหน้าที่ที่งาน

ตอนที่ 2 แนวทางการดำเนินการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกของสถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน และสภาพปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกของสถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะถึง แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค และแนวทางในการใช้มาตรการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้ คือ แนวทาง การดำเนินการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกของสถานีตำรวจนครบาลบางเขน สภาพปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการดำเนินการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกของสถานีตำรวจนครบาลบางเขน แนวทางในการแก้ไขปัญหาของสถานีตำรวจนครบาลบางเขนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้มาตรการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก และข้อเสนอแนะการดำเนินการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกของสถานีตำรวจนครบาลบางเขนเพื่อให้เกิดความยั่งยืน

นอกจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก ตามแนวคิดในการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุก ของ TRACEY L. MEARES (2017) ทั้ง 4 ด้านด้วย

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย แนวทางการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลบางเขน พบว่า มีการดำเนินการตาม แนวคิดการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกทั้ง 4 ด้าน ของ TRACEY L. MEARES (2017) คือ **ด้านเกี่ยวกับสถานที่** ได้มีการกำหนดจุดตรวจในเขตพื้นที่ที่อาจเกิดอันตราย หรือในระยะเวลาที่มักเกิดอาชญากรรม ได้มีการรักษาความปลอดภัยในพื้นที่เสี่ยงหรือจุดที่มีโอกาสเกิดอาชญากรรมได้ โดยใช้วงจรปิด การเพิ่มแสงสว่าง การตรวจตรา การเปิดไฟวาม **ด้านการแก้ไขปัญหา** ได้มีการจัดสายตรวจที่ออกตรวจตามกำหนดเวลาและพื้นที่ที่มีความเสี่ยง มีการรับแจ้งเหตุ และกำหนดเวลาเข้าถึงจุดเกิดเหตุที่รวดเร็ว ทันเหตุการณ์ **ด้านตัวบุคคล** ใช้การเฝ้าระวังผู้มีโอกาสก่อให้เกิดอาชญากรรม และการให้ชุมชนร่วมให้ข้อมูล รวมทั้งการนำประวัติการเกิดอาชญากรรมมาใช้ในการวางแผนเฝ้าระวัง และ**ด้านเกี่ยวกับชุมชน** มีการเข้าหาชุมชนผ่านทางหัวหน้าชุมชน สร้างความร่วมมือกับชุมชนในการสร้างความปลอดภัยในชุมชน การส่งข่าวสาร การแจ้งเตือน และการรับแจ้งข่าว โดยมีมาตรการเก็บรักษาความลับจากการแจ้งข่าวด้วย ส่วนปัญหาอุปสรรค พบว่า มี 4 ด้าน คือ การดำเนินการตามนโยบายไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนตัวผู้บังคับบัญชา การขาดแคลนกำลังพล เพราะเมื่อมีการโอนย้ายก็ไม่มีมีการบรรจุทดแทนได้ทันเวลา การขาดแคลนอุปกรณ์ที่สำคัญ เช่น ยานพาหนะ อาวุธ เครื่องมือสื่อสาร และการขาดความรู้เกี่ยวกับการเผชิญเหตุ ความรู้ด้านกฎหมาย และด้านสาธารณสุข

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาแนวทางการดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของสถานีตำรวจนครบาลบางเขน ด้วยการปฏิบัติงานเชิงรุกนี้ มีผลความสอดคล้องกับแนวคิดสาเหตุการเกิด

อาชญากรรมมาใช้ โดยเฉพาะพื้นที่ที่อาจเกิดอาชญากรรมได้ง่าย เช่น พื้นที่เปลี่ยว ย่านชุมชนแออัด เป็นต้น นอกจากนี้ ผลการศึกษายังมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม โดยเฉพาะการติดตามผู้กระทำผิด/คนร้าย โดยมีการเฝ้าระวังผู้มีประวัติอาชญากรรม หรือบุคคลพ้นโทษ การให้ความระมัดระวังผู้ที่อาจเป็นเหยื่อ หรือเป้าหมาย และการลดโอกาสที่ผู้กระทำผิดหรือคนร้าย มีความสามารถจะลงมือกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรม

ในด้านการแก้ไขปัญา ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับข้อเสนอของ สุรพงษ์ ชัยจันทร์ (2561) ที่เห็นว่า มาตรการป้องกันเชิงรุก คือ การวางแผนรับมือ และเตรียมพร้อมรับมือกับปัญหา หรือสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น และเป็นกลยุทธ์ที่สามารถเข้าถึงและสร้างความร่วมมือจากประชาชน ได้ และมีการนำสื่อหรือเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงานเชิงรุก เพื่อการป้องกันอาชญากรรมเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ส่วนในด้านบุคคล ผลการศึกษาพบว่าสอดคล้องกับแนวคิดของ Freilich and Newman (2017) ที่เน้นการจำกัดโอกาสของผู้กระทำผิดในการเข้าไปมีส่วนในการกระทำอาชญากรรม และการเลือกใช้มาตรการต่างๆให้เหมาะสมกับสถานการณ์ มีการติดตามสอดส่องผู้ที่มีโอกาสกระทำความผิดมิให้มีการกระทำความผิดซ้ำโดยใช้ตำรวจชุมชน

ในด้านชุมชนสัมพันธ์ ผลการศึกษามีความสอดคล้องกับ ทฤษฎีชุมชนสัมพันธ์ ของ Radelet, L. A., & Carter, D. (1994) ที่มุ่งสนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ทั้งของตนเองและบุคคลอื่น ให้ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรมโดยตำรวจ มีบทบาทเป็นฝ่ายวางแผนสนับสนุนให้คำปรึกษาแก่ชุมชนในการป้องกันอาชญากรรม ด้วยการส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจระหว่างตำรวจและประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม และการปรับปรุงการติดต่อสื่อสารและความเข้าใจร่วมกันระหว่างตำรวจและชุมชนทั้งหมด ผ่านทั้งหัวหน้าชุมชนและคนในชุมชน มีการกระจายอำนาจให้ตำรวจผู้ปฏิบัติงานที่ทำงานสัมผัสกับประชาชน และใช้พลังความร่วมมือของประชาชนและอาสาสมัคร ในงานป้องกันอาชญากรรม เช่น อาสาสมัครตำรวจชุมชน สมาชิกแจ้งข่าวอาชญากรรม ตำรวจบ้าน หรือสายตรวจประชาชน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในด้านปัญหาอุปสรรคเป็นเรื่องที่สถานีตำรวจนครบาลบางเขนต้องเร่งแก้ไข ปัญหา เพราะทำให้ประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกลดน้อยลง โดยเฉพาะ การดำเนินการตามนโยบายไม่ต่อเนื่อง เมื่อมีการเปลี่ยนตัวผู้บังคับบัญชา เป็นเรื่องที่ควรให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดเป็นนโยบายให้ทุกสถานีตำรวจรับไปปฏิบัติ ส่วนการขาดแคลนกำลังพล เป็นเรื่องที่สถานีตำรวจนครบาลบางเขนต้องเร่งบรรจุกำลังพลเข้าแทนตำแหน่งที่ว่างโดยเร่งด่วน ด้วยการวางแผนกำลังพลที่มีประสิทธิภาพ สำหรับการขาดแคลนอุปกรณ์ที่สำคัญ เช่น ยานพาหนะ อาวุธ เครื่องมือสื่อสาร ควรเป็นเรื่องที่หัวหน้าสถานีตำรวจต้องรับผิดชอบ โดยการของบประมาณจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติมาดำเนินการ รวมทั้งอาจขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการธุรกิจในท้องถิ่นให้เข้ามาสนับสนุน และควรจัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจเกี่ยวกับการขาดความรู้เกี่ยวกับการเผชิญเหตุ ความรู้ด้านกฎหมาย และด้านสาธารณสุขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย ได้ค้นพบประเด็นและปัญหาต่างที่น่าสนใจและนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

(1) สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขันควรให้ความสำคัญกับการป้องกันอาชญากรรมเป็นหลัก โดยมีการกำหนดเป็นนโยบายต่อเนื่อง เพื่อมิให้เกิดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมากที่สุด โดยเฉพาะการป้องกันอาชญากรรมในเชิงรุก เพื่อรองรับเหตุการณ์ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต และเพื่อป้องกันอาชญากรรมก่อนที่จะเกิดขึ้นไม่ให้เกิดขึ้นหรือให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด

(2) สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน ควรมีนโยบายมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือกับประชาชนและชุมชนในการป้องกันอาชญากรรมเป็นหลัก โดยการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปในชุมชนเพื่อสร้างความใกล้ชิดและเป็นมิตรกับประชาชนให้มากที่สุด พร้อมทั้งเปิดรับฟังปัญหาของประชาชนเพื่อหาแนวทางแก้ไข และเข้าไปช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่างๆ ใช้สื่อประชาสัมพันธ์แนะนำคนในชุมชนในการป้องกันตนเอง รวมทั้งการพัฒนารูปแบบการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม (Partnership) ให้มากขึ้น เช่น โครงการอาสาสมัครพิทักษ์ชุมชน เป็นต้น

(3) สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขันควรมุ่งเน้นการบริหารงานด้านกำลังพล เครื่องมือ งบประมาณ และวิธีการการทำงาน ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรมมากที่สุด โดยมีการจัดสรรอัตรากำลังพลให้มีความเหมาะสมกับปริมาณ มีการฝึกอบรมและซักซ้อมการปฏิบัติเพื่อเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ทั้งสายตรวจ และชุดชุมชนสัมพันธ์ให้มีความเป็นมืออาชีพ

(4) สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขันควรมีการปฏิบัติการข่าวสารในเชิงรุก โดยมีการจัดเก็บ ข้อมูลข่าวสารจากหรือคนในชุมชนให้มากที่สุด เพื่อป้องกันอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นไม่ให้เกิดขึ้นและนำข้อมูลข่าวสารเหล่านั้นมาวิเคราะห์ วางแผนและกำหนดแนวทางในการป้องกันอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนกลุ่มในกลุ่มเสี่ยงที่น่าจะตกเป็นเหยื่อ ได้ทราบถึงแนวโน้มดังกล่าว เพื่อหลีกเลี่ยงอาชญากรรมด้วย

(5) สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขันควรมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันอาชญากรรม เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้งาน Application ใน Smart Phone ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนสามารถใช้งานได้ง่ายรวมถึงเทคโนโลยียุคใหม่ เช่น เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล (POLIS, CRIMES, AMI) เทคโนโลยีสำหรับกำกับดูแลสายตรวจ (AVLS, ระบบตู้แดงอัจฉริยะ, Find my Friend, Life 360) เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสาร (Line, Message) เทคโนโลยีสำหรับการรับแจ้งเหตุ (Police I lert u) ระบบโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) การตรวจสอบจุดตั้งด่าน (Trapster) เป็นต้น

(6) สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรนำแนวทางการป้องกันอาชญากรรมเชิงรุกไปกำหนดเป็นนโยบายให้สถานีตำรวจต่างๆถือปฏิบัติ และใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการประเมินผลการป้องกันอาชญากรรมด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

(1) สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน ควรดำเนินงานด้านการรักษาความปลอดภัยด้านสถานที่ ในหลากหลายมิติ เพื่อลดความหวาดกลัวอาชญากรรมของประชาชนในพื้นที่ โดยใช้มาตรการการเฝ้าระวังพื้นที่ และการตรวจท้องที่เป็นหลัก ทั้งสายตรวจทุกประเภท เเวรสืบสวน อาสาสมัครต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นจุดเสี่ยง/จุดอ่อนแอ และแหล่งท่องเที่ยวสำคัญต่าง ๆ ควบคู่ไปกับมาตรการอื่นๆ เช่น การตั้งจุดตรวจ จุดสกัด โดยบูรณาการร่วมกับฝ่ายทหารและฝ่ายปกครอง มีการเฝ้าระวังด้วยระบบ กล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) และการปรับสภาพแวดล้อม เพื่อการป้องกันการกระทำความผิด

(2) สถานีตำรวจนครบาลบางยี่ขัน ควรใช้ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ (Community Policing) เป็นผู้นำหน้าที่หลักในการสื่อสารกับประชาชนในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง หรือในชุมชน และรับข่าวสารเชิงลึกจากประชาชนเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนป้องกันอาชญากรรมในพื้นที่ชุมชนนั้น ๆ โดยใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศในทุกช่องทาง และมีกลไกที่ทำให้คนที่แจ้งเบาะแสรู้สึกปลอดภัย เพื่อให้ประชาชนมีความไว้วางใจเจ้าหน้าที่ตำรวจ และให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมด้วยการรักษาความลับเกี่ยวกับผู้แจ้งเบาะแสดังกล่าว หรือมีโครงการคุ้มครองพยาน

บรรณานุกรม

- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2545) *การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม : หลักทฤษฎีและมาตรการ*. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ
- สุดสงวน สุธีสร, (2547) *อาชญาวิทยา*, กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุขมา อรุณจิต และ วุฒิพล มั่นเหมาะ (2559) ปัจจัยการเกิดอาชญากรรมทางเพศและแนวทางการป้องกันอาชญากรรมทางเพศตามทฤษฎีสามเหลี่ยมอาชญากรรม, *วารสารวิชาการอาชญาวิทยาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ*, 2(1):23-32.
- สุรพงษ์ ชัยจันทร์, (2561) *การปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อป้องกันอาชญากรรมตำรวจภูธรภาค 7*, หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 60 ประจำปีการศึกษา 2560-2561
- สำนักงานกิจการยุติธรรม. (2550). *การป้องกันอาชญากรรมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล: ศึกษาการจัดสภาพแวดล้อม สำหรับการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- Freilich, J. D. and Newman, G. R. (2017). *Situational Crime Prevention*. Oxford Research Encyclopedia of Criminology
- Radelet, L. A., & Carter, D. (1994). *The Police and the Community* (5th ed.). Englewood Cliffs, NJ : Prentice-Hall.
- Ronald V. Clarke John Eck. (2016). *Crime Analysis for Problem Solvers In 60 Small Steps*, Washington, DC: Office of Community Oriented Policing Services.

Tracey L. Meares (2017). *Proactive Policing: a Summary of the report of the National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine*, www.researchgate.net

ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาว นิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัด ทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน

Risk factors for neutropenia in breast cancer patients receiving intravenous chemotherapy in Hua-Hin hospital

ดวงฤทัย พงศ์ทรัพย์การุณ*
Daungruthai Pongsubkaroon*

Received : 5 May 2022 / Revised : 19 May 2022 / Accepted : 25 May 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ (2) ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัดที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ (3) ศึกษาภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เภสัชกรของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ จำนวน 320 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ การแจกแจงความถี่ และสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติค่าไคสแควร์

ผลการศึกษา พบว่า (1) ปัจจัยเสี่ยงด้านผู้ป่วย ปัจจัยเสี่ยงด้านตัวโรค ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด (สูตรยาเคมีบำบัดที่ผู้ป่วยได้รับ) ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ แต่ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (2) ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (3) ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำมีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

*พยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการ, โรงพยาบาลหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

* Professional Nurse, Hua Hin Hospital Prachuap Khiri Khan Province

คำสำคัญ: ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ, ผู้ป่วยมะเร็งเต้านม, เคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ

Abstract

This research aims (1) to study risk factors associated with neutropenia, (2) to study chemotherapy risk factors associated with febrile neutropenia, and (3) to study association between neutropenia and febrile neutropenia in breast cancer patients receiving intravenous chemotherapy. The sample used in the research includes medical records of 320 breast cancer patients treated with intravenous chemotherapy. Data analysis using descriptive statistic e.g. percentage, frequency distribution, and inferential statistic e.g. Chi-square.

The result showed that (1) patient risk factor, disease risk factor, and chemotherapy regimen are not associated with neutropenia. However, chemotherapy cycle is statistically associated with neutropenia in breast cancer patients receiving intravenous chemotherapy (p-value <0.001). (2) The chemotherapy cycle is statistically associated with febrile neutropenia in breast cancer patients receiving intravenous chemotherapy (p-value <0.001). (3) Neutropenia is statistically associated with febrile neutropenia in breast cancer patients receiving intravenous chemotherapy (p-value <0.001).

Keywords: Neutropenia, Breast cancer patient, Intravenous chemotherapy

บทนำ

โรคมะเร็งเป็นปัญหาที่สำคัญทางด้านสาธารณสุขของประเทศไทย เนื่องจากใช้ระยะเวลาในการรักษาพยาบาลนาน มีค่าใช้จ่ายในการรักษาสูง และมีอัตราการเสียชีวิตสูง นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ป่วยโรคมะเร็งมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี จากสถิติพบว่าโรคมะเร็งเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 16 ของต้นเหตุการเสียชีวิตทั้งหมด สูงกว่าอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุ และโรคหัวใจเฉียบพลัน 2 ถึง 3 เท่า หรือมีผู้เสียชีวิตจากโรคมะเร็งเฉลี่ย 8 รายต่อชั่วโมงในปี พ.ศ.2561 พบว่า มีจำนวนผู้ป่วยรายใหม่โดยประมาณอยู่ที่ 170,495 ราย และเสียชีวิตจากโรคมะเร็งประมาณ 114,199 ราย สำหรับ 5 อันดับแรกของมะเร็งที่พบบ่อยที่สุด ได้แก่ 1. มะเร็งตับและท่อน้ำดี 79.37% 2. มะเร็งลำไส้ใหญ่ 76.36% 3. มะเร็งปากมดลูก 71.58% 4. มะเร็งเต้านม 63.93% 5. มะเร็งปอด , หลอดลม 63.73% (คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ส่วนข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข, 2560) และจากรายงานสถานการณ์มะเร็งเต้านมของคนไทย ในปี 2557 พบว่ามีผู้ชายป่วยเป็นมะเร็งเต้านม 162 คน และผู้หญิงป่วยเป็นมะเร็งเต้านม 14,804 คน (สถาบันมะเร็งแห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2562) ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์พบผู้ป่วยมะเร็งเต้านมในปีพ.ศ.2560 ถึง พ.ศ. 2563 จำนวน 270 ราย, 927 ราย และ 960 ราย และ 1,068 รายตามลำดับ (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2563) และจากสถิติของโรงพยาบาลหัวหินพบผู้ป่วยมะเร็งเต้านมในปี พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2563 จำนวน 250 ราย, 312 ราย, 326 รายและ 366 รายตามลำดับ (TCB Report Online, 2563) ซึ่งพบมากเป็นอันดับหนึ่งในผู้หญิงที่เป็นมะเร็งทั้งหมด

การรักษาโรคมะเร็งในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมามีความก้าวหน้ามากขึ้น การรักษาด้วยยาเคมีบำบัด (chemotherapy) เป็นวิธีการรักษาโรคมะเร็งที่มีประสิทธิภาพที่ได้รับความนิยมและนำมาใช้ในการรักษาอย่างแพร่หลาย (อาคม เขียรศิลป์, 2538) จากสถิติของโรงพยาบาลหัวหินพบผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่เข้ารับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ พ.ศ. 2560 ถึง พ.ศ. 2563 จำนวน 77 ราย, 77 ราย, 101 ราย และ 114 ราย ตามลำดับ (TCB Report Online, 2563) การรักษาด้วยยาเคมีบำบัดสามารถครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการรักษาได้หลายประการ เช่น การผ่าตัด การฉายแสง หรือการใช้ฮอร์โมน เพื่อเสริมประสิทธิภาพการรักษาให้มากขึ้น โดยการเลือกรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับผู้ป่วยแต่ละรายนั้นจะขึ้นอยู่กับความรุนแรงของโรคซึ่งแพทย์จะเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสม การรักษาด้วยยาเคมีบำบัดแม้จะให้ประโยชน์หลายประการ แต่ขณะเดียวกันก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความเครียดแก่ผู้ป่วยเนื่องจากผลของยาเคมีบำบัดที่ทำให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์ ซึ่งอาการไม่พึงประสงค์ที่พบบ่อย เช่น คลื่นไส้ อาเจียน เบื่ออาหาร ผอมลง ชีต อ่อนเพลีย มีไข้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ (Neutropenia)

ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัด (Chemoterapy-induced neutropenia) เป็นอาการไม่พึงประสงค์ที่พบบ่อยในผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดซึ่งมีฤทธิ์กดไขกระดูก

(Myelosuppression) โดยพบอัตราการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัดอยู่ระหว่างร้อยละ 16-81 มีความแปรผันตามชนิดของมะเร็งและมักพบอุบัติการณ์การเกิดสูงสุดหลังการได้รับยาเคมีบำบัดรอบแรกจากการศึกษาของ Crawford, et al. (2004) ที่ได้ทำการศึกษาใน 5 กลุ่มมะเร็ง ได้แก่ มะเร็งเต้านม มะเร็งลำไส้ มะเร็งเม็ดเลือด มะเร็งปอด และมะเร็งมดลูก พบอุบัติการณ์การเกิดมะเร็งเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ (Neutropenia) ร้อยละ 15-65 และพบผู้ป่วยมากกว่าร้อยละ 50 เกิดมะเร็งเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ และเกิดมะเร็งเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำรุนแรง (Severe neutropenia) ในการให้ยาเคมีบำบัดรอบแรก สอดคล้องกับการศึกษาของ Schwenkglenks, et al. (2011) พบอุบัติการณ์การเกิดมะเร็งเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำระดับ 4 ในผู้ป่วยมะเร็งลำไส้ใหญ่ที่ได้รับยาเคมีบำบัดสูงถึงร้อยละ 24

การเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำมีผลกระทบโดยตรงต่อการลดขนาดยาเคมีบำบัดในการรักษา และอาจต้องเลื่อนการให้ยาเคมีบำบัดครั้งต่อไป (Ozer, 2015), Khan, Dhadda, Fyfe, & Sundar (2008), Repetto (2009)¹, Schwenkglenks, Jackisch, Constenal, Kerger, Paridaens, & Auerbach (2006), Leonard, Miles, Thomas, & Nussey (2003) ซึ่งจะส่งผลต่ออัตราการรอดชีวิตโดยปลอดโรค (Disease free survival) และอัตราการรอดชีวิตโดยรวม (Overall survival) ในผู้ป่วยที่ได้รับขนาดยาที่ใช้สำหรับการรักษา (Curative dose) รวมไปถึงเพิ่มอัตราการเสียชีวิตของผู้ป่วยในกรณีที่เกิดการติดเชื้อรุนแรงอันเป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบได้บ่อย นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบต่อมูลค่าการรักษาทั้งทางตรงและทางอ้อมและคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยอีกด้วย (Ozer, 2015) ปัจจุบันมีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยที่ได้รับยาเคมีบำบัดและสร้างเป็นแบบจำลองเพื่อทำนายการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาผู้ป่วยเพื่อให้การป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ ซึ่งก็คือการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้และการติดเชื้อในกระแสเลือด อย่างไรก็ตามการศึกษาส่วนใหญ่ทำในผู้ป่วยโรคมะเร็งโลหิตวิทยา ซึ่งมีความเสี่ยงสูงในการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำและมักได้รับยาเคมีบำบัดที่จัดอยู่ในกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูง เช่น สูตรยาเคมีบำบัดที่ประกอบด้วย Cyclophosphamide, Doxorubicin, Vincristine และ Prednisolone (CHOP Regimen) ในผู้ป่วยมะเร็งต่อมน้ำเหลืองชนิดนอนฮอดจกิน (Non-Hodgkin's lymphomas) เป็นต้น มีการศึกษาวิจัยเพียงเล็กน้อยที่ทำการศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยมะเร็งชนิดก้อน (Solid tumors) จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยของ Crawford, et al. (2004) ทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำและภาวะแทรกซ้อน แบ่งปัจจัยเสี่ยงเป็น 2 ด้าน คือ ปัจจัยด้านผู้ป่วย ประกอบด้วย ชนิดและระยะของโรค โรคร่วมอื่นๆ (นอกเหนือจากโรคมะเร็งเต้านม) ความสามารถในการใช้ชีวิตประจำวัน (Performance status) ผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการก่อนให้ยาและอายุของผู้ป่วยและปัจจัยด้านยาเคมีบำบัด ประกอบด้วย สูตรยาเคมีบำบัดและขนาดยาที่ให้ รวมไปถึงจำนวนครั้งของการให้ยาเคมีบำบัด ซึ่งมีความสอดคล้องกับการศึกษาอื่น ๆ เช่น การศึกษาของ Schwenkglenks, et al.

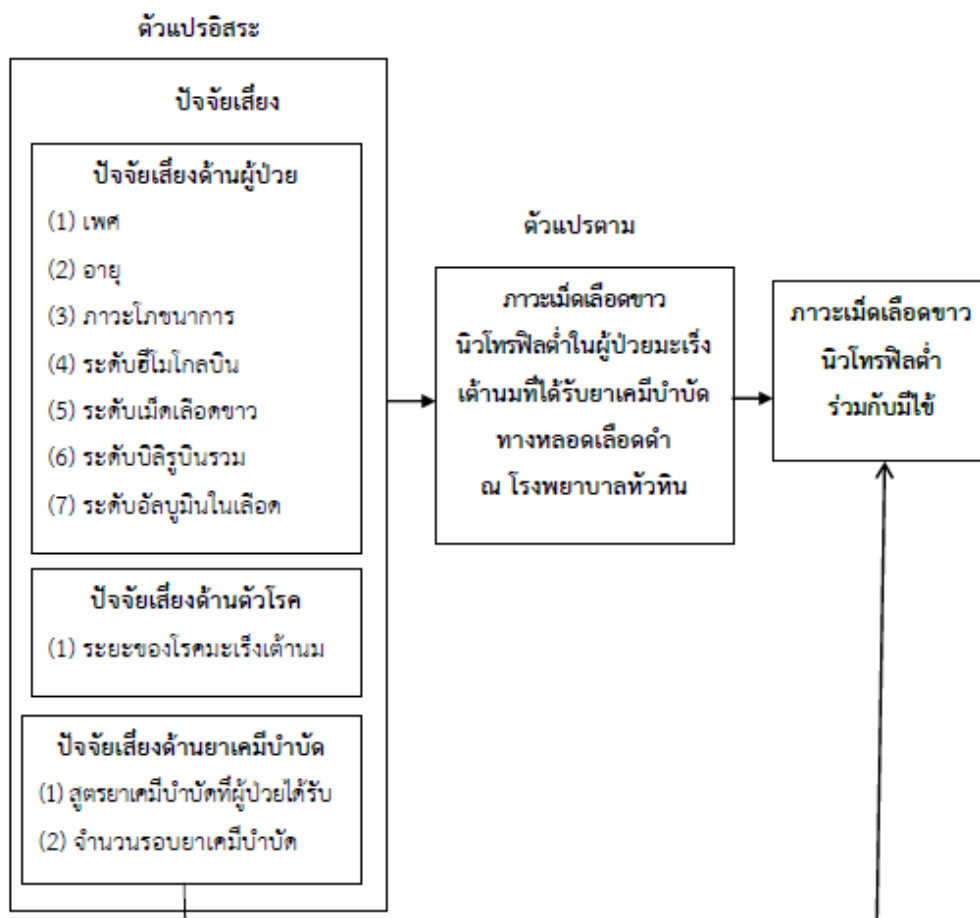
(2011) ทำการศึกษาในผู้ป่วยมะเร็งเต้านม พบว่า ปัจจัยทำนายการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ ได้แก่ อายุ น้ำหนักตัวน้อย ขนาดยา Doxorubicin/epirucin/docetaxel สูง จำนวนรอบการให้ยา โรคร่วมทางหลอดเลือด (Vascular comorbidities) ระดับเม็ดเลือดขาวเริ่มต้นต่ำ และระดับปัสสาวะเริ่มต้นสูง หรือการศึกษาของ Lyman, et al. (2005) พบว่า ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ ได้แก่ อายุ เพศหญิง ความสามารถในการใช้ชีวิตประจำวันต่ำ (Poor performance status) ภาวะทุพโภชนาการ (Poor nutrition support) ระดับเม็ดเลือดขาวเริ่มต้นต่ำ โรคร่วมของผู้ป่วย ชนิดของก้อนมะเร็งและการดำเนินไปของโรค สูตรยาเคมีบำบัดที่ได้รับและการได้รับ Granulocyte-colony stimulating factor (G-CSF) ของผู้ป่วยอย่างไรก็ตามปัจจัยเสี่ยงที่ได้ยังคงมีความแปรผันไปตามสภาพของผู้ป่วยและสภาวะแวดล้อม โดยมีงานวิจัยที่ทำการศึกษาในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมชาวไทยเป็นการศึกษาของหทัยวรรณ รัตนบรรเจิดกุล (2554) ไม่พบความสัมพันธ์ของภาวะอัลบูมินในเลือดต่ำ รวมถึงปัจจัยพื้นฐานทางคลินิกอื่นกับการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาก่อนหน้า

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการที่จะวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ โดยได้ทำการศึกษาในผู้ป่วยมะเร็งเต้านม (Breast cancer) ที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำเป็นครั้งแรก ณ โรงพยาบาลหัวหิน เพื่อสร้างแนวทางการประเมินปัจจัยเสี่ยงการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำจากการได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ (Chemotherapy-induced neutropenia) ที่มีประสิทธิภาพในผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัดที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้
3. เพื่อศึกษาภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหินที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน ประกอบด้วย ปัจจัยเสี่ยงด้านผู้ป่วย ได้แก่ อายุ ภาวะโภชนาการ ระดับฮีโมโกลบิน ระดับเม็ดเลือดขาว ระดับบิลิรูบินรวม ระดับอัลบูมินในเลือด ปัจจัยเสี่ยงด้านตัวโรค ได้แก่ ระยะของโรคมะเร็งเต้านม และปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด สูตรยาเคมีบำบัดที่ผู้ป่วยได้รับ และจำนวนรอบยาเคมีบำบัด ซึ่งสังเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น Fortner,et. al. (2005) Eskander,et.al. (2012) Matthias และคณะ (2005) Cancer and leukemia group

B (CALGB study 8514 , 1996 อ้างถึงใน มงคล ตาสุข, 2551:17) Poikonen และคณะ (2001) Jenkin และคณะ (2007) Schwenkglens (2011) Lopez-Pouse A,(2010) Keswara, Sudarsa, & Golden (2012) Nascimento (2014) Crawford (2004) Pettengell (2008) หทัยวรรณ รัตนบรรเจิดกุล (2554) และภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ และภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน ซึ่งสังเคราะห์จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น Rocconi,et.al. (2008) Fortner,et.al. (2005) Eskander,et.al. (2012) Lyman และ คณะ (2006) Fisher และคณะ (1996)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เภสัชกรของโรงพยาบาลหัวหินผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหินระยะเวลาดังตั้ง 1 มกราคม 2560 ถึง 31 ธันวาคม 2563 จำนวน 320 คน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ เภสัชกรของโรงพยาบาลหัวหินผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหินระยะเวลาดังตั้ง 1 มกราคม 2560 ถึง 31 ธันวาคม 2563 จำนวน 320 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลจากเวชระเบียนของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหินระยะเวลาดังตั้ง 1 มกราคม 2560 ถึง 31 ธันวาคม 2563 จำนวน 320 คน โดยจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหลังจากที่โครงการวิจัยผ่านการรับรองจริยธรรมวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมโรงพยาบาลหัวหินเรียบร้อยแล้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามโดยมีการเก็บข้อมูลชนิดสร้างขึ้นเอง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยเสี่ยงของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน

ตอนที่ 2 คือ ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน

ตอนที่ 3 คือ ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้

จากนั้นนำแบบเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์และการสาธารณสุขจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนการนำไปเก็บข้อมูลจริง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยเสี่ยงของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน ประกอบด้วย ปัจจัยเสี่ยงด้านผู้ป่วย ได้แก่ อายุ ภาวะโภชนาการ ระดับฮีโมโกลบิน ระดับเม็ดเลือดขาว ระดับบิลิรูบินรวม ระดับอัลบูมินในเลือด ปัจจัยเสี่ยงด้านตัวโรค ได้แก่ ระยะของโรคมะเร็งเต้านม ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด สูตรยาเคมีบำบัดที่ผู้ป่วยได้รับ และจำนวนรอบยาเคมีบำบัด (2) ตัวแปรตาม ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน และ (3) ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency)
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงที่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัดมีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ และภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหินมีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-square) ในการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยเสี่ยงของผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหินของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 41-50 ปี มีภาวะโภชนาการที่ดี ระดับฮีโมโกลบิน มากกว่า 12 g/dl ระดับเม็ดเลือดขาว มากกว่าหรือเท่ากับ $5 \times 10^9 / L$ ระดับบิลิรูบินรวม น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1mg/dl ระดับอัลบูมินในเลือด มากกว่า 3.5 g/dl เป็นโรคมะเร็งเต้านม ระยะที่ 2 สูตรยาเคมีบำบัดที่ผู้ป่วยได้รับ คือ AC รอบยาเคมีบำบัด คือ รอบที่ 1 มีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ Grad 1 $\geq 1.5 \times 10^9$ neutrophils / L to < Lower limits of normal และภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้
2. ปัจจัยเสี่ยงด้านผู้ป่วย ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน
3. ปัจจัยเสี่ยงด้านตัวโรค ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน
4. ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

5. ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไขในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

6. ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำมีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไขในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

อภิปรายผล

1. ปัจจัยเสี่ยงด้านผู้ป่วย ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเสี่ยงด้านผู้ป่วย ได้แก่ อายุ ภาวะโภชนาการ ระดับฮีโมโกลบิน ระดับเม็ดเลือดขาว ระดับบิลิรูบินรวม และระดับอัลบูมินในเลือดเป็นปัจจัยที่ไม่ทำให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน มีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ หทัยวรรณ รัตนบรรเจิดกุล(2554) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะอัลบูมินในเลือดต่ำกับการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ที่ได้รับยาเคมีบำบัดครั้งแรก ได้ผลการศึกษาที่ขัดแย้งกับการศึกษาก่อนหน้า กล่าวคือ ไม่พบความสัมพันธ์ของภาวะอัลบูมินในเลือดต่ำ รวมถึงปัจจัยพื้นฐานทางคลินิกอื่นกับการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ

2. ปัจจัยเสี่ยงด้านตัวโรค ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเสี่ยงด้านตัวโรค ได้แก่ ระยะของโรคมะเร็งเต้านม เป็นปัจจัยที่ไม่ทำให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน มีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ สอดคล้องกับการศึกษาของ Pettengell (2008) ได้ทำการศึกษาแบบ Prospective study ในประเทศยุโรป 6 ประเทศ ชื่อการศึกษา INC-EU prospective observational European neutropenia study แบ่งผู้ป่วยจำนวน 759 คน เป็น 3 กลุ่ม คือ มะเร็งเต้านมระยะที่ 1-3 มะเร็งต่อมน้ำเหลืองชนิดนอนฮอดจ์กิน (NHL Prognosis index 0-3) มะเร็งต่อมน้ำเหลืองชนิดฮอดจ์กิน (HL stage I_B-IV) ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มที่ 1 ผู้ป่วยมะเร็งเต้านม ร้อยละ 64 เกิด Neutropenia Grade 3-4 (ร้อยละ 34 เป็น Grade 4) และร้อยละ 6 เกิด Febrile Neutropenia

3. ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน มีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำที่ได้รับยาเคมีบำบัด รอบที่ 1 ส่งผลให้ผู้ป่วยมะเร็ง

แต่นมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำมีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Schwenkglenks, et al. (2011) พบว่า ขนาดยา Doxorubicin/Epirubicin/Docetaxel สูง มีผลต่อการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ และการศึกษาของ Crawford, et al. (2004) พบว่า สูตรเคมีบำบัดที่ประกอบด้วย Anthracyclines เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำหลังผู้ป่วยได้รับยาเคมีบำบัดรอบแรก

4. ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน มีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำที่ได้รับยาเคมีบำบัด รอบที่ 1 ส่งผลให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำมีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Pettengell, et al. (2008) ทำการศึกษาในประเทศยุโรป 6 ประเทศ ชื่อการศึกษา INC-EU prospective observational European neutropenia study แบ่งผู้ป่วยจำนวน 759 เป็น 3 กลุ่มคือ มะเร็งเต้านม มะเร็งต่อมน้ำเหลืองชนิดนอนฮอดจ์กิน (NHL) และมะเร็งต่อมน้ำเหลือง (HL) ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มที่ 1 มะเร็งลำไส้และทวารหนัก พบอุบัติการณ์การเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำระดับที่ 3-4 ร้อยละ 64 (ร้อยละ 34 เป็นระดับ 4) และพบภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำร่วมกับมีไข้ (FN) ร้อยละ 6

5. ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำมีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่า ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน มีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ Grad 2 $\geq 1.0 \times 10^9$ neutrophils / L to $< 1.5 \times 10^9$ neutrophils / L ส่งผลให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำมีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ Crawford, et al. (2004) พบผู้ป่วยที่เกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ (ANC $< 1 \times 10^9$ Neutrophils/L) ร้อยละ 43 และผู้ป่วยที่เกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ (FN) ร้อยละ 14 โดยผู้ป่วยมากกว่าร้อยละ 50 การเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ และ FN หลังจากได้รับยาเคมีบำบัดรอบแรก และการศึกษาของ Schwenkglenks, et al. (2011) ทำการศึกษาในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมจำนวน 444 คน พบว่า ผู้ป่วยร้อยละ 34 เกิดภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำหลังได้รับยาเคมีบำบัด โดยเมื่อนำมาวิเคราะห์พบว่า ร้อยละ 70 เป็นผู้ที่ได้รับยาครั้งแรก และโดยเฉพาะผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดครั้งแรก พบการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวต่ำสูงถึงร้อยละ 24 (107 คนจากจำนวนผู้ป่วย 442 คน)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

ผลการวิจัยได้ค้นพบประเด็นและปัญหาต่าง ๆ ที่น่าสนใจและนำมาสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำให้แก่ผู้ป่วย และญาติของผู้ป่วยทราบ เพื่อเฝ้าระวังและสังเกตอาการผู้ป่วย
2. ควรมีการจัดทำคู่มืออธิบายรายละเอียดในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ แจกให้แก่ผู้ป่วย และญาติของผู้ป่วย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเตรียมตัวเพื่อเข้ารับการรักษา

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน มีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำที่ได้รับยาเคมีบำบัด รอบที่ 1 ส่งผลให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำมีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำมากที่สุด ฉะนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรักษาผู้ป่วย ควรมีคำแนะนำแก่ผู้ป่วยในการดูแลตนเองทั้งก่อนรับการรักษาและหลังจากรักษา เพื่อให้ได้รับผลกระทบจากการได้รับยาเคมีบำบัด รอบที่ 1 ในการรักษาน้อยที่สุด
2. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด มีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเสี่ยงด้านยาเคมีบำบัด ด้านจำนวนรอบยาเคมีบำบัด เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน มีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำที่ได้รับยาเคมีบำบัด รอบที่ 1 ส่งผลให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำมีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้มากที่สุด ฉะนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรักษาผู้ป่วย ควรมีคำแนะนำแก่ผู้ป่วยในการดูแลตนเองทั้งก่อนรับการรักษาและหลังจากรักษา เพื่อให้ได้รับผลกระทบจากการได้รับยาเคมีบำบัด รอบที่ 1 ในการรักษาน้อยที่สุด
3. ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำมีความสัมพันธ์กับภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงให้เห็นว่า ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำ เป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทาง

หลอดเลือดดำ ณ โรงพยาบาลหัวหิน มีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้ ซึ่งจากผลการวิจัยจะเห็นได้ว่า ภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ Grad 2 $\geq 1.0 \times 10^9$ neutrophils / L to $< 1.5 \times 10^9$ neutrophils / L ส่งผลให้ผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำมีภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำร่วมกับมีไข้มากที่สุด ฉะนั้น ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการรักษาผู้ป่วย ควรมีคำแนะนำแก่ผู้ป่วยในการดูแลตนเองทั้งก่อนรับการรักษาและหลังจากการรักษา เพื่อให้ผู้ป่วยที่อยู่ในช่วงภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยมะเร็งเต้านมที่ได้รับยาเคมีบำบัดทางหลอดเลือดดำ Grad 2 $\geq 1.0 \times 10^9$ neutrophils / L to $< 1.5 \times 10^9$ neutrophils / L ได้รับผลกระทบจากการรักษาน้อยที่สุด

บรรณานุกรม

- คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ส่วนข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข. (2560). สถิติสาธารณสุข. สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- มงคล ตาสุข. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวนิวโทรฟิลต่ำในผู้ป่วยโรคมะเร็งเต้านมที่ได้รับเคมีบำบัดสูตร FAC ณ โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์เภสัชศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สถาบันมะเร็งแห่งชาติ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2562). ข้อเสนอแนะการตรวจคัดกรองมะเร็งเต้านมที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย. สถาบันมะเร็งแห่งชาติ กรมการแพทย์ กรมอนามัย มูลนิธิธัญญรักษ์.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2563). ระบบข้อมูลสารสนเทศสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. สืบค้น 15 มกราคม 2563 จาก <http://203.157.159.10/reports/ca.php>.
- หทัยวรรณ รัตนบรรเจิดกุล. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะอัลบูมินในเลือดต่ำกับการเกิดภาวะเม็ดเลือดขาวชนิดนิวโทรฟิลต่ำจากการรักษาด้วยยาเคมีบำบัดครั้งแรกในผู้ป่วยมะเร็งเต้านม. สืบค้น 15 มกราคม 2563. จาก <http://thesis.grad.chula.ac.th/readfile1.php?fn=ab5374669830.docx>.
- อาคม เขียรศิลป์. (2538). หลักการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคมะเร็งด้วยวิธีของเคมีบำบัด. วารสารโรคมะเร็ง, 11(1), 36-48.
- Crawford J, Dale DC, & Lyman GH. (2004). Chemotherapy-induced neutropenia: Risks, consequences, and new directions for its management. Cancer, 100, 228-237.
- Crawford J, Wolff D, Culakova E, Ponlewierski MS, Selby C, Dale D. (2004). First-cycle risk of severe and febrile neutropenia in cancer patients receiving systemic chemotherapy: Results from a prospective nationwide study in Poster presented at the 46th Annual Meeting of the American Society of Hematology. USA: Atlanta, GA.

- Eskander RN, & Tewari KS. (2012). Impact of chemotherapy-induced neutropenia on survival in patients with breast, ovarian and cervical cancer: A systematic review. *Journal of hematological malignancies*, 2(3), 63-73.
- Fisher B, Dignam J, Mamounas EP, et al. (1996). Sequential methotrexate and fluorouracil for the treatment of node-negative breast cancer patients with estrogen receptor-negative tumors: eight-year results from National Surgical Adjuvant Breast and Bowel Project (NSABP) B-13 and first report of findings from NSABP B-19 comparing methotrexate and fluorouracil with conventional cyclophosphamide, methotrexate, and fluorouracil. *J Clin Oncol*, 14(7), 182-192.
- Fortner BV, Tauer KW, T, Houts AC, & Schwartzberg LS. (2005). Experiencing neutropenia: quality of life interviews with adult cancer patients. *BMC Nursing*.
- Jenkin J, Griggs J, Culakova E, et al. (2007). Effect of patient Socioeconomic Status and Body mass index on the Quality of Breast Cancer Adjuvant Chemotherapy. *J Clin Oncol*, 25, 277-284.
- Keswara MA, Sudarsa IW, & Golden N. (2012). The risk factor of neutropenia on locally advanced breast cancer patients treated with first cycle cyclophosphamide, doxorubicin, 5-fluorouracil chemotherapy at Sanglah General Hospital Denpasar, Bali-Indonesia. *Ball Medical Journal (BMJ)*, 1(3), 116-120.
- Khan S, Dhadda A, Fyfe D, & Sundar S. (2008). Impact of neutropenia on delivering planned chemotherapy for solid tumours. *European journal of Cancer Care*, 17, 19-25.
- Leonard R, Miles D, Thomas R, & Nussey F. (2003). Impact of neutropenia on delivering planned adjuvant chemotherapy: UK audit of primary breast cancer patients. *British Journal of Cancer*, 89, 2062-2068.
- López-pousa A, Rifà J, Casas De Tejerina A, González-Larriba JL, Iglesias C, & Gasquet JA. (2010). Risk assessment model for first-cycle chemotherapy induced neutropenia in patients with solid tumours. *European Journal of Cancer Care*, 19, 648-655.
- Lyman GH, Dale DC, Crawford J. (2006). Incidence and predictors of low dose-intensity in adjuvant breast cancer chemotherapy: a nationwide study of community practices. *J Clin Oncol*, 21, 124-131.
- Matthias S, Christian J et al. (2005). Neutropenic event risk and impaired chemotherapy delivery in six European audits of breast cancer treatment. *Supportive Care in Cancer*, 14, 901-909.

- Nascimento TG, Andrade MD, Oilverira RA, Almeida AM, & Gozzo TO. (2014). Neutropenia: Occurrence and management In women with breast cancer receiving chemotherapy. *Rev. Latino-Am. Enfermagem*, 22(2), 301-308.
- Ozer H. (2015). The timing of chemotherapy-induced neutropenia and its clinical and Economic impact. Retrieved August 3, 2020 From <http://www.cancernetwork.com/oncology-journal/timing-chemotherapy-induced-neutropenia-and-its-clinical-and-economic-impact>.
- Poikonem P, Blomqvist C. (2001). Joensuu H.Effect of obesity on the leukocyte nadir in women treated with adjuvant cyclophosphamide,metrotrexate,and fluorouracil dosed according to body surface area. *Acta Oncol*, 40, 67-71
- Pettengell R, Schwenkglens M, Leonard R, Bosly A, Paridaens R, & Constenla M. (2008). Neutropenia occurrence occurrence and predictors of reduced chemotherapy dellvery: result from the INC-EU prospective observational European neutropenia study. *Support Care Cancer*, 16, 1299-1309.
- Repetto L. (2009). Incidence and clinical impact of chemotherapy induced myelotoxicity in cancer patients: An observational retrospective survey. *Critical Reviews in Oncology/Hematology*, 72, 170-179.
- Rocconi, RP., Matthews, KS., Kemper, MK., Hoskins, KE., & Barnes, MN. (2008). Chemotherapy-related myelosuppression as a marker of survai in epithellal ovarian cancer patients. *Gynecol*, 108(2), 336-341.
- Schwenkglens M, Jackisch C, Constenal M, Kerger JN, Paridaens R, & Auerbach L. (2006). Neutropenic event risk and impaired chemotherapy delivery in six European audits of breast cancer treatment. *Support Care Cancer*, 14, 901-909.
- Schwenkglens M, Pettengell R, Jackisch C, Paridaens, Constenla M, & Bossly A. (2011). Risk factors for chemotherapy-induced neutropenia occurrence in breast cancer patients: Data from the INC-EU prospective observational European neutropenia study. *Support Care Center*, 19, 483-490.
- TCB Report Online. (2563). หน่วยทะเบียนมะเร็งโรงพยาบาลหัวหิน. สืบค้น 15 มกราคม 2563 จาก <http://tcb.nci.go.th/CWEB/cwebBase.do?mode=initialApplication>.

การตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยว ซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย EXPERIENTIAL MARKETING AFFECTING THAI TOURISM'S REVISITING PATTAYA, CHONBURI

วรรณพร ผาสุก* ธนภณ นิธิชาวกุล** กัญจนวลัย นนทแก้ว แพร่รี**
Wannaporn Phasuk* Tanaphon Nitichaowakul** Kanvalai Notakaew Ferry**

Received : 20 April 2022 / Revised : 5 May 2022 / Accepted : 17 May 2022

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยศึกษาถึงลักษณะทางประชากรศาสตร์ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยา ที่มีลักษณะการท่องเที่ยวในรูปแบบทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น จำนวน 248 คน โดยใช้การเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (path analysis) และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย พบว่า การตลาดเชิงประสบการณ์ มีความสำคัญมากต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยา และมีความสอดคล้องอย่างมากกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการค้นพบโมเดลการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยภาพรวม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า โมเดลการตลาดเชิงประสบการณ์ประกอบด้วย ด้านประสาทสัมผัส ด้านความรู้สึก ด้านความคิด ด้านการกระทำ และด้านความเชื่อมโยง โมเดลความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ประกอบด้วย ด้านการท่องเที่ยวซ้ำ ด้านการแนะนำบอกต่อ และด้านความเต็มใจที่จะจ่ายมากขึ้น โมเดลการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ประกอบด้วย ด้านความตั้งใจ ความพยายาม และด้านการวางแผน โดยการตลาดเชิงประสบการณ์มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อ

*นักศึกษาลัทธิบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการตลาด คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการตลาด คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

*Student in MBA Program in Marketing, Faculty of Management and Tourism, Burapha University

**Assistant Professor Dr., at the Faculty of Management and Tourism Burapha University

ความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวและการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในทิศทางบวก

คำสำคัญ: การตลาดเชิงประสบการณ์ /ความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ

Abstract

The objective of this study was to examine factors that influence experiential marketing affecting Thai tourism's revisiting Pattaya, by studying demographic characteristics, Sense Marketing, Feel Marketing, Think Marketing, Act Marketing, Relate Marketing, destination loyalty and destination revisiting. Data were collected from 248 Thai tourists who visited with tourism characteristics in the form of man-made tourist attraction. through a convenience sampling method, using self-administered questionnaires. This study employed descriptive statistics (percentage, mean, and S.D) and inferential statistics (path analysis) to analyze data. The Structural Equation Model (SEM) to find out which dimensions affecting tourist revisiting in case of Pattaya.

The results found that the motivation factors and the experiential marketing were important to the success of positive experiential marketing were highly correlated to the empirical data. From overall view of A Model of experiential marketing affecting Thai tourism's revisiting Pattaya; the elements of the experience marketing were consisting of Sense Marketing, Feel Marketing, Think Marketing, Act Marketing, Relate Marketing; The success of the tourists' attraction loyalty includes visiting repeating, recommend, willing to pay and the success of the Intention to revisiting includes intention, effort, and planning. Simultaneously, experiential marketing has positive impact of both direct and indirect on the tourists' attraction loyalty and the Intention to revisiting.

Keywords: experiential marketing/ Intention to revisiting

บทนำ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาประเทศไทยเป็นจำนวนมากในแต่ละปี ทำให้การท่องเที่ยวกลายเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเติบโตให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจึงได้ดำเนินนโยบายต่าง ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังสถานที่ของตน ในด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้น ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวจึงควรทราบเกี่ยวกับการตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นและสร้างกระแสให้การท่องเที่ยวมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น และสร้างประสบการณ์ร่วมให้นักท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยให้เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น จากปี 2562 ประเทศไทยสร้างรายได้ 3.01 ล้านล้านบาทจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 1.18 เปอร์เซ็นต์ โดยมีนักท่องเที่ยวชาวไทยมีทั้งสิ้น 166.84 ล้านคน (1คนอาจมากกว่า1ครั้ง) สร้างรายได้ 1.08ล้านล้านบาท ส่งผลให้ในการท่องเที่ยวมีเงินสะพัดมากถึง 3.01 ล้านล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

เขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ถือเป็นจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวจำนวนมากที่สุดในภาคตะวันออก ของประเทศไทยทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีนั้นนอกจากความสะดวกสบายในเรื่องการคมนาคมแล้ว ยังรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นที่มีชื่อเสียงหลากหลายแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ สวนนงนุช ตลาดน้ำสี่ภาคพัทยา ปราสาทสังขารม ฟาร์มแกะ และเมืองน้ำแข็งพัทยา เป็นต้น (พัทยา ไคเรคทอรี่, 2562) ข้อมูลจาก (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2562) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เดินทางมายังเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีกลับเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเขตพื้นที่เมืองพัทยาเป็นครั้งแรก (First-Time Tourist) คิดเป็นร้อยละ 66.8 ในขณะที่นักท่องเที่ยวซ้ำ (Repeat Tourist) มีเพียงร้อยละ 33.2 จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่าปัญหาประการหนึ่งของการท่องเที่ยวเขตพื้นที่เมืองพัทยาคือ การดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางกลับมาเขตพื้นที่เมืองพัทยากลับครั้ง

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึง การตลาดเชิงประสบการณ์ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านประสาทสัมผัส ด้านความรู้สึก ด้านความคิด ด้านการกระทำ และด้านความเชื่อมโยง (Schmitt, 2008) ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เพื่อให้หน่วยงานหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุง รวมไปถึงสร้างสรรค์แนวทางการตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยว และส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

2. เพื่อศึกษาการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

3. เพื่อศึกษาความจงรักภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

4. การตลาดเชิงประสบการณ์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำผ่านความจงรักภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขอบเขตของงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ณ สวนนงนุช , Great & Grand Sweet Destination, Art In Paradise, ฟาร์มแกะ ในวันที่ 25 กันยายน 2564 ถึง วันที่ 10 ตุลาคม 2564

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 : การตลาดเชิงประสบการณ์ส่งผลทางตรงต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

สมมติฐานที่ 2 : การตลาดเชิงประสบการณ์ส่งผลทางตรงต่อความจงรักภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

สมมติฐานที่ 3 : ความจงรักภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่งผลทางตรงต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยา

สมมติฐานที่ 4 : การตลาดเชิงประสบการณ์ส่งผลทางอ้อมต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาผ่านความจงรักภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดเชิงประสบการณ์ในแต่ละด้าน และความจงรักภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว กับ การกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี แสดงได้ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของความสัมพันธ์ระหว่างการตลาดเชิงประสบการณ์ และความรักรักภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว กับ การกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การตลาดเชิงประสบการณ์ (Experiential Marketing) หมายถึง กลยุทธ์การตลาดที่มีความแตกต่างจากการตลาดดั้งเดิม ไม่ได้เน้นที่ลักษณะและประโยชน์เท่านั้น ทั้งนี้ต้องมีการสร้างความรู้สึกที่ดี นำประทับใจเพื่อให้ลูกค้าเกิดความชอบและผูกพันภักดีในสินค้าหรือบริการส่งผลให้กลับมาซื้อหรือใช้บริการนั้นซ้ำอีก การตลาดเชิงประสบการณ์มีองค์ประกอบ 5 ด้าน (Schmitt, 2008) ได้แก่

1. การตลาดจากประสาทสัมผัส (Sense Marketing) หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ประกอบด้วย สายตา เสียง สัมผัส รสชาติ และกลิ่น ประสบการณ์ที่ได้จากการสัมผัสคือ ประสบการณ์ความประทับใจ ความชื่นชอบ จากประสบการณ์วิถีชีวิตและประสบการณ์ทางสังคม ที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวซ้ำ

2. การตลาดจากความรู้สึก (Feel Marketing) หมายถึง การดึงดูดความสนใจความรู้สึกภายในของนักท่องเที่ยวและอารมณ์ตั้งแต่อารมณ์ความรู้สึกในเชิงบวกอย่างอ่อนโยนกับอารมณ์ความรู้สึกที่แข็งแกร่งของความสุขและความภาคภูมิใจในด้านของประสบการณ์ ความประทับใจ ความชื่นชอบและผูกพันภักดี

3. การตลาดจากความคิด (Think Marketing) หมายถึง ความคิดและความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย จากประสบการณ์การท่องเที่ยวที่จะกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีกครั้ง

4. การตลาดจากการกระทำ (Act Marketing) หมายถึง พฤติกรรม แนวทางการดำเนินชีวิต และการมีปฏิสัมพันธ์กับด้านของประสบการณ์ ความประทับใจ ความชื่นชอบและผูกพันภักดี ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

5. การตลาดจากการเชื่อมโยง (Relate Marketing) หมายถึง ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสังคม ซึ่งเป็นผลให้เกิดความเกี่ยวข้องกับกลุ่มอ้างอิงหรือวัฒนธรรมกับกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

นอกจากนี้การตลาดเชิงประสบการณ์ เป็นกระบวนการที่ระบุถึงความต้องการของลูกค้า โดยผ่านการสื่อสารแบบสองทาง ทั้งนี้ต้องมีการสร้างความรู้สึกที่ดี น่าประทับใจ เพื่อให้ลูกค้าเกิดความชื่นชอบและผูกพันภักดีในสินค้าหรือบริการ ส่งผลให้กลับมาซื้อหรือใช้บริการนั้น ๆ อีก (Schmitt, 2008)

ความจงรักภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ความภักดีของนักท่องเที่ยวเป็นพฤติกรรมความตั้งใจที่เกิดขึ้นในอนาคตหลังจากการได้เข้าไปท่องเที่ยวจากสถานที่นั้น ๆ และเกิดความประทับใจ โดยการแสดงความภักดีของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 ด้าน (Robinson, 2006) มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

1. ด้านการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ กล่าวคือมีความเหนียวแน่นในความผูกพันของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสถานที่ท่องเที่ยว โดยเป็นความตั้งใจที่จะกลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีกครั้งในอนาคต ซึ่งเกิดจากการรับรู้คุณค่าของการท่องเที่ยว และภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว รวมถึงความพึงพอใจในด้านการบริการของสถานที่ท่องเที่ยว จนทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยวและมีแนวโน้มความเป็นไปได้ที่นักท่องเที่ยวชาวไทยจะกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาอีกครั้ง

2. ด้านการแนะนำและบอกต่อ เป็นการแนะนำบอกต่อสถานที่ หรือแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ให้กับคนใกล้ชิดของตน รวมไปถึงการบอกเล่าความประทับใจในทางบวกเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ เช่น มีระบบสาธารณูปโภคที่สะดวกต่อการเดินทาง มีสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยว มีที่พักแรมที่หลากหลายประเภท หลากหลายระดับ และหลากหลายราคา หรือในด้านคุณภาพของการบริการที่ดีในสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

3. ด้านความเต็มใจที่จะจ่ายมากขึ้น ในเรื่องของการมองข้ามค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวอาจมีแนวโน้มที่สูงขึ้น เช่น โรงแรมที่พัก ค่าบริการในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

ความตั้งใจการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ การเอาใจจดจ่อหรือความมุ่งมั่นของนักท่องเที่ยวในการเลือกกลับมาท่องเที่ยวยังเขตพื้นที่เมืองพัทยา ด้วยการมีจุดมุ่งหมายที่จะเลือกกลับมาใช้บริการซ้ำอีกครั้ง (Ajzen & Fishbein, 1980) ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่

1. ความตั้งใจ (Intention) หมายถึง ความตั้งใจ ที่มีแนวโน้มการเลือกกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาอีกครั้ง เมื่อนักท่องเที่ยวมีความสนใจที่จะท่องเที่ยว จะทำการค้นหาข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว สอบถามคนที่มีประสบการณ์ที่เคยมาท่องเที่ยว และมีความมั่นใจในสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ

2. ความพยายาม (Try) หมายถึง ความตั้งใจที่มีแนวโน้มกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จะพยายามเปรียบเทียบราคาของสถานที่ ศึกษาข้อมูลโปรโมชั่น ศึกษาข้อมูลของสถานที่นั้น ๆ รวมไปถึง ศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

3. การวางแผน (Plan) หมายถึง ความตั้งใจ ที่มีแนวโน้มในการเลือกกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาอีกครั้ง เมื่อนักท่องเที่ยวมีความสนใจที่จะท่องเที่ยวจะศึกษาถึง ความสะดวกสบายในการเดินทาง คำบอกเล่าจากประสบการณ์ของผู้อื่น กิจกรรมต่าง ๆ ที่มี เป็นต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยกลุ่มตัวอย่างที่สนใจคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยา ที่มีลักษณะการท่องเที่ยวในรูปแบบทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น การเก็บรวบรวมนี้ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยทำการเก็บข้อมูลแบบตามสะดวก (Convenience Selection) ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ได้แบบสอบถามทั้งสิ้น 248 ชุด ตัวอย่าง ข้อคำถามจำนวน 47 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยว ตอนที่ 3 ความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ตอนที่ 4 การกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยา ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (path analysis) และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการทดสอบเครื่องมือวิจัย

ผลการวิเคราะห์ค่าความน่าเชื่อถือและค่าความเที่ยงตรง

ผลการวิเคราะห์ค่าความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยพบว่าดัชนีค่าความน่าเชื่อถือ (Cronbach's Alpha) ของตัวแปรส่วนใหญ่ในส่วนใหญ่มีก่าสูงกว่า 0.9 ซึ่งเป็นค่ามาตรฐาน โดยมีตัวแปร 3 ตัวแปร คือ การตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยนั้นมีความเชื่อมั่นของตัวแปรแต่ละตัวแปรแต่ละตัวแปรมีค่าอยู่ระหว่าง .969-.945 และแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ .984 สำหรับการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ ได้พิจารณาแบบสอบถามที่สามารถวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการมีเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วนและสามารถวัดได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-objective Congruence Index) โดยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.80-1.00 (วุฒิชัย, 2552) จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับนักท่องเที่ยวจำนวน 30 คนหาความสามัคคี (Reliability) เพื่อให้ได้ค่าแบบสอบถามที่สมบูรณ์ สรุปจากการวิเคราะห์เครื่องมือโดยส่วนใหญ่แล้วเครื่องมือวัดทั้งหมดมีค่าความน่าเชื่อถือและค่าความเที่ยงตรงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิง

ยืนยัน (confirmatory factor analysis) การวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) ในการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling) เพื่อค้นหาโมเดลและนำผลที่ได้มาสรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดล องค์ประกอบการตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยว มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัว สามารถใช้อธิบายลักษณะของการตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยวได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่าค่าความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ .778 และความตรงเชิงลู่เข้า มีค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดมีค่าเท่ากับ .778 การวิเคราะห์องค์ประกอบความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว สังเกตได้จำนวน 3 ตัว สามารถใช้อธิบายลักษณะของความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ค่าความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบ มีค่าเท่ากับ .867 และความตรงเชิงลู่เข้า มีค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ มีค่าเท่ากับ .858 และสำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยา มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัว สามารถใช้อธิบายลักษณะของความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า ค่าความเชื่อมั่นเชิงองค์ประกอบมีค่าเท่ากับ .793 และความตรงเชิงลู่เข้า มีค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่สกัดได้ มีค่าเท่ากับ .793

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง ในการทดสอบสมมติฐานที่ 1 พบว่าการตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยวส่งผลต่อความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (ค่าสถิติที่เท่ากับ 19.691) โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ .927 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 การทดสอบสมมติฐานที่ 2 พบว่า การตลาดเชิงประสบการณ์ส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (ค่าสถิติที่เท่ากับ 5.251) โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ .587 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 2 การทดสอบสมมติฐานที่ 3 พบว่า ความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวส่งผลต่อความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ระดับนัยสำคัญ 0.01 (ค่าสถิติที่เท่ากับ 3.193) โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ .327 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3 การทดสอบสมมติฐานที่ 4 พบว่า การตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยวส่งผลผ่านความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวไปยังความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่งผลบางส่วน โดยมีขนาดของอิทธิพลมีค่าเป็นบวกเท่ากับ .327 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4 จึงสรุปได้ว่า โมเดลการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และมีความสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อม

3. ผลการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณขององค์ประกอบโมเดลเชิงสาเหตุของการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่าค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณขององค์ประกอบการตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยว มี โดยด้าน

การกระทำ ด้านประสาทสัมผัส ด้านความรู้สึก ด้านความคิด และด้านความเชื่อมโยง ได้ร้อยละ 92.3 ($R^2 = .923$); 89.9 ($R^2 = .899$); 88.1 ($R^2 = .881$); 87.7 ($R^2 = .877$); และ 85.8 ($R^2 = .858$) ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณขององค์ประกอบความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว มีด้านการท่องเที่ยวซ้ำ ด้านการแนะนำและบอกต่อ และด้านความเต็มใจที่จะจ่ายมากขึ้น ได้ร้อยละ 92.7 ($R^2 = .927$); 89.5 ($R^2 = .895$); และ 84.8 ($R^2 = .848$) ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณขององค์ประกอบความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยา ด้านความพยายาม ด้านความตั้งใจ และด้านการวางแผนสามารถพยากรณ์ความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาได้ร้อยละ 94.9 ($R^2 = .949$); 91.5 ($R^2 = .915$); และ 91.3 ($R^2 = .913$) ตามลำดับ

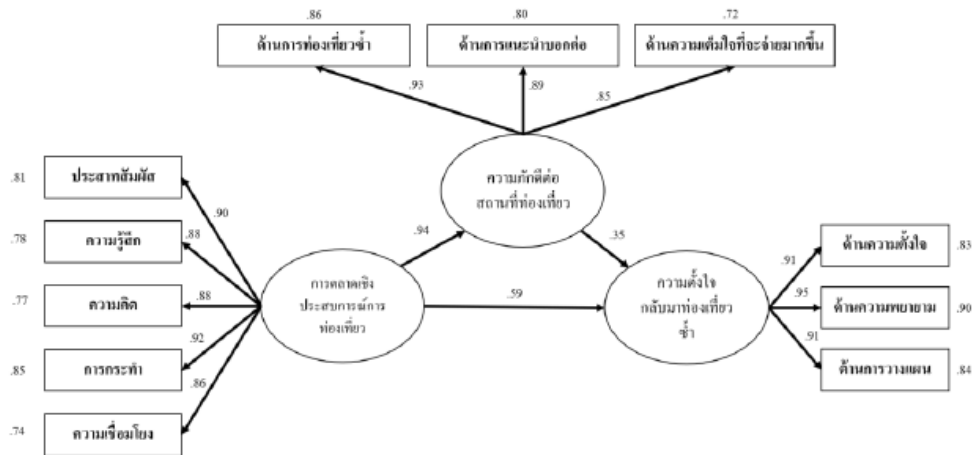
ตารางที่ 1 ค่าอิทธิพลทางตรง (DE) ค่าอิทธิพลทางอ้อม (IE) และค่าอิทธิพลรวม (TE) ของปัจจัยในโมเดล

ตัวแปรสาเหตุ	ตัวแปรวัดผล					
	ความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว			ความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยว	.927	-	.927	.587	.327	.914
ความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว				.353	-	.353
ความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ						
R^2			.859			.852

CHISQUARE/DF = 2.146, GFI = .946, AGFI = .903, CFI = .987, RMSEA = .068, RMR = .101, NFI = .969

TE = Total Effect, DE = Direct Effect, IE = Indirect Effect

เมื่อทำการทดสอบโมเดลตามกรอบแนวคิดของการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง พบว่าโมเดลของการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (ค่าสถิติไค-สแควร์สัมพันธ์เท่ากับ 2.146 ดังนั้น GFI มีค่าเท่ากับ .946 ดังนั้น AGFI มีค่าเท่ากับ .903 ดังนั้น CFI มีค่าเท่ากับ .987 ค่า RMR มีค่าเท่ากับ .101 และค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ .068) โดยค่าสถิติทั้งหมดผ่านเกณฑ์ตามที่กำหนด แสดงว่า โมเดลเชิงสาเหตุของการตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว และการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวชาวไทยสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังภาพที่ 2 จึงสรุปได้ว่าโมเดลของการวิจัยมีความเหมาะสม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

ภาพที่ 2 ของการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวชาวไทยถูกกระตุ้นด้วย การตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยวชาวไทย จังหวัดชลบุรี คือ การตลาดเชิงประสบการณ์ด้านการกระทำที่บอกต่อถึงความประทับใจ บอกต่อถึงประสบการณ์ที่ดี และอยากเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมต่างๆที่จะถูกจัดขึ้นในเขตพื้นที่เมืองพัทยา ตามลำดับ ซึ่งการตลาดเชิงประสบการณ์ด้านการกระทำ นั้นมีอิทธิพลต่อความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวทั้งในด้านทัศนคติและพฤติกรรม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในรูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) ที่ผู้บริโภคกำลังกระทำหรือเคยผ่านมา ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของ (Schmitt, 2008) ที่ว่าถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างประสบการณ์ด้านการกระทำ ซึ่งหมายถึงรูปแบบการใช้ชีวิตของผู้บริโภคที่แสดงออกผ่านการทำกิจกรรม ความสนใจ ความคิดเห็น เพื่อแสดงออกถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้บริโภคต่อผู้อื่นและตนเอง แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความสนใจและต้องการเดินทางกลับมาใช้บริการในเขตพื้นที่เมืองพัทยามาก นักท่องเที่ยวชาวไทยได้รับประสบการณ์ที่ดี ได้รับความประทับใจ มีทัศนคติที่ดี และได้สัมผัสกับกิจกรรมต่างๆของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สวนนงนุช , Great & Grand Sweet Destination, Art In Paradise และฟาร์มแกะ ที่ผู้ประกอบการสร้างขึ้น หรือการที่นักท่องเที่ยวได้พบเห็นโฆษณาประชาสัมพันธ์ตามสถานที่ต่างๆ เช่น ร้านค้า โรงแรม โฆษณาออนไลน์ เป็นต้น

นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ในขณะที่ลูกค้าตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในทุกจุดสัมผัส ก่อนที่ลูกค้าซื้อ ขณะซื้อและหลังซื้อ จะต้องถูกวางมาตรฐานล่วงหน้า ทั้งในเรื่องของมาตรฐานสินค้า พฤติกรรมการทำงานของพนักงาน การให้บริการ การตกแต่งสถานที่หน้าร้าน ซึ่งสอดคล้องกับหลัก แนวคิดของ (ภัทรพร ทิมแดงและวินัย ปัญจจรศักดิ์, 2558) ที่พบว่า การตลาดเชิงประสบการณ์ การท่องเที่ยวจำเป็นต้องสร้างประสบการณ์ให้กับนักท่องเที่ยวทั้งทางด้านประสาทสัมผัส ด้านความรู้สึก ด้านความคิด ด้านการกระทำ และด้านความเชื่อมโยง กล่าวคือ การดึงดูดความสนใจความรู้สึก ภายในของนักท่องเที่ยวชาวไทยให้เกิดมีอารมณ์ความรู้สึกที่มีความสุขและความประทับใจ รวมถึงส่งมอบองค์ความรู้หรือประสบการณ์ที่ได้มีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวและกิจกรรมในการท่องเที่ยวให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆของนักท่องเที่ยวชาวไทย และท้ายที่สุดคือ ทุกสิ่งทุกอย่างต้องมีความ เชื่อมโยงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยการสร้างประสบการณ์ดังกล่าวต้องคำนึงถึงความต้องการของนัก ท่องเที่ยวชาวไทยที่เลือกเดินทางท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรีเป็นสำคัญ

ดังนั้น การที่นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ส่งผลให้นักท่องเที่ยว ชาวไทยนั้นมีความตั้งใจในการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ ซึ่ง (Ehrenberg, 1972) ได้กล่าวว่า พฤติกรรม ของผู้บริโภคมีความซับซ้อนมาก ก่อนซื้อผู้บริโภคต้องการ ทศนคติที่ดี ประสบการณ์จากการทดลองใช้ ครั้งก่อน และอิทธิพลภายนอก โฆษณา การลด แลกแลกแถม พนักงานขาย การพบเห็นสินค้า การตั้ง ราคา รวมไปถึง ปากต่อปาก ซึ่งปัจจัย เหล่านี้จะส่งผลไปถึงการซื้อ การใช้ และความรู้สึกพึงพอใจหลัก การใช้ กระทั่งแปรเปลี่ยนเป็นทัศนคติที่ดีต่อตราสินค้าหรือสถานที่ท่องเที่ยว จากผลการวิจัยในด้าน ความตั้งใจกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลกับนักท่องเที่ยวชาวไทยมากที่สุดได้แก่ ด้าน ความพยายาม กล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาครั้งแรก หรือจะเดินทางหลายครั้งทั้งหมด จะมีความพยายามศึกษาค้นหาข้อมูลหรือกิจกรรมเพิ่มเติมในสถานที่ท่องเที่ยวอื่นที่เคยเดินทางท่อง เที่ยวแล้ว และศึกษาข้อมูลของสถานที่นั้น ๆ รวมไปถึง ศึกษากิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในแหล่งท่องเที่ยว นั้นๆ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเลือกกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ และจากผลการวิจัยจะพบว่ามียกนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวในเมืองพัทยามากกว่า 5 ครั้งต่อปีเป็นจำนวน 104 คน จากข้อมูลนั้น แสดงให้เห็นถึงความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เกิดจากด้านการท่องเที่ยวซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Kotler & Keller, 2009) ที่กล่าวว่า ความภักดีเป็นผลสะท้อนถึงความ พึงพอใจของลูกค้าอย่างมากที่สุด และมักเกิดกับลูกค้าที่ได้รับความพึงพอใจอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยที่ สามารถอธิบายความภักดีในด้านนี้ได้ดีที่สุดคือ การที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีทัศนคติที่ดีหลังจากได้มา ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยา แสดงให้เห็นถึงการมีความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ (ชัชพันธ์ เล็กเจริญ, 2559) ที่ว่า ความภักดีเป็นผลสะท้อนถึงความพึงพอใจของลูกค้า อย่างมากที่สุด และมักเกิดกับลูกค้าที่ได้รับความพึงพอใจอย่างต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาข้างต้น การตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยว(ภาพรวม) จะทำให้เกิดการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เพราะสิ่งแรกที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นหลักในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวมีความต้องการอยากเข้าไปสัมผัสแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ๆ เพื่อได้รับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวที่ได้ไปเยือน ณ สถานที่ท่องเที่ยวที่นั่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภัทรพร ทิมแดงและวินัย ปัญจขจรศักดิ์, 2558) ได้ศึกษาโมเดลการตลาดเชิงประสบการณ์ฯ ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ โดยพบว่า การตลาดเชิงประสบการณ์จากประสาทสัมผัส ได้แก่ สายตา เสียง สัมผัส รสชาติ และกลิ่นที่ได้ประสบกับกิจกรรม หรือแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยา การกลับมาท่องเที่ยวซ้ำนั้นประกอบด้วยปัจจัย ทั้งปัจจัยที่มาจากภายในธุรกิจเอง ปัจจัยภายนอก และปัจจัยภายในตัวลูกค้าส่วนของพฤติกรรมของผู้บริโภคดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อซ้ำนั้นมีความซับซ้อนสูง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความตั้งใจหรือการกลับมาเที่ยวซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ (Oliver, 1997) กล่าวว่า การมีพันธะสัญญาว่าจะกลับมาซื้อซ้ำ หรืออุดหนุนในสินค้าและบริการที่ชื่นชอบอย่างสม่ำเสมอ ในระยะยาว เรียกว่า ความภักดี ลูกค้าที่มีความภักดีจึงเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณค่า เพราะลูกค้าที่มีความภักดีจะกลับมาใช้บริการซ้ำและจะมีการบอกปากต่อปากให้กับเพื่อนและสมาชิกในครอบครัว หรือระดับพันธะสัญญาของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวเดิมอีกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ธัญวลัย หงษ์ทอง, 2560) ที่ว่า ประสบการณ์ที่ผู้ใช้บริการได้รับจากการท่องเที่ยวจนเกิดความรู้สึกที่ตื่นตาประทับใจและตอกย้ำเข้าไปในความทรงจำของผู้ใช้บริการเกิดเป็นความชื่นชอบ ทำให้เกิดความผูกพันและความภักดีต่อสิ่งนั้นและทำให้ส่งผลกลับมาซื้อหรือใช้บริการนั้นอีกครั้ง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยเรื่องการตลาดเชิงประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย ทำให้ทราบถึงทัศนคติต่อการตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อความความภักดีต่อสถานที่ท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำในเขตพื้นที่เมืองพัทยาของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยจะเป็นประโยชน์ต่อทางด้านวิชาการและนักการตลาด ในกรณีศึกษาการตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยวกับธุรกิจในการท่องเที่ยว นอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นแล้วยังรวมไปถึงที่พักอาศัย โรงแรม ร้านอาหาร หรือผู้ประกอบการ ที่สามารถนำเอาการตลาดเชิงประสบการณ์การท่องเที่ยวไปใช้ในการสร้างประสบการณ์ที่ดีกับนักท่องเที่ยวได้ โดยจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. การสร้างประสบการณ์ทางตรงจะส่งผลต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยา ดังนั้นผู้ประกอบการควรพัฒนารูปแบบกิจกรรมที่สามารถสร้างประสบการณ์แบบใหม่อย่างสม่ำเสมอ หรือควรเน้นที่กิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมมาก ๆ ให้ได้สัมผัสกับธรรมชาติ หรือกิจกรรมที่ลงมือปฏิบัติในแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเช่น ส่งเสริมงานเทศกาล

เป็นพิเศษในวันสำคัญต่างๆ ในทุกๆ กิจกรรมที่ทางแหล่งท่องเที่ยวจัดขึ้นนั้นควรมีผู้เชี่ยวชาญในกิจกรรมนั้นๆ เพื่อความปลอดภัยและยังสามารถทำให้นักท่องเที่ยวมีความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น

2. ผู้ประกอบการหรือแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยาควรใช้กลยุทธ์บริหารลูกค้าสัมพันธ์เพื่อให้ลูกค้าเกิดความภักดีและแนะนำบอกต่อสถานที่ หรือแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่เมืองพัทยาแห่งนี้ให้กับคนใกล้ชิดของตน รวมไปถึงการบอกเล่าความประทับใจในทางบวกเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้ และกลับมาท่องเที่ยวหรือใช้บริการซ้ำยังสถานที่ท่องเที่ยวอีกครั้ง

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *สถานการณ์การท่องเที่ยว เดือนพฤศจิกายน 2563*. กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา 1-9.
- ซัชชพันธ์ เล็กเจริญ. (2559). การตลาดเชิงประสบการณ์กับความภักดีของผู้บริโภคในการชมการแสดงทอล์คโชว์. งานนิพนธ์การศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการ, คณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ, สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร.
- ธัญวลัย หงษ์ทอง. (2560). กลยุทธ์การตลาดเชิงประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. (2563). *พัทยา ไคเรคทอรี ชลบุรี: เมืองพัทยา*.
- วุฒิชติสุนทรสมัย. (2552). *การวิจัยการตลาดและระบบสารสนเทศทางการตลาด*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ส.ส.ท. สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2562). *โครงการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- Ajzen, I., & Fishbein, M. (1980). *Understanding attitudes and predicting social behavior*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2009). *Marketing Management* (12th Edition ed.). Edinburgh Gate: Pearson Education Limited.
- Oliver. (1997). *Satisfaction: A behavioral perspective on the consumer*. New York: McGraw Hill.
- Robinson, S., & Etherington, L. (2006). *Customer Loyalty: A Guide for Time Travelers*. New York: Palgrave Macmillan.
- Schmitt, B. H., & Rogers, D. L. (2008). *Handbook on brand and experience management*. UK: Edward Elgar Publishing Limited.

นโยบายและกลไกการส่งเสริมการเกษตรมูลค่าสูง ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น Policy and Mechanism for High Value Agricultural of Local Administrative Organization

วรรณวิภา ไตลังคะ* โชติ บดีรัฐ**

Wanwipha Tailangkha* Chot Bodeerat**

Received : 1 June 2022 / Revised : 12 June 2022 / Accepted : 20 June 2022

บทคัดย่อ

ภาคเกษตรมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารและสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ การยกระดับผลผลิตทางการผลิตและการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทความนี้จึงตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพื่อศึกษานโยบายและกลไกการส่งเสริมการเกษตรมูลค่าสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และวิเคราะห์แนวโน้มการส่งเสริมการเกษตรมูลค่าสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยพบว่า นโยบายที่สำคัญคือ การยกระดับศักยภาพเกษตรกรผู้ประกอบการเกษตรแห่งอนาคต และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตรให้พร้อมรองรับศักยภาพในการผลิต โดยใช้กลไกการให้ข้อมูลข่าวสาร การฝึกอบรม การสนับสนุนบุคลากร และงบประมาณ สำหรับแนวโน้มการส่งเสริมการเกษตรมูลค่าสูง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนที่สำคัญจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกรมส่งเสริมการเกษตร ในประเด็น การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล การสำรวจช่วยเหลือป้องกันกำจัดศัตรูพืช การฝึกอบรมอาชีพการเกษตร การรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่ม และการกระจายพันธุ์ ในการขับเคลื่อนด้านการบริหารจัดการพื้นที่เกษตร และด้านนโยบายมาตรฐานสินค้าเกษตร นอกจากนี้การรวมกลุ่มของคณะกรรมการด้านเกษตรในชุมชน

*นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

** รองศาสตราจารย์ ดร. คณะสังคมศาสตร์และการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

*Graduate student at Doctor of Philosophy Program in Public Administration Pibulsongkram Rajabhat University

**Associate Professor Dr. at Faculty of Social Sciences and Local Development, Pibulsongkram Rajabhat University

เครือข่ายภาคเอกชน และภาคประชาสังคม มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการผลักดันนโยบายเกษตรมูลค่าสูงให้สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ: การขับเคลื่อนเกษตรมูลค่าสูง/กลไกการเกษตรสร้างมูลค่า/นโยบายการบริหารท้องถิ่น

Abstract

The agricultural sector plays an important role in ensuring food security and generate income into the country. Upgrading production productivity and creating added value for agricultural products have originated opportunity and social equality, reduce inequality and develop an effective government management system. The objective of this article is to study the policies and mechanisms for the promotion of high value agriculture of local government organizations and analyze the trend of promoting high value agriculture of local government organizations. It was found that the important policy was upgrading the potential of farmers to agricultural entrepreneurs of the future and develop the infrastructure and agricultural facilities to be ready to support the production potential. By using the mechanism for providing information providing training personnel support and budget. As for the trend of promoting high-value agriculture, it was found that local government organizations needed to receive significant support from Ministry of Agriculture and Cooperatives and Department of Agricultural Extension on the issue of surveying information related to agriculture, preparation of agricultural development plans at the sub-district level, surveys to help prevent pesticides agricultural, vocational training, assembling and developing groups and distribution in driving agricultural area management and agricultural standards policy. In addition, incorporation of community agriculture committees private network and civil society, is a great importance to push forward high-value agricultural policy to be able to operate at its full potential.

Keywords: Driving High-Value Agriculture/ Agricultural Mechanisms Create Value/ Local Administration Policy

บทนำ

เป้าหมายสำคัญหนึ่งในแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ด้านเศรษฐกิจ คือ ตัวชี้วัดเกี่ยวกับเกษตรมูลค่าสูง หรือเกษตรสร้างมูลค่า หรือเกษตรแบบสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ให้เกิดการอยู่ดีกินดี ให้คนในชาติสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข สร้างความมั่นคงทางอาหาร ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นการสร้างความมั่นคงทางรายได้ให้กับผู้ผลิต มาตรการต่างๆ ในประเด็นการเกษตรภายใต้แผนยุทธศาสตร์ชาติ จึงถูกนำมาใช้ในการสร้างมูลค่าให้สินค้าเกษตร เช่นการแปรรูปสินค้าเกษตรเพื่อการสร้างมูลค่าและคุณค่า กอปรกับการพัฒนาตัวเกษตรกรให้เป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ (young smart farmer) เพื่อรองรับการนำไปสู่การทำการเกษตรแบบสร้างมูลค่า นอกจากนี้จำนวนประชากรจะส่งผลต่อความต้องการของตลาดเกษตรในยุคปัจจุบันและในอนาคตจะต้องคิดและดำเนินการให้ครบตั้งแต่การผลิตถึงการตลาด สอดคล้องกับเจตนายุทธศาสตร์ชาติด้านการเกษตรที่นำประเด็นเกษตรสร้างมูลค่ามาบรรจุไว้ เพราะภาคการเกษตรถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เป็นรากฐานด้านความมั่นคงทางอาหารของประเทศและของโลก รวมทั้งช่วยรองรับและโอบอุ้มเศรษฐกิจไทยในวิกฤตการระบาดของโควิด-19 ซึ่ง เอลิมชัย ศรีอ่อน (2564 : 2-4) ได้กล่าวไว้ว่า โดยที่ผ่านมามีการขยายตัวร้อยละ 1.5 เมื่อเทียบกับปี 2563 โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการดำเนินนโยบายและมาตรการของภาครัฐ อาทิ การขยายช่องทางการตลาดทั้งออนไลน์และออฟไลน์ มาตรการเยียวยาและฟื้นฟูเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 อาทิ การส่งเสริมอาชีพเกษตรกร การพักชำระหนี้ และการประกันรายได้ ทำให้เกษตรกรสามารถทำการผลิตและบริหารจัดการสินค้าเกษตรให้ออกสู่ตลาดได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก และการผ่อนคลายมาตรการการควบคุมการระบาดของโควิด-19 ทำให้การส่งออกสินค้าเกษตรขยายตัวได้ดีขึ้น ซึ่งเมื่อจำแนกรายสาขาจะพบว่าในปี 2564 สาขาพืช ขยายตัวร้อยละ 3.3 โดยพืชสำคัญที่มีผลผลิตเพิ่มขึ้น ได้แก่ ข้าวนาปรัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มันสำปะหลัง อ้อยโรงงาน สับปะรดโรงงาน ยางพารา ปาล์มน้ำมัน ลำไย และเงาะ ขณะที่สาขาปศุสัตว์ เกิดการหดตัวร้อยละ 2.4 โดยผลผลิตสินค้าปศุสัตว์ที่ลดลง ได้แก่ ไก่เนื้อ สุกร และไข่ไก่ เช่นเดียวกับสาขาประมง ที่มีการหดตัวร้อยละ 3.0 เป็นผลจากผลผลิตประมงทะเลในส่วนของปริมาณสัตว์น้ำที่เพิ่มขึ้นทำเทียบเรือลดลง อย่างไรก็ตามสาขาบริการทางการเกษตร ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.7 เนื่องจากการจ้างบริการเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ทางการเกษตรในการเตรียมพื้นที่เพาะปลูก การบำรุงดูแลรักษา และการเก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้น สำหรับสาขาปศุสัตว์ ขยายตัวร้อยละ 1.5 เนื่องจากผลผลิตของไม้ยูคาลิปตัส รั้งนก และถ่านไม้เพิ่มขึ้นเป็นหลัก ทั้งนี้แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรในปี 2565 คาดว่าจะขยายตัวอยู่ในช่วงร้อยละ 2.0 - 3.0 โดยเป็นการขยายตัวเพิ่มขึ้นในทุกสาขา

ทั้งนี้ความต้องการบริโภคสินค้าเกษตรมูลค่าสูงที่มีคุณภาพและความปลอดภัยกำลังเติบโตอย่างต่อเนื่อง ทั้งในไทยและต่างประเทศ สอดคล้องกับแนวทางการรักษาสุขภาพและการเพิ่มขึ้นของรายได้ แต่จากข้อมูลกลับพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ในไทย รวมทั้งในอาเซียนยังคงปลูกพืชเศรษฐกิจ

มูลค่าต่ำ โดยพบว่า ร้อยละ 53 ของพื้นที่เพาะปลูกในอาเซียนเป็นพื้นที่ปลูกข้าวและยางพารา ขณะที่พื้นที่ปลูกผักและผลไม้ มีเพียงร้อยละ 8 เท่านั้น (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2564 : 78) และจากข้อมูลที่พบอีกว่า มูลค่าผลผลิตต่อไร่ต่อปีของข้าวนาปี ยางพารา สับปะรด และทุเรียน ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาอยู่ที่ 4,445 บาท, 12,257 บาท, 35,908 บาท และ 75,981 บาท ตามลำดับ ข้อมูลดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า การปรับโครงสร้างการผลิตไปสู่พืชมูลค่าสูงในสัดส่วนที่เหมาะสม จะช่วยยกระดับมูลค่าผลผลิตต่อไร่ในอาเซียนให้สูงขึ้นได้ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564 : ก) อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเชิงคลัสเตอร์จะเป็นแนวทางที่ช่วยให้เกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อยเข้าถึงตลาดสินค้าเกษตรมูลค่าสูง แนวทางนี้เน้นส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดในห่วงโซ่การผลิต สถาบันการเงิน และสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ การใช้ประโยชน์จากการประหยัดพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรและผู้ประกอบการสามารถผลิตสินค้าที่ได้มาตรฐานในต้นทุนที่ต่ำลง ซึ่งแนวทางนี้เคยประสบความสำเร็จอย่างมากในการพัฒนาเกษตรมูลค่าสูงในหลายประเทศ เช่น การพัฒนาคลัสเตอร์มันฝรั่งในจีน ที่ช่วยให้เกษตรกรข้าวสาลีจำนวนมากหันมาปลูกมันฝรั่งซึ่งมีมูลค่าสูงกว่า

โดยมีงานวิจัยและประสบการณ์จากหลายประเทศ ได้แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะร่วมกันหลายประการของคลัสเตอร์เกษตรมูลค่าสูงที่ประสบความสำเร็จ กล่าวคือ 1) สินค้าเกษตรมูลค่าสูงส่วนใหญ่จะเน้นผลิตเพื่อส่งออกเป็นหลัก เพราะขนาดตลาดใหญ่กว่าในประเทศ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการร่วมมือกัน 2) เกษตรกรและผู้ประกอบการรายย่อยมีความเป็นผู้ประกอบการ โดยนอกจากมีทักษะในเรื่องการปลูกและแปรรูปแล้ว ยังมีทักษะในเรื่องการบริหารจัดการและการตลาดที่ดีอีกด้วย 3) ภาครัฐมีการลงทุนพัฒนาสายพันธุ์พืชให้ตรงกับความต้องการของตลาดและมีการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เช่น ระบบชลประทานในคลัสเตอร์ 4) การสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการและเกษตรกรอยากเข้าร่วมในคลัสเตอร์ผ่านการออกแบบโครงสร้างสิ่งจูงใจ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมทางเลือกทำเกษตรมูลค่าสูงของเกษตรกร และพฤติกรรมทางเลือกลงทุนของผู้ประกอบการในพื้นที่ พร้อมทั้งมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เกิดความไว้วางใจระหว่างผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่าง ๆ ในคลัสเตอร์ และ 5) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคลัสเตอร์ด้วย (เกียรติศักดิ์ คำสี, 2564 : 1)

ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเกษตรในชุมชนระดับปานกลาง ทั้งในด้านข้อมูลข่าวสารซึ่งเป็นวิธีการที่ง่ายและรวดเร็วที่สุด อีกทั้งยังไม่ผิดเกณฑ์การใช้งบประมาณอีกด้วย โดยมีการจัดอบรมให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรอย่างถูกต้อง รองลงมาเป็นการส่งเสริมกิจกรรมให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและดำเนินกิจกรรมทางด้านการเกษตร ส่งเสริมการจัดกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ส่งเสริมด้านบุคลากร ให้ความรู้และฝึกอบรมกับกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงให้บุคลากรเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมด้านการเกษตรชุมชนอย่างสม่ำเสมอ สำหรับด้านงบประมาณ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดสรรงบประมาณให้กลุ่มเกษตรกรตามความเหมาะสม พอเพียง และสอดคล้องกับความต้องการโดยการ

เขียนโครงการเพื่อของบประมาณจากจังหวัดและส่วนกลางเพื่อดำเนินโครงการ สำหรับประเด็นความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับภาคส่วนอื่นๆ นั้น อยู่ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างน้อย เพราะพบว่าแม้จะมีการทำงานอยู่ในพื้นที่เดียวกัน แต่กลับไม่มีการทำงานที่ประสานงานกัน แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันการทำงานระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับส่วนงานอื่นที่ทับซ้อนกัน ยังแยกกันอยู่อย่างเห็นได้ชัดเจนโดยเฉพาะประเด็นด้านการเกษตรที่มีหน่วยงานเจ้าภาพที่รับผิดชอบแต่ละด้านอยู่มาก กลับไม่มีการทำงานที่เชื่อมโยงกัน ซึ่งหากสามารถสร้างความร่วมมือของทุกภาคส่วนได้ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนโดยรวม ทั้งความรู้ บุคลากร เทคโนโลยี งบประมาณ และอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลโดยตรงในการพัฒนาชุมชนพื้นที่อย่างแท้จริง (ชัยรัตน์ นทีประสิทธิ์พร, 2563 : 134 – 135)

จากข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่า ภาคการเกษตรเป็นภาคเศรษฐกิจที่สำคัญ เกี่ยวข้องกับคนไทยจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม เกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศยังมิมีฐานะยากจน การปฏิรูปการเกษตรของประเทศ เพื่อให้อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่มีรายได้ดี มีศักดิ์ศรี และเกษตรกรมีสมรรถนะ สามารถสร้างระบบการจัดสรรผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ การปฏิรูปภาคเกษตรมูลค่าสูงจึงเป็นความท้าทายของทุกภาคส่วน ในการขับเคลื่อนตามทิศทางของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแนวนโยบายของรัฐบาล ทั้งนี้ภายใต้แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2562 – 2565) ได้กล่าวถึงภารกิจที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องถ่ายโอนภารกิจด้านการส่งเสริมการเกษตรมูลค่าสูง (High Value Agricultural) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จึงเป็นที่น่าสนใจว่านโยบายและกลไกการส่งเสริมการเกษตรมูลค่าสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบริบทเป็นอย่างไร และแนวโน้มการส่งเสริมการเกษตรมูลค่าสูงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีทิศทางเป็นอย่างไร เพื่อสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อไป

นโยบายการส่งเสริมการเกษตรมูลค่าสูง

ภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ได้กำหนดแผนขับเคลื่อนกิจกรรมการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจไว้ โดยกำหนดกิจกรรมปฏิรูปที่มีเป้าหมายในการยกระดับรายได้ภาคการเกษตร อาหารแปรรูป และผลิตภัณฑ์ชีวภาพ โดยการสร้างเกษตรมูลค่าสูง (High Value Added) ที่ส่งผลต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ไว้ 8 ประเด็น (คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ, 2564) ดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนพื้นที่จากการทำเกษตรมูลค่าต่ำ และไม่เหมาะสมกับพื้นที่ไปสู่การปลูกพืชเลี้ยงปศุสัตว์ และประมงที่มีมูลค่าสูง
2. การสนับสนุนการทำการเกษตรแบบรวมผลิตรวมและรวมจำหน่าย
3. การขยายพื้นที่ชลประทานให้เกษตรกรมีน้ำใช้ สำหรับการผลิตสินค้าเกษตรอย่างเหมาะสมเพียงพอ ทั้งถึง และเป็นธรรม
4. พัฒนาคัลสเตอร์พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ และส่งเสริมให้มีความหลากหลายทางชีวภาพการเกษตร

5. พัฒนาสหกรณ์การเกษตรให้มีความเข้มแข็งและส่งเสริมให้เกิดผู้ให้บริการด้านการจัดการสมัยใหม่

6. สร้างผู้ประกอบการเกษตร (smart farmer)

7. ส่งเสริมเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูล Big Data ด้านการเกษตร และใช้ประโยชน์จากดิจิทัลแพลตฟอร์ม

8. เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรไปสู่อุตสาหกรรมอาหารและเศรษฐกิจชีวภาพ ตามแนวทาง BCG

โดยส่วนราชการที่รับผิดชอบกิจกรรมนี้โดยตรงคือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้กำหนดแผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 – 2570 ให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ไว้คือ เกษตรไทย สู่เกษตรกรมูลค่าสูง เกษตรกรมีรายได้สูง มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ เน้นการพัฒนาใน 4 ประเด็น (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564) ดังนี้

1. ยกระดับศักยภาพเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการเกษตรแห่งอนาคต

2. ส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรและบริการมูลค่าสูง

3. เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร

4. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเกษตร

ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดข้างต้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำการสรุปสาระสำคัญโครงการตามนโยบายสำคัญ (Agenda) ไว้จำนวน 15 โครงการ ประกอบด้วย

1. ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กสอ.)

2. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) (กสอ.)

3. พัฒนาเกษตรกรสู่ Smart Farmer (กสอ.)

4. บริหารจัดการพื้นที่เกษตรตามแผนที่การเกษตรเชิงรุก (Zoning by Agri-map) (พด.)

5. พัฒนาศูนย์ผลิตสินค้าเกษตรสู่มาตรฐาน (GAP) (มกอช.)

6. เกษตรอินทรีย์ (กวก.)

7. ตลาดสินค้าเกษตร (อตก.)

8. การส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (สป.กษ.)

9. แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร (กข.)

10. การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (ขป.)

11. การส่งเสริมการเพิ่มมูลค่าสินค้าและการใช้เครื่องจักรกลทางการเกษตรทดแทนแรงงาน (กสส.)

12. การพัฒนาสถาบันเกษตรกรรูปแบบประชารัฐ (กสส.)

13. ธนาคารสินค้าเกษตร (กสส.)

14. การช่วยเหลือด้านหนี้สินสมาชิกสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร (กสส.)

15. การจัดระเบียบประมงให้เป็นไปตามมาตรฐาน (กป.)

ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตร (2565) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งตามกฎหมายที่ถูกกำหนดไว้ให้เป็นกลไกขับเคลื่อนเกษตรมูลค่าสูง ตามแผนปฏิบัติการประจำปี 2565 เพื่อรองรับการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้ดังนี้

1. สร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงในอาชีพแก่เกษตรกร ใน 7 เป้าหมายหลัก ประกอบด้วย
 - 1.1 เกษตรกรได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพมากขึ้น
 - 1.2 องค์กร เกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และเครือข่ายมีความเข้มแข็ง และเป็น Smart Group เพิ่มขึ้น
 - 1.3 มีการขยายผลโครงการในพระราชดำริมากขึ้น
 - 1.4 เกษตรกรมีการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในครัวเรือน
 - 1.5 ครัวเรือนเกษตรกรมีความมั่นคงทางอาหาร
2. ส่งเสริมการผลิตและจัดการสินค้าเกษตรตลอดห่วงโซ่การผลิต ใน 10 เป้าหมายหลัก ประกอบด้วย
 - 2.1 สินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่นมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
 - 2.2 สินค้าเกษตรปลอดภัยมีมูลค่าเพิ่มขึ้น
 - 2.3 เกษตรกรได้รับการพัฒนาสู่การผลิตตามการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี
 - 2.4 สินค้าเกษตรแปรรูปและผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มขึ้น
 - 2.5 ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรต่อหน่วยมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น
 - 2.6 สินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเทคโนโลยีสมัยใหม่เพิ่มขึ้น
 - 2.7 เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
 - 2.8 รายได้จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพิ่มขึ้น
3. บริหารจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลักคือ การให้เกษตรกรลดการเผาในพื้นที่เกษตร

ขณะเดียวกัน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อนำสู่การปฏิบัติด้านการเกษตรมูลค่าสูง ภายใต้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและพัฒนาท้องถิ่นร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย 4.0 สู่ประเทศที่พัฒนาแล้วจากฐานของท้องถิ่น (กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2564) โดยกำหนดโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจ ไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) ที่ให้ความสำคัญกับระบบทั้ง 4 องค์ประกอบ คือ 1) เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิม (Traditional Farming) ในปัจจุบัน ไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นการบริหารจัดการและเทคโนโลยี (Smart Farming) โดยเกษตรกรต้องร่ำรวยขึ้น และเป็นเกษตรกรแบบเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) 2) เปลี่ยนจาก Traditional SMEs หรือ SMEs ที่มีอยู่ที่รัฐต้องให้ความช่วยเหลือไปสู่การเป็น Smart Enterprises

และ Startups ที่มีศักยภาพสูง 3) เปลี่ยนจาก Traditional Serviced ซึ่งมีการสร้างมูลค่าค่อนข้างต่ำ ไปสู่ High Value Services และ 4) เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง โดยมีกระบวนการนำสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

กลไกการส่งเสริมการเกษตรมูลค่าสูง

กลไกขับเคลื่อนเกษตรมูลค่าสูงผ่านการถ่ายโอนภารกิจ อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ถูกกำหนดเป็นกฎหมายใช้บังคับให้ส่วนราชการและองค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ได้ถือปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2545 ได้กำหนดภารกิจที่ต้องถ่ายโอนไว้ จำนวน 6 ด้าน 245 ภารกิจ ต่อมาในแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551 ยังคงกำหนดภารกิจดำเนินการไว้ 6 ด้านเช่นเดิม แต่ลด จำนวนภารกิจลงเหลือเพียง 44 ภารกิจ จากส่วนราชการ 37 กรม ใน 15 กระทรวง 1 ส่วนราชการ ที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือ ทบวง และ 1 รัฐวิสาหกิจ จากนั้นเพื่อให้การกำหนด อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างต่อเนื่อง จึงได้มีการทบทวนและจัดทำแผนการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2563 – 2565 โดยเน้นความสำคัญ ในเรื่องการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการพัฒนาอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน มีความ เป็นอิสระ มีความเข้มแข็งทางด้านการเงินการคลัง การบริหารทรัพยากรบุคคล โดยให้สามารถพึ่งพา ตนเอง สามารถจัดบริการสาธารณะที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีความเชื่อมโยงเป็นภาคีเครือข่าย โดยมุ่ง หมายเข้มข้นในการถ่ายโอนภารกิจ 3 ด้าน คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งภารกิจด้าน

ในส่วนของ กรมส่งเสริมการเกษตร (2564) มีภารกิจที่ต้องถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในงานด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตหรืองานด้านสังคมที่ได้ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน 9 ภารกิจ ประกอบด้วย

1. การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
2. การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรระดับตำบล
3. การบริการข้อมูลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
4. การรวบรวมส่งเสริมพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น
5. การช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ
6. การสำรวจช่วยเหลือป้องกันกำจัดศัตรูพืช
7. การฝึกอบรมอาชีพการเกษตร
8. การรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่ม
9. การกระจายพันธุ์

โดยมีกรอบแนวทางดำเนินการและเป้าหมายคือ ในการดำเนินงานถ่ายโอนภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรได้กำหนดเป้าหมายของการทำงานเป็น 2 ระยะ คือ

1. เป้าหมายเบื้องต้น สำนักงานเกษตรอำเภอทุกแห่งดำเนินการจัดให้มีการส่งมอบ รับมอบภารกิจ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งทั้งหมดทุกภารกิจ

2. เป้าหมายที่แท้จริง ต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำภารกิจของกรมส่งเสริมการเกษตรที่ได้รับมอบไปแล้ว นำไปปฏิบัติให้บริการที่เกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งการดำเนินงานในส่วนนี้จะเกิดได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งที่จะเห็นความจำเป็นหรือจัดความสำคัญก่อนหลังที่จะดำเนินการ

โดยหลังจากที่ได้ถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วเสร็จ มิได้หมายความว่าภารกิจเหล่านั้นเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องเป็นการทำงานเชื่อมโยงผสมผสานกันในทุกภาคส่วน ปรับเปลี่ยนบทบาทจากเป็นผู้ปฏิบัติในภารกิจนั้นมามีบทบาทเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ และสนับสนุนทางวิชาการแก่ท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งขึ้น สามารถนำภารกิจไปให้บริการ เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชน จนบรรลุตามเจตนารมณ์ที่การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ โดยมีแนวปฏิบัติในการดำเนินงานดังนี้

1. แนวทางการดำเนินการเมื่อมีการส่งมอบและรับมอบภารกิจแล้ว

1.1 กรณีที่มีการรับมอบและส่งมอบภารกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดไปแล้ว โดยใช้หนังสือตอบรับเป็นหลักฐานหรือใช้บันทึกการส่งมอบและรับมอบภารกิจ โดยเกษตรอำเภอเป็นผู้ลงนามในฐานะผู้มอบให้ถือว่าสามารถใช้เป็นหลักฐานได้โดยไม่ต้องทำขึ้นใหม่

1.2 หลังจากการส่งมอบและรับมอบภารกิจระหว่างกันแล้ว ให้อำเภอประสานงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้บรรจุภารกิจที่ถ่ายโอนทุกเรื่องเข้าอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้สามารถจัดทำเป็นข้อบัญญัติงบประมาณ แผนปฏิบัติการ และอื่นๆ ตามความจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่นขึ้นมารองรับการดำเนินงานที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในงบประมาณถัดไป

1.3 วางแผนเตรียมการถ่ายโอนภารกิจภายในสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีการซักซ้อมเจ้าหน้าที่ให้มีความเข้าใจและวิธีปฏิบัติต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งมอบหมายให้มีเจ้าภาพในการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งอย่างชัดเจน

1.4 จัดให้มีการปรึกษาหารือ ประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจ ระหว่างสำนักงานเกษตรอำเภอ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้เรียนรู้ในกระบวนการทำงานถ่ายโอนภารกิจร่วมกันในลักษณะ “รู้เขา รู้เรา” และบูรณาการการทำงานร่วมกัน

2. ขั้นตอนการนำภารกิจที่ถ่ายโอนไปปฏิบัติเพื่อให้บริการประชาชน

2.1 ภารกิจกรมส่งเสริมการเกษตรที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 9 ภารกิจ มีรูปแบบการถ่ายโอนในลักษณะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการร่วมกับรัฐ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทเป็นผู้ปฏิบัติและส่วนราชการมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ สนับสนุน

ทางวิชาการแก่ท้องถิ่น และภารกิจดังกล่าวเป็นกิจกรรมประเภทเลือกทำโดยอิสระ โดยแม้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการที่จะเลือกทำตามจำเป็นและความต้องการของท้องถิ่น แต่ก็ถือว่าเป็นความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังต้องดำเนินการต่อไป

2.2 การผลักดันให้ภารกิจที่ถ่ายโอนแล้วไปสู่การปฏิบัติเกิดประโยชน์แก่ประชาชน สำนักงานเกษตรอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีการประชุมหารือเพื่อกำหนดเป็นแผนการดำเนินงานร่วมกันตามศักยภาพที่มีอยู่ของแต่ละฝ่าย โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกัน ทั้งนี้ไม่จำเป็นต้องมีความพร้อมกันทุกภารกิจ แต่ควรเริ่มจากภารกิจใดภารกิจหนึ่งที่ทั้งสองฝ่ายมีความพร้อมนำไปปฏิบัติได้มากที่สุด ในลักษณะนำร่อง แล้วค่อยขยายไปสู่ภารกิจที่เหลือ และทยอยนำไปสู่การปฏิบัติจนครบทุกภารกิจ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรยังคงทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงให้คำปรึกษาการดำเนินงานตามภารกิจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. บทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติของแต่ละฝ่าย

3.1 ชี้แจงและทบทวนบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานที่จะดำเนินการตามภารกิจที่ถ่ายโอนให้ชัดเจน โดยแบ่งงานตามหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติคือ

- 1) เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดำเนินการสนับสนุนปัจจัยและค่าใช้จ่าย
- 2) ส่วนราชการสนับสนุนทางวิชาการให้คำปรึกษาแนะนำ

3.2 กำหนดตัวบุคคลแต่ละฝ่ายเป็นผู้ทำหน้าที่ปฏิบัติงาน ประสานงานในภารกิจถ่ายโอนให้ชัดเจน

3.3 ใช้ภารกิจศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เป็นกลยุทธ์หลักในการถ่ายโอนภารกิจ เพื่อนำร่องเป็นภารกิจแรกที่อำเภอกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำงานร่วมกัน และเกิดการขับเคลื่อนภารกิจอื่นๆ ตามมาในภายหลัง ตามความจำเป็นและศักยภาพของพื้นที่ที่นำไปสู่การปฏิบัติได้ โดยแบ่งภารกิจดังกล่าวออกได้เป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) ภารกิจที่ใช้เป็นตัวตั้งในการรับโอนภารกิจ ซึ่งต้องดำเนินการให้ครบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล มี 4 ภารกิจย่อย

2) ภารกิจที่มีเนื้องานเกี่ยวข้องกับศูนย์บริการ ซึ่งควรดำเนินการให้ครบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรฯ การสำรวจข้อมูลฯ การรวมกลุ่มและพัฒนา กลุ่ม การบริการข้อมูล และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

3) ภารกิจอื่นๆ ที่ไม่จำเป็นต้องมีครบทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย การรวบรวมส่งเสริมพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การสำรวจช่วยเหลือป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการกระจายพันธุ์

4) กำหนดเป้าหมายและแผนการดำเนินการร่วมกัน โดยกำหนดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่นำภารกิจถ่ายโอนไปดำเนินการในแต่ละปีให้ชัดเจน ตามความพร้อมของแต่ละแห่ง ทั้งนี้อาจเริ่มจากเทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่ และรองลงมา ตามลำดับ

5) สำนักงานเกษตรอำเภอกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำแผนปฏิบัติงานร่วมกันในแต่ละกิจกรรมของแต่ละภารกิจ

6) กำหนดบทบาทหน้าที่ในแผนปฏิบัติที่ดำเนินการร่วมกันอย่างชัดเจน จัดทำคู่มือ รายละเอียด และขั้นตอนการปฏิบัติ

7) สำนักงานเกษตรอำเภอ มอบหมายนักวิชาการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกท่าน เพื่อเป็นพี่เลี้ยง ให้คำแนะนำ และปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่

8) สำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับท้องถิ่นอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงานของภารกิจที่ถ่ายโอน เสนอจังหวัด กรม เพื่อรายงานสำนักงานรัฐมนตรี ตามแบบรายงานทุก 6 เดือน

9) สำนักงานเกษตรอำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมแก้ไขปัญหาขัดข้องในการ ดำเนินงานหลังถ่ายโอนภารกิจ

10) สำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดทำประกาศให้ประชาชนใน แต่ละท้องถิ่น ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงผู้ให้บริการตามภารกิจที่ถ่ายโอน และแผนการเปิดให้บริการ เพื่อประชาชนได้ทราบและสามารถติดต่อขอใช้บริการต่างๆ ได้ถูกต้อง และเป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่ทั้งสองฝ่ายได้กำหนดไว้

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงานถ่ายโอนภารกิจ

ในการดำเนินงานถ่ายโอนภารกิจ สำนักงานเกษตรอำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถประเมินความก้าวหน้าหรือความสำเร็จในเบื้องต้นได้ด้วยตนเองจากตัวชี้วัด ดังต่อไปนี้

4.1 เป้าหมายเบื้องต้น

1) เป้าประสงค์ : ต้องการให้เกิดการส่งมอบและรับมอบภารกิจระหว่างสำนักงานเกษตร อำเภอกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) ตัวชี้วัด : มีหลักฐานการส่งมอบและรับมอบภารกิจที่เป็นลายลักษณ์อักษร

4.2 เป้าหมายที่แท้จริง

1) เป้าประสงค์ : องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำภารกิจที่ได้รับมอบจากสำนักงาน เกษตรอำเภอไปปฏิบัติให้บริการประชาชนได้จริง

2) ตัวชี้วัด :

2.1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผู้รับผิดชอบภารกิจที่รับโอนโดยตรง

2.2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแผนการดำเนินงานภารกิจที่รับโอน

2.3) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานภารกิจที่รับโอน

2.4) สำนักงานเกษตรอำเภอมีผู้ประสานงานเพื่อสนับสนุนภารกิจที่ถ่ายโอนเป็นรายองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

5. แนวปฏิบัติของกองส่งเสริมการเกษตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกองส่งเสริมการเกษตร มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับ งานส่งเสริมการเกษตร งานวิชาการเกษตร งานส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

งานควบคุมและป้องกันโรค รวมทั้งกำกับและเร่งรัดการปฏิบัติราชการให้เป็นไปตามนโยบาย แนวทาง และแผนการปฏิบัติราชการของหน่วยงาน โดยมีหัวหน้ากองส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้ปกครอง บังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการในหน้าที่ ดังนี้

1. งานธุรการ

- 1.1 การรับ ส่ง ลงทะเบียน แยกประเภท และจัดส่งหนังสือ เอกสารให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 การเก็บ พิมพ์ คัดสำเนา ค้นหาและติดตามเรื่องราว เอกสารหลักฐาน
- 1.3 ร่างหนังสือโต้ตอบ บันทึก ย่อเรื่อง สรุปความเห็นและตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารหลักฐาน

- 1.4 จัดทำแผนการเบิกจ่ายเงิน ทำฎีกาเบิกจ่ายเงินของกองส่งเสริมการเกษตร

- 1.5 งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ได้รับมอบหมาย

2. งานวิชาการเกษตร

- 2.1 ศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และวิเคราะห์วิจัยทางการเกษตร เช่น การเพาะปลูก การปรับปรุงพันธุ์ การขยายพันธุ์ การคัดพันธุ์ต้านทางโรคและศัตรูพืช การวิเคราะห์ดิน และการจัดและรักษามาตรฐานพันธุ์พืช การศึกษา วิเคราะห์วิจัยเพื่อควบคุมพันธุ์พืช วัตถุมีพิษ และปุ๋ยเคมี

- 2.2 การให้คำปรึกษาแนะนำและสาธิตงานวิชาการเกษตร

3. งานส่งเสริมการเกษตร

- 3.1 การส่งเสริมการเกษตร เช่น การปรับปรุงวิธีการผลิต การใช้ปุ๋ย การเก็บรักษาผลผลิตจากข้าว พืชไร่ พืชสวน ไม้ผลและยางพารา เป็นต้น

- 3.2 สาธิตการปลูกพืชและการปราบศัตรูพืช

- 3.3 ให้คำปรึกษาแนะนำ อบรมแก่เกษตรกร

4. งานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 4.1 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ดิน แหล่งน้ำธรรมชาติ ป่าไม้

- 4.2 งานอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

5. งานควบคุมและป้องกันโรคระบาด

- 5.1 ควบคุมดูแล ป้องกันโรคระบาด ทั้งที่เกิดกับพืชและสัตว์

- 5.2 ให้ความรู้แก่เกษตรกรในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด รวมทั้งแจ้งเตือนเมื่อเกิดโรค

ทั้งนี้ในการปฏิบัติงานขององค์ปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกองส่งเสริมการเกษตรให้หัวหน้ากองเป็นผู้สั่งการและรับผิดชอบโดยตรง กรณีที่จะต้องให้นายกเป็นผู้สั่งการ ให้เสนอปลัดเพื่อวินิจฉัย และเสนอนายกทราบและสั่งการต่อไป ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายหน้าที่การงานถือปฏิบัติตามคำสั่ง และระเบียบของทางราชการโดยเคร่งครัด อย่าให้เกิดความบกพร่องเสียหายแก่ราชการได้ หากมีปัญหาอุปสรรคให้รายงานให้ผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือขึ้นไปทราบต่อไป

บทสรุป

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570) แผนปฏิบัติการด้านการเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2566 - 2570 รวมถึงแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2563 - 2565 ได้กำหนดเป้าหมายที่สำคัญ ในการเพิ่มอัตราการขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ สาขาเกษตรและเกษตรแปรรูป ดัชนีความผาสุกของเกษตรกรและรายได้เงินสดสุทธิของครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น การเพิ่มพื้นที่ชลประทาน รวมทั้งพื้นที่เกษตรกรรมได้รับการบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ อาจดำเนินนโยบาย การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการผลิต ให้ได้ผลิตผลทางการเกษตรที่มีคุณภาพ โดยวิธีการลดต้นทุนการผลิต และการขายให้ได้ราคาดี โดยเฉพาะการเกษตรอินทรีย์ การจัดหาพันธุ์พืช สัตว์ ให้แก่เกษตรกร การจัดหาปุ๋ย อาหารสัตว์ ราคาถูกให้แก่เกษตรกร การส่งเสริมการแปรรูป ผลิตผล เพื่อจำหน่ายเป็นโครงการ การพัฒนาแหล่งน้ำ ลำห้วยยาง ลำห้วยเสาล้า ห้วยรัง ต่อ ตลอดจนลำห้วยหนองอื่น ๆ ให้เกษตรกรมีน้ำสำหรับการเกษตรอย่างพอเพียง เป็นอีกหนึ่งภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจนำไปปรับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- เกียรติศักดิ์ คำสี. (2564). *Economic Intelligence Center (EIC)*. ธนาคารแห่งประเทศไทย.
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. (2564). *ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2560 - 2569*. เข้าถึงได้จาก <http://www.dla.go.th/visit/stategics.pdf>
กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). *แนวทางการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2564*. กรุงเทพฯ : บริษัท นิวัตรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด.
_____. (2565). *แนวทางการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2565*. กรุงเทพฯ : บริษัท นิวัตรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด.
คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ. (2564). *แผนการปฏิรูปประเทศ ด้านเศรษฐกิจ*. เข้าถึงได้จาก <http://nscr.nesdc.go.th/wp-content/uploads/2021/05/05>
เฉลิมชัย ศรีอ่อน. (2564. ธันวาคม). กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. **Booster เกษตรไทยสู่เกษตรมูลค่าสูง**. เข้าถึงได้จาก <https://www.oae.go.th/view/1>
ชัยรัตน์ นทีประสิทธิ์พร. (2563, กรกฎาคม - ธันวาคม). “บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนภาคการเกษตรชุมชนจังหวัดเชียงใหม่” *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 16(2):134 - 135.
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). *ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2564 และแนวโน้ม ปี 2565*. <https://www.oae.go.th>

การวิเคราะห์ SWOT Analysis กับสถิติ SWOT analysis with statistics

ธนภณ นิธิชาวกุล*
Tanaphon Nitichaowakul*

Received : 20 April 2022 / Revised : 5 May 2022 / Accepted : 19 May 2022

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์ SWOT Analysis เพื่อให้ได้จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคนั้น ส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการระดมความคิดจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และในบางครั้งจะพบว่า จำนวนข้อของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคนั้นมีจำนวนมากและไม่ทราบว่าจะตัดข้อใดออก ดังนั้น เพื่อลดปัญหาดังกล่าว การนำสถิติเข้ามาผสมผสานช่วยในการวิเคราะห์ควบคู่กับการระดมความคิด ภายใต้สมมติฐานที่ว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นและให้คะแนนความสำคัญในแต่ละข้อแตกต่างกัน ซึ่งวิธีการดังกล่าวจะช่วยให้เกิดความกระชับของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และใกล้เคียงกับของศักยภาพของกิจการ โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องความเป็นกลางและอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงในการให้คะแนนความสำคัญแต่ละข้อ นอกจากนี้ การให้คะแนนควรเป็นการให้คะแนนในทางกลับไม่เปิดเผยตัวผู้ให้คะแนน หลังจากนั้นทำการรวมคะแนนความสำคัญ และหาค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อเทียบกับเกณฑ์แปลความหมาย ซึ่งผลจากการศึกษานี้สามารถตัดข้อมูลจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค จากจำนวน 31 ข้อ เหลือเพียง จำนวน 20 ข้อ โดยใช้ค่าเฉลี่ยระดับความสำคัญที่ 2.51-3.50 ขึ้นไปนั้น จะสังเกตเห็นได้ว่า การใช้สถิติเข้ามาช่วยในการตัดสินใจดังกล่าวจะช่วยให้การตัดบางประเด็นที่เกิดจากความเห็นต่างจากการระดมความคิดออกไปได้ ทำให้เหลือเพียงประเด็นที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ในลำดับถัดไป

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ SWOT/ สถิติ

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

*Assistant Professor Dr., Faculty of Management and Tourism Burapha University

Abstract

SWOT analysis is used when strength, weakness, threat and opportunity are required. It is mostly from stakeholders' brainstorming. It is possible sometimes that too many strengths, weaknesses, threats and/or opportunities are found and it is unsure which one should be left out. Hence, to ease this problem, statistics is brought in to comfort analysis and brainstorming under the hypothesis that every stakeholder can give different opinions and score each item differently. Making use of SWOT analysis helps consolidate data and reflects the best potential of the business. When scoring, all stakeholders must be neutral and relying on reality, and the scorer's identity should be kept confidential. After that, tabulation for order of significance and mean is performed for interpretation. The results of this case study show that relying on the mean range of 2.61 – 3.40 and above, of 31 question items, 11 items can be left out. This means

Keywords: SWOT analysis/ statistics

บทนำ

ในความสำเร็จของการดำเนินงานในธุรกิจต่างๆ นั้นส่วนหนึ่งมาจากการวางแผนการตลาดที่ดี ซึ่ง“แผนการตลาด”ที่ดีนั้นจะช่วยให้เกิดการเป้าหมายและทิศทางในการทำธุรกิจ อย่างไรก็ตาม การเขียนแผนการตลาดที่ดีจะเริ่มจากการรวบรวมข้อมูล เศรษฐกิจ สังคม การเมือง(นโยบาย) กฎหมาย วัฒนธรรม คู่แข่งขัน รวมถึงพฤติกรรมของผู้บริโภคทั้งที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อนำมาทำการวิเคราะห์สถานการณ์ ณ ปัจจุบันของกิจการ และจากการวิเคราะห์ดังกล่าวทำให้กิจการสามารถวิเคราะห์ แยกแยะ สรุปได้ว่ามีประเด็นใดบ้างที่เป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของกิจการ ซึ่งผลการวิเคราะห์ดังกล่าวจะทำให้กิจการทราบถึงศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันระหว่างกิจการกับคู่แข่งขัน ถึงกระนั้นก็ยังพบปัญหาในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงเท่าที่ควร รวมถึงในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ดังกล่าวหลายๆ ครั้ง พบว่า มีจำนวนข้อในจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคนั้นมีจำนวนมากและไม่สามารถเลือกได้ว่าในแต่ละหัวข้อนั้นจะเลือกตัด ข้อใดที่มีความสำคัญน้อยและมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของกิจการน้อยออกได้ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วจะส่งผลต่อการวางแผนการตลาด และนำไปพัฒนาเป็นกลยุทธ์ทางการตลาด ดังนั้น ในบทความนี้เป็นการนำเสนอแนวทางการนำสถิติเข้ามาผสมผสานช่วยในการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เกิดความกระชับของข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และใกล้เคียงกับของศักยภาพของกิจการ

การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis)

การวิเคราะห์ SWOT Analysis คือ กระบวนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมภายในของกิจการ ณ เวลาปัจจุบัน และเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้สามารถกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อน จากสภาพแวดล้อมภายใน และการกำหนดโอกาส อุปสรรค จากสภาพแวดล้อมนอก (Kotler, and Armstrong 2018; William, Etzel and Walker, 2007; อดุลย์ จาตุรงค์กุล 2551) เพื่อให้ทราบศักยภาพที่แท้จริงของกิจการ และนำมาพัฒนาเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่เหมาะสมกับการดำเนินของกิจการ ณ ปัจจุบัน

1.สภาพแวดล้อมภายใน คือ สิ่งที่เกิดขึ้นภายในของกิจการสภาพแวดล้อมภายใน คือ การวิเคราะห์การดำเนินในด้านต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อกิจการ แบ่งออกเป็น ส่วนประสมทางการตลาด การเงิน การผลิต บุคลากร การบริหารงาน และการจัดองค์การ เป็นต้น โดยการวิเคราะห์จะมีลักษณะเป็นการเปรียบเทียบระหว่างกิจการกับคู่แข่ง ดังนี้

1.1 จุดแข็ง (Strengths: S) คือ ข้อได้เปรียบที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายใน ข้อมูลที่นำมาใช้จะเป็นทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น จุดแข็งด้านส่วนประสมการตลาด การเงิน การผลิต บุคลากร การบริหารงาน และการจัดองค์การ โดยบริษัทต้องทำการเปรียบเทียบกับคู่แข่ง รวมถึงอธิบายความแตกต่างที่เห็นได้พอสังเขป

1.2 จุดอ่อน (Weakness: W) คือ ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายในด้านต่าง ๆ ของกิจการ ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น จุดอ่อนด้านส่วนประสมการตลาด การเงิน การผลิต บุคลากร การบริหารงาน และการจัดองค์การ โดยบริษัทต้องทำการเปรียบเทียบกับคู่แข่ง

ข้อสังเกตในการเขียนจุดแข็งและจุดอ่อน จุดแข็งและจุดอ่อน เป็นปัจจัยภายในของกิจการ โดยกิจการต้องเปรียบเทียบกับคู่แข่งทั้งทางตรงและทางอ้อมที่อยู่ในระดับเดียวกับกิจการ และสรุปประเด็นสำคัญที่แสดงถึงจุดแข็งและจุดอ่อนของกิจการรวมการให้รายละเอียดพอสังเขปของจุดแข็ง และจุดอ่อนในแต่ละข้อ (ธนภณ นิธิเชาวกุล 2562)

2. สภาพแวดล้อมภายนอก คือ สภาพภายนอกองค์กรที่อาจมีผลกระทบต่อการดำเนินกิจการ ซึ่งมีความแตกต่างจากสภาพแวดล้อมภายใน กล่าวคือ สภาพแวดล้อมภายนอกไม่ต้องทำการเปรียบเทียบกับคู่แข่ง ด้วยสาเหตุที่ว่า เป็นปัจจัยที่ทุกๆ กิจการที่มีการผลิต ขายสินค้า การจำหน่ายสินค้า หรือบริการในลักษณะเดียวกันจะได้รับผลกระทบเหมือนกัน ประกอบด้วย สิ่งแวดล้อมจุลภาค (ลูกค้า คู่แข่ง ผู้ผลิต คนกลาง) และสิ่งแวดล้อมมหภาค (ประชากรศาสตร์ เศรษฐกิจ เทคโนโลยี สังคม วัฒนธรรม การเมือง กฎหมาย ทรัพยากรธรรมชาติ) โดยการวิเคราะห์จะมีลักษณะเป็นการวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรคของกิจการที่ได้จากปัจจัยภายนอก ดังนี้

2.1 โอกาส (Opportunities: O) คือ ข้อได้เปรียบจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่กิจการแสวงหาโอกาส เพื่อกำหนดกลยุทธ์การตลาดที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ

2.2 อุปสรรค (Threats: T) คือ ปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งกิจการจำเป็นต้องกำหนดกลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องและแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และหาทางรับมือกับอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น

ข้อสังเกตในการเขียนโอกาสและอุปสรรค โอกาสและอุปสรรค ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมภายนอกที่เข้ามามีผลกระทบกับกิจการ ในการวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคในข้อนี้จะแตกต่างจากจุดแข็งและจุดอ่อนตรงที่โอกาสและอุปสรรค ไม่จำเป็นต้องเปรียบเทียบกับคู่แข่ง เพราะเนื่องจากกิจการประเภทเดียวกันหรือลักษณะคล้ายคลึงกัน ก็จะได้รับโอกาสและอุปสรรคคล้ายกัน เช่น โอกาสของร้านกาแฟ คือ มีแหล่งวัตถุดิบที่มีคุณภาพที่อยู่ในประเทศ นั่นก็หมายความว่าคู่แข่งก็สามารถซื้อวัตถุดิบภายในประเทศได้ด้วยเช่นกัน (ธนภณ นิธิเชาวกุล 2562)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น การวิเคราะห์ SWOT Analysis มีข้อสังเกตในการเขียนว่า จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่ได้มาเป็นผลจากการระดมสมอง หรือการระดมความคิดในการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาดในปัจจุบัน แต่ในที่นี้ ผู้เขียนเสนอแนวทางการใช้การระดมสมอง หรือการระดมความคิดควบคู่กับสถิติเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ดังนี้

1. การระดมสมอง หรือ การระดมความคิด (Brainstorm) เป็นเทคนิคในการระดมความคิดเพื่อใช้ในวิเคราะห์ SWOT Analysis จากหลายๆ มุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อได้ทั้งจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค โดยเรียงจากการสรุปสาระสำคัญของปัจจัยภายในและภายนอกจากการวิเคราะห์

สถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ได้จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งสามารถทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1.1 การระดมความคิดร่วมกัน กล่าวคือ การให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มาร่วมกันทำการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นและสรุปผลจากข้อมูลที่มีออกมาเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของกิจการ

1.2 การระดมความแบบสรุปประเด็น กล่าวคือ การให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละคนทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของกิจการจากข้อมูลที่มีและหลังจากนั้นนำมาระดมความคิดสรุปประเด็นความเหมือนและแตกต่างออกมาเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ของกิจการ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทั้ง 2 วิธีการ เป็นวิธีการวิเคราะห์ที่นิยมนำมาใช้ในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ซึ่งในบางครั้งผลของการวิเคราะห์ดังกล่าวจะพบว่า มีจำนวนข้อของการวิเคราะห์จำนวนมากและไม่สามารถเลือกตัดข้อใดออกได้ ทำให้สิ่งที่ได้จากการวิเคราะห์ไม่สอดคล้องกับศักยภาพของกิจการส่งผลต่อการวิเคราะห์ในลำดับถัดไป (ธนภณ นิธิเชาวกุล 2562)

2. การใช้สถิติเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นนำสถิติมาใช้ประกอบการตัดสินใจในการเลือกจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค หลักจากทำการระดมความคิดเห็น โดยนำแนวคิดการให้คะแนนความสำคัญในการตอบสนองต่อสภาวะแวดล้อมภายใน (จุดแข็ง หรือ จุดอ่อน) และสภาวะแวดล้อมภายนอก (โอกาส หรือ อุปสรรค) ของกิจการ โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ (กัลยา วานิชย์บัญชา 2553; ศิริชัย พงษ์วิชัย 2556; บุญชม ศรีสะอาด 2560) มาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อที่คะแนนความสำคัญน้อยออกเมื่อเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายภายใต้สมมติฐานว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นและให้คะแนนความสำคัญในแต่ละข้อแตกต่างกัน

วิธีการให้คะแนนและการหาค่าเฉลี่ย

การวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาดในปัจจุบัน ทำให้ได้ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค แต่ในบางครั้งอาจพบว่า จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่ได้จากการวิเคราะห์มีจำนวนมาก ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความลังเลและไม่สามารถจัดลำดับความสำคัญผลการวิเคราะห์ดังกล่าวได้ ส่งผลให้ไม่สามารถตัดผลการวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่มีความสำคัญน้อยออกได้ ดังนั้น ในที่นี้ ผู้เขียนจึงนำหลักการทางสถิติมาใช้ในการวิเคราะห์ประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้ได้จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่สมบูรณ์มากขึ้น โดยเป็นการให้คะแนนความสำคัญในแต่ละข้อ และทำการหาค่าเฉลี่ย (Mean) (กัลยา วานิชย์บัญชา 2553; ศิริชัย พงษ์วิชัย 2556; บุญชม ศรีสะอาด 2560) ซึ่งผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในการให้คะแนนความสำคัญดังกล่าว ดังนี้

- 1.การให้คะแนนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีความเป็นกลางอยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริง
- 2.การให้คะแนนต้องเป็นการให้คะแนนในทางลับไม่เปิดเผยตัวผู้ให้คะแนน
- 3.การให้คะแนนและหาค่าเฉลี่ยควรทำแยกกันระหว่างจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ออกเป็นส่วนๆ

4. นำคะแนนที่ได้จากการให้คะแนนในทางกลับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาทำการหาค่าเฉลี่ยในแต่ละส่วน

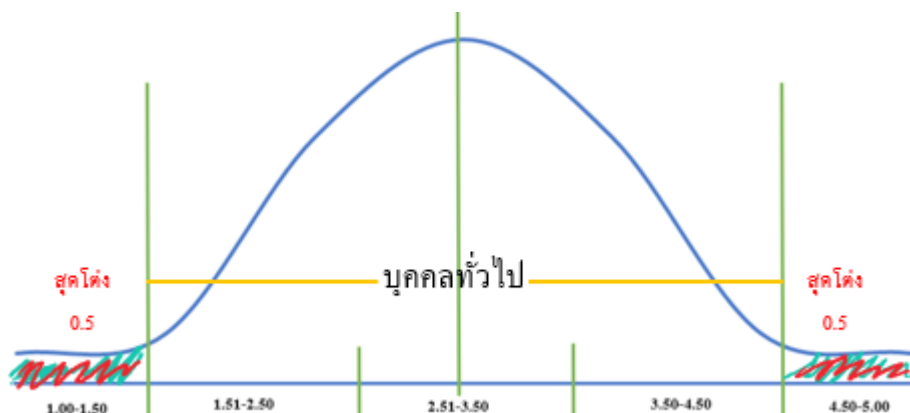
5. นำคะแนนค่าเฉลี่ยในแต่ละส่วนเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายและทำการตัดข้อที่มีคะแนนความสำคัญน้อยออก

เกณฑ์การให้คะแนนความสำคัญและการแปลความหมายค่าเฉลี่ย

การให้คะแนนความสำคัญในการตอบสนองต่อสถานการณ์ทางการตลาดในปัจจุบัน ที่เป็นทั้งจุดแข็ง หรือ จุดอ่อน และ โอกาส หรือ อุปสรรค ซึ่งสามารถแบ่งเกณฑ์การวัดออกเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา 2553; ศิริชัย พงษ์วิชัย 2556; บุญชม ศรีสะอาด 2560)

5 คะแนน	หมายถึง	จุดแข็ง/ จุดอ่อน/ โอกาส/ อุปสรรค ในระดับมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	จุดแข็ง/ จุดอ่อน/ โอกาส/ อุปสรรค ในระดับมาก
3 คะแนน	หมายถึง	จุดแข็ง/ จุดอ่อน/ โอกาส/ อุปสรรค ในระดับพอใช้
2 คะแนน	หมายถึง	จุดแข็ง/ จุดอ่อน/ โอกาส/ อุปสรรค ในระดับน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	จุดแข็ง/ จุดอ่อน/ โอกาส/ อุปสรรค ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนเกณฑ์การแปลความหมายของช่วงคะแนนเฉลี่ย ผู้เขียนให้คะแนนแบบมาตราวัดลิเคิร์ท (Likert scale) 5 ระดับ ซึ่งผู้เขียนใช้มาตราส่วนประมาณค่า ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560) สร้างเกณฑ์การประเมินและการแปลความหมายไว้ ดังนี้

ภาพ 1 การแจกแจงโค้งปกติมาตราส่วนประมาณค่า

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

คะแนนระหว่าง 4.51-5.00 แสดงว่า เป็น จุดแข็ง/จุดอ่อน/โอกาส/อุปสรรค ในระดับมากที่สุด
คะแนนระหว่าง 3.51-4.50 แสดงว่า เป็น จุดแข็ง/จุดอ่อน/โอกาส/อุปสรรค ในระดับมาก
คะแนนระหว่าง 2.51-3.50 แสดงว่า เป็น จุดแข็ง/จุดอ่อน/โอกาส/อุปสรรค ในระดับพอใช้
คะแนนระหว่าง 1.51-2.50 แสดงว่า เป็น จุดแข็ง/จุดอ่อน/โอกาส/อุปสรรค ในระดับน้อย
คะแนนระหว่าง 1.00-1.50 แสดงว่า เป็น จุดแข็ง/จุดอ่อน/โอกาส/อุปสรรค ในระดับน้อยที่สุด

หมายเหตุ

1.เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่มีความเหมาะสมจะอยู่ในระดับพอใช้ขึ้นไป กล่าวคือ มีช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51-3.50 ขึ้นไป อย่างไรก็ตาม การเลือกค่าช่วงคะแนนค่าเฉลี่ยที่นำมาใช้ควรเลือกค่าช่วงคะแนนเฉลี่ยเดียวกันในทุกๆ การวิเคราะห์ ทั้งนี้ ขึ้นกับดุลพินิจของผู้ประกอบการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ประชุมตกลงกัน ยกตัวอย่างเช่น ถ้าผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เลือกค่าช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51 -4.50 ขึ้นไป ในการวิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths: S) ก็ควรใช้ค่าช่วงคะแนนเฉลี่ยนี้กับทุกๆ ตารางในการวิเคราะห์ด้วยเช่นกัน

2.ในกรณีที่บางประเด็นที่มีคะแนนความสำคัญต่ำกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่จะประชุมระดมความคิด ในการที่จะพิจารณาเลือกประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำก็ได้ แต่ก็ไม่ควรใช้ค่าคะแนนที่ต่ำมากเกินไป

กรณีศึกษา การให้คะแนนความสำคัญ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค

กรณีศึกษา การให้คะแนนความสำคัญ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค นี่เป็นเป็นการให้คะแนนความสำคัญของธุรกิจจำลองในรายวิชากลยุทธ์และการวางแผนการตลาด ซึ่งจากการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาดในปัจจุบัน ทำให้ได้ จุดแข็ง จำนวน 8 ข้อ จุดอ่อน จำนวน 5 ข้อ โอกาส จำนวน 12 ข้อ และอุปสรรค จำนวน 6 ข้อ ซึ่งจะสังเกตเห็นว่า มีจำนวนข้อของ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะเรื่องของ โอกาส อย่างไรก็ตาม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถใช้การระดมความคิดในการเลือก และตัดประเด็นที่คิดว่าไม่สำคัญได้ แต่ในการนำเสนอจะเป็นการนำเสนอการให้คะแนนความสำคัญและหาค่าเฉลี่ยของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในทุกข้อ ซึ่งในที่นี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 5 คน ประกอบด้วย ประธานบริษัท หัวหน้าฝ่ายการจัดการทรัพยากรมนุษย์ หัวหน้าฝ่ายการตลาด หัวหน้าฝ่ายบัญชีและการเงิน และอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้ให้คะแนนในทางกลับกันได้สมมติฐานที่ว่า ว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความคิดเห็นและให้คะแนนความสำคัญในแต่ละข้อแตกต่างกัน เมื่อทำการรวบรวมคะแนนแล้วสามารถแสดงได้ดัง ตาราง 1 ถึง ตาราง 4

ตาราง 1 การวิเคราะห์ตัวเลือกจุดแข็ง

จุดแข็ง	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย (Mean) (1+2+3+4+5) / 5
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1.ก้าไลหิน ก้าไลลูกปัดหินแฮนเมดทำจากหินธรรมชาติ	2	2	1	2	1	1.60
2.ราคาขายที่ถูกกว่าท้องตลาดทั่วไป	4	4	5	5	3	4.20
3.มีหน้าร้านในสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญๆในจังหวัด	2	3	3	2	3	2.60
4.ขายผ่านทางออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, line, Lazada, Shopee	4	4	5	5	3	4.20
5.สามารถจัดส่งทางไปรษณีย์ เก็บเงินปลายทาง	4	4	4	4	4	4.00
6.ลูกค้าสามารถสั่งทำก้าไลหินถัก ก้าไลลูกปัดหิน	5	5	5	4	5	4.80
7.ความสวยงามของก้าไลหิน ก้าไลลูกปัดหินแฮนเมด	3	3	2	2	1	2.20
8.การบริการที่เอาใจใส่ดูแลลูกค้าทำให้ลูกค้ากลับมาซื้อซ้ำ	4	4	3	4	3	3.60

จาก ตาราง 1 เมื่อนำคะแนนในช่องค่าเฉลี่ย (Mean) เทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย พบว่า จำนวน 2 ข้อ ที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 2.51 ทำให้เหลือจุดแข็ง จำนวน 5 ข้อ แต่ในดุลพินิจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เห็นควรเพิ่มอีก 1 ข้อ รวมเป็น 6 ข้อ ดังนี้

จุดแข็งที่ผ่านการให้คะแนนความสำคัญ

1. ราคาขายที่ถูกกว่าท้องตลาดทั่วไป
2. มีหน้าร้านในตลาดในสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี
3. ขายผ่านทางออนไลน์ เช่น Facebook, Instagram, line, Lazada, Shopee
4. สามารถจัดส่งทางไปรษณีย์ เก็บเงินปลายทาง
5. ลูกค้าสามารถสั่งทำก้าไลหินถัก ก้าไลลูกปัดหิน
6. การบริการที่เอาใจใส่ดูแลลูกค้าทำให้ลูกค้ากลับมาซื้อซ้ำ

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2565)

ตาราง 2 การวิเคราะห์ตัวเลือกจุดอ่อน

จุดอ่อน	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย (Mean) (1+2+3+4+5) / 5
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1.ความหลากหลายของรูปแบบกำไลหินถัก กำไลลูกปัดหิน	4	4	4	4	5	4.20
2.ความหลากหลายของหินสีจากธรรมชาติ	2	3	2	3	1	2.20
3.ผู้จำหน่ายวัตถุที่ซื้อขายเป็นประจำน้อย	4	4	3	3	5	3.80
4.ความสามารถในการผลิตของกำไลหินถัก กำไลลูกปัดหิน	4	4	3	3	4	3.60
5.ค่าแรงและต้นทุนการผลิตของกิจการสูง	3	4	3	4	2	3.20

จาก ตาราง 2 เมื่อนำคะแนนในช่องค่าเฉลี่ย (Mean) เทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย พบว่า จำนวน 1 ข้อ ที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 2.51 ทำให้เหลือจุดอ่อน จำนวน 4 ข้อ ดังนี้

จุดอ่อนที่ผ่านการให้คะแนนความสำคัญ

1. ความหลากหลายของรูปแบบกำไลหินถัก กำไลลูกปัดหิน
2. ผู้จำหน่ายวัตถุที่ซื้อขายเป็นประจำน้อย
3. ความสามารถในการผลิตของกำไลหินถัก กำไลลูกปัดหิน
4. ค่าแรงและต้นทุนการผลิตของกิจการสูง

ตาราง 3 การวิเคราะห์ตัวเลือกโอกาส

โอกาส	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย (Mean) (1+2+3+4+5) / 5
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1.ความสะดวกสบายในการทำธุรกรรม การซื้อสินค้าและชำระเงินและบริการผ่านช่องทางออนไลน์	4	5	4	4	4	4.20
2.มีความเชื่อในการเสริมดวงเสริมชะตาราศี สุขภาพ การงาน ครอบครัว และความรัก	3	3	4	5	4	3.80
3.นโยบายการขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ ทำให้กำลังซื้อของลูกค้าเพิ่มขึ้น	4	3	3	3	2	3.00
4.มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจ และส่งเสริมการลงทุนส่งผลต่อภาคการท่องเที่ยวขยายตัวอย่างต่อเนื่อง	2	2	3	2	1	2.00
5. พื้นที่ อยู่ใกล้ นิคมอุตสาหกรรมและมีการจ้างงานจำนวนมาก	2	2	3	2	2	2.20
6.ระบบการขนส่งสินค้าของภาครัฐและภาคเอกชนที่รวดเร็วและปลอดภัย	3	4	3	3	3	3.20
7.การรณรงค์ใช้ถุงพลาสติก ทำให้ผู้คนหันมาใช้ถุงผ้าแทน	2	2	2	2	1	1.80
8.การใช้งานอินเทอร์เน็ตที่มากขึ้นทำให้คนเข้าถึงสินค้าได้เร็วขึ้น	2	2	2	2	2	2.00
9.บุคคลทั่วไป และนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติที่ชื่นชอบในสินค้าแฮนด์เมด	2	3	2	2	1	2.00

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย
ปีที่ 18 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2565)

โอกาส	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย (Mean) (1+2+3+4+5) / 5
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
10.พฤติกรรมของผู้บริโภคในกิจกรรมยามว่างที่ชอบไปเดินตลาดหรือห้างสรรพสินค้า	4	4	4	4	4	4.00
11.การตัดสินใจซื้อจากความต้องการของตนเอง ครอบครัว เพื่อน แฟน ดารา และหมอดู	4	3	5	4	4	4.00
12.สามารถซื้อได้ทุกช่วงเวลาและทุกโอกาส	2	2	2	2	3	2.20

จาก ตาราง 3 เมื่อนำคะแนนในช่องค่าเฉลี่ย (Mean) เทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย พบว่า จำนวน 6 ข้อ ที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 2.51 ทำให้เหลือจุดแข็ง จำนวน 6 ข้อ ดังนี้

โอกาสที่ผ่านการให้คะแนนความสำคัญ

- 1.ความสะดวกสบายในการทำธุรกรรม การซื้อสินค้าและชำระเงินและบริการผ่านช่องทางออนไลน์
- 2.มีความเชื่อในการเสริมดวง เสริมชะตาชีวิต สุขภาพ การงาน ครอบครัว และความรัก
- 3.นโยบายการขึ้นค่าแรงขั้นต่ำทำให้กำลังซื้อของลูกค้าเพิ่มขึ้น
- 4.ระบบการขนส่งสินค้าของภาครัฐและภาคเอกชนที่รวดเร็วและปลอดภัย
- 5.พฤติกรรมของผู้บริโภคในกิจกรรมยามว่างที่ชอบไปเดินตลาดหรือห้างสรรพสินค้า
- 6.การตัดสินใจซื้อจากความต้องการของตนเอง ครอบครัว เพื่อน แฟน ดารา และหมอดู

ตาราง 4 การวิเคราะห์ตัวเลือกอุปสรรค

อุปสรรค	ระดับความสำคัญ					ค่าเฉลี่ย (Mean) (1+2+3+4+5) / 5
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
1.เศรษฐกิจอยู่ในภาวะชะลอตัวทำให้ผู้บริโภคมีความกังวลในการใช้จ่าย	4	4	4	4	4	4.00
2.จำนวนผู้ว่างงานมีเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าที่ไม่จำเป็น	5	4	4	4	3	4.00
3.ผู้บริโภคยังขาดความมั่นใจและความลังเลที่จะซื้อสินค้าผ่านออนไลน์	4	2	3	2	2	3.40
4.กฎหมายด้านการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา	2	2	2	2	3	2.20
5. สถานการณ์โรคระบาด การประกาศ พรก. ว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน	3	4	3	3	4	3.40
6. คู่แข่งเพิ่มมากขึ้นในออนไลน์ ผู้บริโภคมีทางเลือกและสามารถเปรียบเทียบราคาสินค้าก่อนการตัดสินใจซื้อ	2	3	2	2	2	2.20

จาก ตาราง 4 เมื่อนำคะแนนในช่องค่าเฉลี่ย (Mean) เทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย พบว่า จำนวน 2 ข้อ ที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 2.51 ทำให้เหลือจุดแข็ง จำนวน 4 ข้อ ดังนี้

อุปสรรคที่ผ่านการให้คะแนนความสำคัญ

1. เศรษฐกิจอยู่ในภาวะชะลอตัวทำให้ผู้บริโภคมีความกังวลในการใช้จ่าย
2. จำนวนผู้ว่างงานมีเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการลดค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าที่ไม่จำเป็น
3. ผู้บริโภคยังขาดความมั่นใจและความลังเลที่จะซื้อสินค้าผ่านออนไลน์
4. สถานการณ์โรคระบาด การประกาศ พรก. ว่าด้วยการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

สรุปผล

จากกรณีศึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การใช้สถิติมาช่วยในการวิเคราะห์ SWOT Analysis ทำให้จำนวนข้อของจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มีความกระชับเพิ่มขึ้น จากจำนวน 31 ข้อ เหลือเพียง จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย จุดแข็ง จำนวน 8 ข้อ เหลือเพียง จำนวน 6 ข้อ จุดอ่อน จำนวน 5 ข้อ เหลือเพียง จำนวน 4 ข้อ โอกาส จำนวน 12 ข้อ เหลือเพียง จำนวน 6 ข้อ และ อุปสรรค จำนวน 6 ข้อ เหลือเพียง จำนวน 4 ข้อ อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง พบว่ามีบางประเด็นที่มีความน่าสนใจ แต่คะแนนที่ได้จากการคำนวณทางสถิติต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถประชุมตกลงกันได้ว่า จะนำข้อดังกล่าวมาใช้หรือไม่ก็ได้ จากที่กล่าวมาข้างต้น การใช้สถิติเข้ามาช่วยในการวิเคราะห์ SWOT Analysis เป็นอีกทางเลือกหนึ่งเท่านั้นที่ช่วยในการตัดบางประเด็นที่เกิดจากความเห็นต่างจากการระดมความคิดและไม่สามารถสรุปประเด็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคที่ไม่ลงตัวออกไปได้ ทำให้เหลือเพียงประเด็นที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงกลยุทธ์ในลำดับถัดไป

บรรณานุกรม

- กัลยา วาณิชบัญชา. (2553). สถิติสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนภณ นิธิชาวกุล. (2562). การจัดการการตลาด: เอกสารคำสอน. ชลบุรี: คณะการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2556). การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์เน้นสำหรับงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหารการตลาดยุคใหม่. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมสาร จำกัด.
- อดุลย์ จาตุรงค์กุล. (2551). การบริหารตลาด ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Kotler P, and Keller K.L. (2009). Marketing management. 13th ed. New Jersey: Prentice-Hall, Upper Saddle River.
- Kotler P, and Armstrong G. (2018). Principles of marketing. 17th ed. Harlow, England : Pearson.
- Stanton WJ, Michael JE, and Bruce J.W. (2007). marketing. 14th ed. Boston : McGraw-Hill/ Irwin.

การฟื้นตัวของประเทศไทยสู่ความยั่งยืนทางการคลัง ภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 Thailand's Recovering post-COVID-19 Pandemic Better for Fiscal Sustainability

สมบูรณ์ ศิริสุนทรวิทย์* สิทธิศักดิ์ ไชยสุข**
ยุรีพรณ วณิชโยบล*** กัญญภัคพิมพ์ มนูญผล****
Somboon Sirisunhirun* Sitthisak Chaiyasuk**
Yureephan Vanichayobol*** Kanphakphim Manoonphol****

Received : 20 April 2022 / Revised : 5 May 2022 / Accepted : 10 June 2022

บทคัดย่อ

ความยั่งยืนทางการคลังเป็นแนวคิดและเป้าหมายสำคัญของนโยบายทางการคลังเพื่อรักษาเสถียรภาพ ในระยะปานกลางและระยะยาว รัฐบาลจำเป็นต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัด ทั้งในด้านการจัดหารายได้ การจัดทำงบประมาณ และการบริหารจัดการหนี้สาธารณะ เพื่อให้ฐานะทางการคลังของรัฐบาลมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืน จากการพยากรณ์ข้อมูลด้านรายได้และหนี้สาธารณะของประเทศในอีก 3 ปีข้างหน้า (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2566) โดยอ้างอิงข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี ข้อมูลตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 - 2563 และการพยากรณ์

*รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อีเมล shsr@mahidol.ac.th

**สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน อีเมล sitthisak.c@oag.go.th

***หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อีเมล yureephan3@hotmail.com

****สำนักงานเลขานุการกองบัญชาการกองทัพไทย อีเมล M.kpphim@gmail.com

*Associate Professor of Public Administration Program in Public Policy and Public Management, Social Sciences Department, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University Email: shsr@mahidol.ac.th

** State Audit Office Email: sitthisak.c@oag.go.th

*** Doctor of Public Administration Program in Public Policy and Public Management, Social Sciences Department, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University Email: yureephan3@hotmail.com

****Royal Thai Armed Forces Headquarters Email: M.kpphim@gmail.com

ข้อมูลด้านงบประมาณของประเทศในอีก 3 ปีข้างหน้า (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2568) โดยอ้างอิงข้อมูลย้อนหลัง 11 ปี ข้อมูลตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2565 พบว่า การพยากรณ์ข้อมูลด้านการคลังทั้ง 3 ด้าน มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยสถานะการคลังด้านรายได้ในปี 2563 ลดลงคิดเป็นร้อยละ 10.01 เมื่อเทียบกับปีก่อน สถานะการคลังด้านงบประมาณในปี 2565 ลดลงคิดเป็นร้อยละ 5.66 เมื่อเทียบกับปีก่อน และสถานะการคลังด้านหนี้สาธารณะในปี 2563 เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 13 เมื่อเทียบกับปีก่อน และการประเมินวินัยการเงินการคลังของรัฐพบว่า วินัยการเงินการคลังทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยกฎเกณฑ์ทางการคลังที่มีกบความผิดปกติ ได้แก่ กฎเกณฑ์ที่มีค่าเป้าหมายรายได้เข้ามาเกี่ยวข้องซึ่งตั้งไว้สูงกว่าเมื่อเทียบกับรายได้สุทธิที่สามารถจัดเก็บได้จริง โดยเมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการฟื้นตัวของประเทศไทยสู่ความยั่งยืนทางการคลังภายหลังสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 พบว่า การเพิ่มช่องทางในการหารายได้ใหม่ ประกอบกับการบริหารงบประมาณรายจ่ายอย่างรัดกุมและมีคุณภาพ ได้แก่ (1) กระจายอำนาจสู่คลังท้องถิ่น (2) ระดมทรัพยากรลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่ (3) ประเทศไทยโปร่งใส: ยกระดับ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ (4) พิชิตเงินสกุลดิจิทัล เป็นแนวโน้มการฟื้นตัวที่ดีซึ่งประเทศไทยสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้สามารถชำระหนี้สาธารณะที่ก่อขึ้นได้ต่อไป

คำสำคัญ : การฟื้นตัว/ ความยั่งยืนทางการคลัง/ ภายหลังสถานการณ์โควิด-19

Abstract

Fiscal sustainability is a key concept and goal of fiscal policy to maintain stability in the medium and long term. The government needs to maintain strict fiscal discipline which covers terms of providing income, budgeting and public debt management. The forecast of Thailand's public income and debt data for the next 3 years (the fiscal year 2021 - 2023), referring to the past 10 years, data from the fiscal year 2011 - 2020 and Forecasting Thailand's budget data for the next 3 years (the fiscal year 2023 - 2025) based on 11-year historical data, data from the fiscal year 2012 - 2022, it was found that all 3 issues of fiscal tend to increase steadily. The fiscal status of income in 2020 decreased by 10.01 percent compared to the previous year. The fiscal status of budget in the fiscal year 2022 decreased by 5.66 percent compared to the previous year and public debt fiscal status in 2020

increased by 13 percent compared to the previous year. In the assessment of the fiscal disciplines, it was found that the average of the 3 issues of fiscal discipline was at the level according to the specified criteria. The most common fiscal rules are those that have a higher income target value relative to net realizable income. When analyzing the trend of Thailand's recovering post-COVID-19 Pandemic Better for Fiscal Sustainability, it was found that adding new sources of income together with the strict and quality budget management, including (1) decentralization to the local treasury; (2) mobilization of assets: invest in new industries; (3) Thailand's transparency: upgrading and driving the economy and (4) Conquering Cryptocurrency that is a good recovery trend for Thailand can take concrete steps to be able to continue paying off the public debt that it has created.

Keywords : Recovering/ Fiscal Sustainability/ post-COVID-19 Pandemic

1. บทนำ

ความยั่งยืนทางการเงินการคลัง เป็นแนวคิดหนึ่งซึ่งเกี่ยวข้องกับความสามารถของรัฐบาลในการผสมผสานนโยบายการเงินและการคลังอย่างไม่มีกำหนดเวลา และได้กลายเป็นประเด็นสำคัญในประเทศกำลังพัฒนา โดยการประเมินความยั่งยืนทางการเงินการคลังได้กลายเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นมากขึ้นในการวิเคราะห์เศรษฐกิจ (The World Bank, 2005) สำหรับในประเทศไทยมีการประเมินความยั่งยืนทางการเงินการคลังของกระทรวงการคลังที่กำหนดเป็นเป้าหมายสำคัญของนโยบายทางการเงินการคลังเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านการคลังในระยะปานกลางและระยะยาว โดยสอดคล้องตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ที่ได้บัญญัติให้รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดทั้งในด้านการจัดหารายได้ การจัดทำงบประมาณ และการบริหารหนี้สาธารณะ เพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืน

แต่จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ที่ส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจทั่วโลกทำให้แต่ละประเทศต้องคำนึงถึงฐานะทางการเงินการคลังและบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่นเดียวกับประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าวตั้งเห็นได้จากการกำหนดระบบงบประมาณที่ผ่านมาส่วนใหญ่เป็นแบบขาดดุลงบประมาณ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องหาแหล่งงบประมาณชดเชยเป็นจำนวนมากเพื่อนำมาใช้จ่ายในการแก้ไขปัญหาเยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 จำนวน 1 ล้านล้านบาท และพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 จำนวน 5 แสนล้านบาท รัฐบาลไทยจึงควรมีแนวทางในการบริหารจัดการด้านการคลัง อาทิเช่น การบริหารงบประมาณรายจ่ายอย่างรัดกุมและมีคุณภาพ ประกอบกับการเพิ่มช่องทางการหารายได้ใหม่ เพื่อจะสามารถบริหารจัดการหนี้สาธารณะที่สูงขึ้นให้กลับสู่ความยั่งยืนทางการเงินการคลังอีกครั้ง

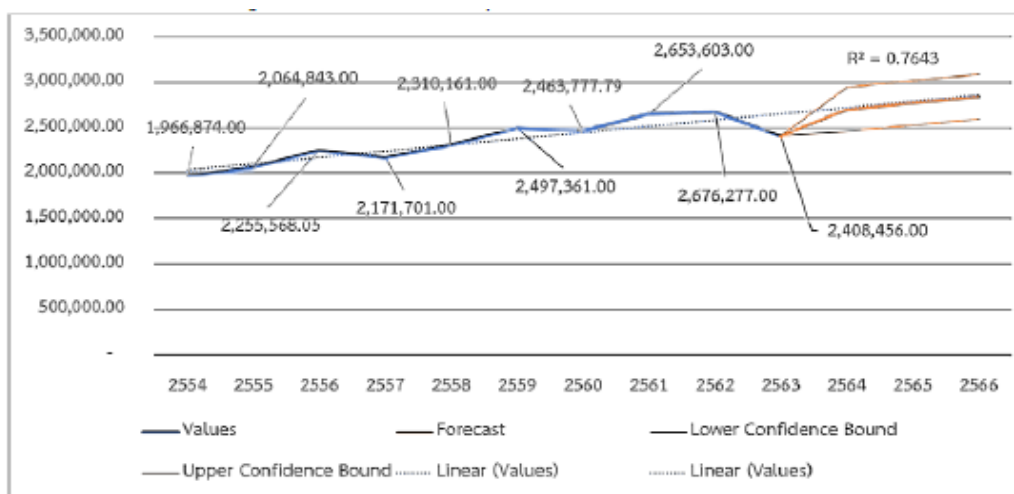
บทความวิชาการนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พยากรณ์ข้อมูลด้านรายได้และหนี้สาธารณะของประเทศไทยในอีก 3 ปีข้างหน้า (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2566) โดยอ้างอิง ข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 - 2563 และพยากรณ์ข้อมูลด้านงบประมาณของประเทศไทยในอีก 3 ปีข้างหน้า (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 - 2568) โดยอ้างอิงข้อมูลย้อนหลัง 11 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2565 สำหรับด้านงบประมาณ (2) ประเมินกฎเกณฑ์ทางการเงินการคลังตามกฎหมายวินัยการเงินการคลังของรัฐและที่น่าสนใจ (3) ศึกษา วิเคราะห์ แนวโน้มการฟื้นตัวของประเทศไทยเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนทางการเงินการคลัง พร้อมทั้งเสนอแนะเชิงนโยบายภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19

2. การพยากรณ์ข้อมูลทางด้านการคลัง (Forecasting)

2.1 การพยากรณ์ด้านรายได้

จากข้อมูลรายได้สุทธิของประเทศตั้งแต่ปี 2554 - 2563 ประเทศไทยมีรายได้สุทธิเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี 2563 มีรายได้สุทธิ คิดเป็น เงิน 2,676,277 ล้านบาท ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงสูง คิดเป็นร้อยละ 10.01 เมื่อเทียบกับปีก่อน สาเหตุอาจเกิดจากหลายปัจจัย ทั้ง สถานการณ์โควิด-19 ที่มีผลกระทบโดยตรง หรือในเรื่องของการปรับโครงสร้างภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง พ.ศ. 2562 ที่ประกาศบังคับใช้อาจส่งผลต่อการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยตรง ปัจจัยเหล่านี้ มีแนวโน้มที่ส่งผลให้รายได้สุทธิของประเทศในปี 2563 ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยเมื่อพยากรณ์ข้อมูลรายได้สุทธิของประเทศไทยในอีก 3 ปีข้างหน้า พบว่า ในปี 2564 2565 และ 2566 จะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงตามแผนภูมิ 1 และตาราง 1

แผนภูมิ 1 การพยากรณ์รายได้สุทธิของประเทศไทยในอีก 3 ปีข้างหน้า

ที่มา: จากการคำนวณของผู้เขียนบทความ (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2564)

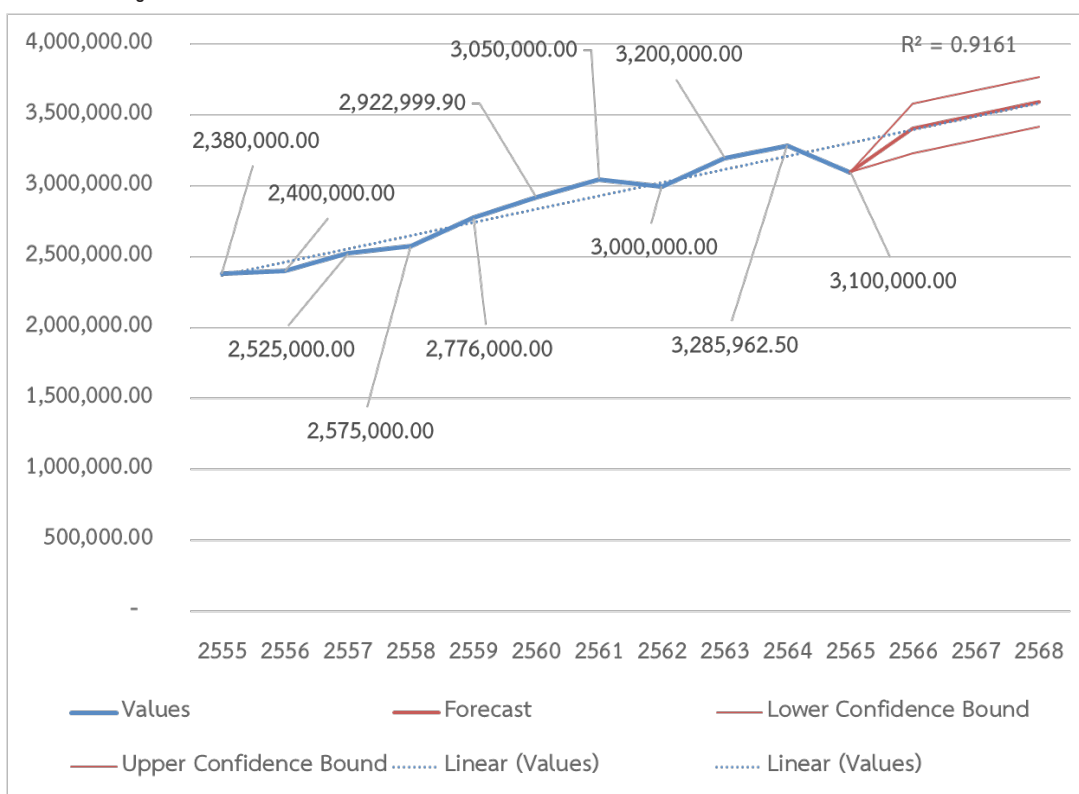
ตาราง 1 ค่าพยากรณ์ (Forecast) รายได้สุทธิของประเทศไทยในอีก 3 ปีข้างหน้า และช่วงความเชื่อมั่น (Lower & Upper Confidence Bound)

Timeline	Forecast	Lower Confidence Bound	Upper Confidence Bound
2564	2,704,032.53	2,462,026.79	2,946,038.27
2565	2,772,953.28	2,529,003.69	3,016,902.86
2566	2,841,874.03	2,595,965.59	3,087,782.46

ที่มา : จากการคำนวณของผู้เขียนบทความ (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2564)

2.2 การพยากรณ์ด้านรายจ่ายประจำปี จากข้อมูลงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2555 - 2564 ประเทศไทยมีมูลค่าของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะในปี 2565 มีงบประมาณรายจ่ายประจำปี คิดเป็นเงิน 3,100,000 ล้านบาท ซึ่งมีอัตราการเปลี่ยนแปลง ลดลงสูง คิดเป็นร้อยละ 5.66 เมื่อเทียบกับปีก่อน สาเหตุอาจเนื่องมาจากสถานการณ์โควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจทั่วทั้งโลกรวมถึงประเทศไทยซึ่งรัฐบาลพยายามจะลดรายจ่ายลงโดยดำเนินการขับเคลื่อน นโยบายและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ เพื่อนำส่งบริการสาธารณะของภาครัฐและรักษาสภาพ คล่องทางการเงินคลังของรัฐบาลให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และสามารถรองรับผลกระทบจากสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตได้โดยเมื่อพยากรณ์ข้อมูลงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทย ในอีก 3 ปีข้างหน้า พบว่า ในปี 2566 2567 และ 2568 งบประมาณรายจ่ายประจำปีจะมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แสดงตามแผนภูมิ 2 และตาราง 2

แผนภูมิ 2 การพยากรณ์งบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทยในอีก 3 ปีข้างหน้า

ที่มา: จากการคำนวณของผู้เขียนบทความ (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานงบประมาณ, 2564)

ตาราง 2 ค่าพยากรณ์ (Forecast) งบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศไทยในอีก 3 ปีข้างหน้า และช่วงความเชื่อมั่น (Lower & Upper Confidence Bound)

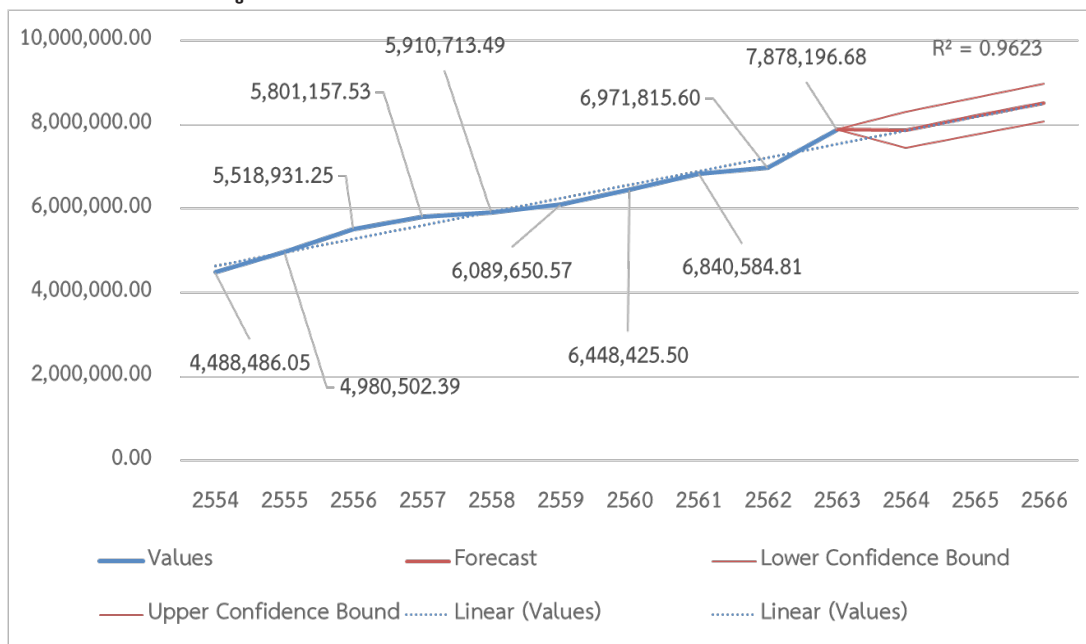
Timeline	Forecast	Lower Confidence Bound	Upper Confidence Bound
2565	3,402,862.53	3,280,761.69	3,524,963.38
2566	3,509,945.44	3,384,057.10	3,635,833.79
2567	3,617,028.35	3,487,434.25	3,746,622.46

ที่มา : จากการคำนวณของผู้เขียนบทความ (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานงบประมาณ, 2564)

2.3 การพยากรณ์ด้านหนี้สาธารณะ

จากข้อมูลหนี้สาธารณะตั้งแต่ปี 2554 - 2563 ประเทศไทยมีมูลค่าของหนี้สาธารณะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี 2563 มีมูลค่าสูงถึง 7,878,196.68 ล้านบาท และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้น คิดเป็นร้อยละ 13 เมื่อเทียบกับปีก่อน อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 ตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 จำนวน 1 ล้านล้านบาท และกู้เงินเพิ่มเติมในปี 2564 อีกจำนวน 5 แสนล้านบาท โดยรัฐบาลให้เหตุผลว่าที่ผ่านมาได้ใช้งบประมาณแผ่นดินที่มีอยู่ในการดำเนินมาตรการและวิธีการต่าง ๆ เพื่อหยุดยั้งและควบคุมการระบาดของโรคและช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ แต่ก็ยังไม่เพียงพอในอันที่จะยุติการระบาดของโรคและช่วยเหลือเยียวยาประชาชนซึ่งได้รับผลกระทบในทุกภาคส่วน โดยเมื่อพยากรณ์ข้อมูลหนี้สาธารณะในอีก 3 ปีข้างหน้า พบว่า ในปี 2564 หนี้สาธารณะมีมูลค่า 7,873,361.99 ล้านบาท โดยมีค่าความเชื่อมั่นขั้นต่ำอยู่ที่ 7,448,937.06 ล้านบาท และค่าความเชื่อมั่นขั้นสูงอยู่ที่ 8,297,786.92 ล้านบาท และในปี 2565 และ 2566 จะมีแนวโน้มอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.10 และ 3.94 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปีก่อน แสดงตามแผนภูมิ 3 และตาราง 3

แผนภูมิ 3 การพยากรณ์หนี้สาธารณะของประเทศไทยในอีก 3 ปีข้างหน้า

ที่มา: จากการคำนวณของผู้เขียนบทความ (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักบริหารหนี้สาธารณะ, 2564)

ตาราง 3 ค่าพยากรณ์ (Forecast) มูลค่าหนี้สาธารณะของประเทศไทยในอีก 3 ปีข้างหน้า และช่วงความเชื่อมั่น (Lower & Upper Confidence Bound)

Timeline	Forecast	%Growth (YoY)	Lower Confidence Bound	Upper Confidence Bound
2564	7,873,361.99	(0.06)	7,448,937.06	8,297,786.92
2565	8,196,269.97	4.10	7,758,679.64	8,633,860.31
2566	8,519,177.96	3.94	8,068,706.33	8,969,649.59

ที่มา : จากการคำนวณของผู้เขียนบทความ (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักบริหารหนี้สาธารณะ, 2564)

3. การประเมินวินัยการเงินการคลังของไทยตามแนวคิดความยั่งยืนทางการคลัง

The World Bank (2005) ได้มีแนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนทางการคลัง ซึ่งเป็นแนวคิดในการผสมผสานนโยบายการเงินและการคลังอย่างไม่มีกำหนดเวลา โดยการประเมินความยั่งยืนทางการคลังได้กลายเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นมากขึ้นในการวิเคราะห์เศรษฐกิจ ความสามารถของรัฐบาลในการบริหารการคลัง และ

ได้กลายเป็นประเด็นสำคัญในประเทศกำลังพัฒนา สำหรับประเทศไทยมีกรอบความยั่งยืนทางการคลังที่กระทรวงการคลังได้กำหนดเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายทางการเงินการคลังที่สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจการเงินและการคลังของประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาเสถียรภาพด้านการคลังในระยะปานกลางและระยะยาว ประกอบด้วยตัวชี้วัดและเป้าหมายส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณและหนี้สาธารณะ (สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2562)

จากกรอบความยั่งยืนทางการคลังดังกล่าวข้างต้นประกอบกับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 บัญญัติให้รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังอย่างเคร่งครัดทั้งในด้านการจัดหารายได้ การจัดทำงบประมาณ และการบริหารหนี้สาธารณะ เพื่อให้ฐานะทางการเงินการคลังของรัฐมีเสถียรภาพและมั่นคงอย่างยั่งยืน จึงทำให้ผู้เขียนสนใจศึกษาทฤษฎีทางด้านการคลังภายใต้กฎหมายวินัยการเงินการคลังและที่น่าสนใจ โดยได้กำหนดขอบข่ายและประเด็นในการศึกษา แสดงตามตาราง 4

ตาราง 4 ขอบข่ายและประเด็นในการประเมินวินัยการเงินการคลังของไทยตามแนวคิดความยั่งยืนทางการคลัง

วินัยการเงินการคลังด้าน	กฎเกณฑ์ทางการคลังตามแนวคิดความยั่งยืนทางการคลัง
1. การจัดหารายได้	1.1 สัดส่วนเป้าหมายรายได้ของ อปท. ต่อรายได้สุทธิของรัฐบาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 โดยมีเป้าหมายรายได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 (อ้างอิงข้อมูลตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. พ.ศ. 2542)
2. การจัดทำงบประมาณ	2.1 สัดส่วนงบกลางสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินจำเป็น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 แต่ไม่เกินร้อยละ 3.5 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2.2 สัดส่วนงบชำระคืนต้นเงินกู้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 แต่ไม่เกินร้อยละ 4 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี
3. หนี้สาธารณะ	3.1 สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 3.2 สัดส่วนภาระหนี้รัฐบาลต่อรายได้สุทธิของรัฐบาล ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 3.3 สัดส่วนหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศต่อหนี้สาธารณะรวม ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 3.4 สัดส่วนภาระหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศต่อรายได้ส่งออก ไม่น้อยกว่าร้อยละ 5

3.1 วินัยการเงินการคลังด้านรายได้

The World Bank (2005) ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องการกระจายอำนาจทางการคลังไว้ในหนังสือ Fiscal Sustainability in Theory and Practice ว่าเป็นการโอนค่าใช้จ่ายจากรายได้ภาษีของรัฐบาลกลางไปยังรัฐบาลท้องถิ่นอย่างยั่งยืนโดยปรับเปลี่ยนไปตามวัฏจักรในการกำหนดยอดความสมดุลของงบประมาณ กอปรกับ United Nations (2020) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการคลังว่า รัฐบาลควรเพิ่มการเข้าถึงทรัพยากรทางการเงินแก่หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการกำกับดูแลกระจายอำนาจการตัดสินใจ ดังนั้น จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจทางการคลังสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อบท. พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับรายได้ของ อบท. ไว้ประการหนึ่งว่า “กำหนดการจัดสรรภาษีและอากรเงินอุดหนุน และรายได้อื่น ให้แก่ อบท. ให้สอดคล้องกับอำนาจ และหน้าที่อย่างเหมาะสม โดยให้ อบท. มีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายในปี พ.ศ. 2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และในปี พ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป ให้ อบท. มีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิของ รัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 และมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ อบท. มีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้สุทธิรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 35” สรุปรายละเอียดแสดงตามตาราง 5

ตาราง 5 เปรียบเทียบการแก้ไขพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อบท. พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อบท. พ.ศ. 2542	ฉบับแรก	ฉบับที่ 2
บังคับใช้เมื่อ	12 พฤศจิกายน 2542	30 ธันวาคม 2549
เป้าหมายสัดส่วนรายได้ของ อบท. ต่อรายได้รัฐบาล	ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2544 ให้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2549 ให้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 35	ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป ไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 โดยมีจุดมุ่งหมายให้เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

จากข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 - 2563 เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ทางการคลังที่เกี่ยวข้องกับวินัยทางการเงินการคลังด้านรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงตามตาราง 6

ตาราง 6 สัดส่วนรายได้ของ อปท. ต่อรายได้ของรัฐบาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 - 2563

ปี	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563
สัดส่วนเป้าหมายรายได้ของ อปท. ต่อรายได้สุทธิของรัฐบาล (%) *	21.93	25.67	25.39	28.67	27.98	26.28	27.92	27.16	28.08	33.38
เป้าหมายสัดส่วนรายได้ของ อปท. ต่อรายได้รัฐบาล (%) **	26.14	26.77	27.27	27.37	27.80	28.16	29.36	29.42	29.47	29.43

ที่มา : * จากการคำนวณของผู้เขียนบทความ (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2564) และ
** สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง, 2564

จากตาราง 6 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนเป้าหมายรายได้ของ อปท. ต่อรายได้สุทธิของรัฐบาล กับเป้าหมายสัดส่วนรายได้ของ อปท. ต่อรายได้รัฐบาล ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 - 2563 พบว่า ส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 25 ยกเว้นในปี 2554 ที่สัดส่วนเป้าหมายรายได้ของ อปท. ต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด อย่างไรก็ตาม ในปี 2563 มีสัดส่วนเป้าหมายรายได้ของ อปท. ต่อรายได้สุทธิของรัฐบาลมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกับจุดมุ่งหมายตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนฯ ที่กำหนดไว้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

3.2 วินัยการเงินการคลังด้านงบประมาณ

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 โดยคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐได้กำหนดสัดส่วนต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบวินัยการเงินการคลังของรัฐ โดยภายในระยะเวลา 3 ปีที่ผ่านมาประเทศไทยได้มีประกาศปรับปรุงสัดส่วนดังกล่าวเป็นจำนวน 4 ฉบับ เมื่อพิจารณางบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น และรายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้ พบข้อสังเกตว่า มีการปรับปรุงสัดส่วนทั้งสองจำนวน 3 ใน 4 ฉบับ และในการแก้ไขเพิ่มเติมของฉบับที่ 4 เมื่อเทียบกับฉบับที่ 3 มีระยะเวลายาวนานไม่ถึง 1 ปี ซึ่งที่ผ่านมาการจัดสรรงบประมาณตามโครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ สรุปรายละเอียดแสดงตามตาราง 7

ตาราง 7 เปรียบเทียบการแก้ไขประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง กำหนดสัดส่วนต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบวินัยการเงินการคลังของรัฐ

ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง กำหนดสัดส่วนต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบวินัยการเงินการคลังของรัฐ				
ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง กำหนดสัดส่วนต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบวินัยการเงินการคลังของรัฐ	ฉบับแรก	ฉบับที่ 2	ฉบับที่ 3	ฉบับที่ 4
บังคับใช้	23 พฤษภาคม 2561	22 พฤษภาคม 2562	16 เมษายน 2563	16 ธันวาคม 2563
1. สัดส่วนงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 แต่ไม่เกิน ร้อยละ 3.5 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี	-	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 แต่ไม่เกิน ร้อยละ 7.5 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2 แต่ไม่เกิน ร้อยละ 3.5 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี
2. สัดส่วนงบประมาณเพื่อการชำระคืนต้นเงินกู้ของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 แต่ไม่เกิน ร้อยละ 3.5 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี	-	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1.5 แต่ไม่เกิน ร้อยละ 3.5 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี	ไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 แต่ไม่เกิน ร้อยละ 4 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี

จากข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2565 เมื่อพิจารณาจากเกณฑ์ทางการคลังที่เกี่ยวข้องกับวินัยทางการเงินการคลังด้านงบประมาณ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดแสดงตามตาราง 8

ตาราง 8 สัดส่วนโครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 - 2565

ปี	สัดส่วนงบกลางสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินจำเป็น ร้อยละ 2 - 3.5 ของงบประมาณ	สัดส่วนงบชำระคืนต้นเงินกู้ ร้อยละ 2.5 - 4 ของงบประมาณ
2555	2.77	1.97
2556	3.07	2.05
2557	2.87	2.09
2558	3.45	2.16
2559	3.73	2.23
2560	4.30	2.78
2561	3.00	2.85
2562	3.30	2.61
2563	3.00	2.79
2564	3.01	3.01
2565	2.87	3.23

ที่มา : จากการคำนวณของผู้เขียนบทความ (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงบประมาณ, 2564)

จากตาราง 8 พบว่า ตั้งแต่มีการบังคับพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 สัดส่วนงบกลางสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินจำเป็นต้องประมาณ ตั้งแต่ปี 2561 - 2565 มีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 3.00, 3.30, 3.00, 3.01 และ 2.87 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

เช่นเดียวกันกับ สัดส่วนชำระต้นเงินกู้ต้องประมาณ ตั้งแต่ปี 2561 - 2565 คิดเป็นร้อยละ 2.85, 2.61, 2.79, 3.01 และ 3.23 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด และสัดส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องมาจากการที่รัฐบาลได้กู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รัฐบาลจึงยังคงดำเนินนโยบายการคลังในการจัดทำงบประมาณแบบขาดดุลเพื่อสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ จึงได้มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายชำระต้นเงินกู้ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมใกล้เคียงกับขอบบนของเกณฑ์ภายใต้กรอบวินัยการเงินการคลังของรัฐเพื่อลดภาระดอกเบี้ยที่เพิ่มสูงขึ้นในระยะยาวจนอาจกลายเป็นความเสี่ยงทางการคลังในอนาคต ซึ่งในปี 2565 ได้จัดสรรไว้เป็นจำนวน 1 แสนล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2564 จำนวน 1 พันล้านบาท อัตราการเปลี่ยนแปลงคิดเป็นร้อยละ 1.01

3.3 วินัยการเงินการคลังด้านหนี้สาธารณะ

จากข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 - 2563 เมื่อพิจารณาจากกฎเกณฑ์ทางการเงินการคลังที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหนี้สาธารณะ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด แสดงตามตาราง 9

ตาราง 9 กฎเกณฑ์ทางการเงินการคลังที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหนี้สาธารณะ ข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 - 2563

ปี	(1) สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ≤ 70%	(2) สัดส่วนภาระหนี้รัฐบาลต่อรายได้สุทธิ ≤ 35%	(3) สัดส่วนหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศต่อหนี้สาธารณะรวม ≤ 10%	(4) สัดส่วนภาระหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศต่อรายได้ส่งออก ≤ 5%
2554	39.70	43.82	8.72	5.78
2555	40.30	41.46	7.71	5.64
2556	42.73	40.87	8.45	6.77
2557	43.85	37.44	8.08	6.49
2558	43.01	39.08	8.25	6.77
2559	41.74	41.01	7.35	5.96
2560	41.63	38.21	5.90	4.81
2561	41.79	38.79	4.70	3.98
2562	41.26	38.39	4.12	3.66
2563	50.19	30.57	2.15	2.36

ที่มา: จากการคำนวณของผู้เขียนบทความ (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักบริหารหนี้สาธารณะ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร, 2564)

จากตาราง 9 พบว่า (1) แนวโน้มสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ได้เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในปี 2562 ที่เพิ่มจากร้อยละ 41.26 เป็นร้อยละ 50.19 ในปี 2563 อัตราการเปลี่ยนแปลง คิดเป็นร้อยละ 21.64 เมื่อเทียบกับปีก่อน และอาจมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น สาเหตุสำคัญส่วนหนึ่งมาจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยปัจจุบันคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐได้กำหนดสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP เป็นไม่เกิน ร้อยละ 70 เพื่อความยืดหยุ่นทางการคลังของประเทศ นอกจากนี้ สัดส่วนภาระหนี้รัฐบาลต่อประมาณการรายได้ที่กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 35 เมื่อคำนวณ (2) สัดส่วนภาระหนี้สาธารณะต่อรายได้สุทธิ พบว่า ค่าเฉลี่ยในปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 30.57 อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และค่าเฉลี่ยตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 - 2562 อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นั้นแสดงให้เห็นว่ารายได้สุทธิที่รัฐบาลจัดเก็บได้จริงต่ำกว่าเป้าหมายรายได้ที่รัฐบาลกำหนดไว้ และเมื่อพิจารณาข้อมูลในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 และ 2562 ทำให้พบความเสี่ยงแฝงสำหรับการบริหารจัดการหนี้สาธารณะของรัฐบาลในการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ที่กำหนดสัดส่วนภาระหนี้รัฐบาลต่อเป้าหมายรายได้ไม่เกินร้อยละ 35

จากการประเมินหนี้สาธารณะต่อ GDP ระดับโลกของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ในรายงาน Fiscal Monitor เดือน เม.ย. 2564 (International Monetary Fund (IMF), April 2021) คาดว่าหนี้สาธารณะภายหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว ค่าเฉลี่ยต่อ GDP เพิ่มขึ้นจาก 103.8 ในปี 2019 เป็น 120.1 ในปี 2020 และในกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่ (Emerging Market Economies) ค่าเฉลี่ยของหนี้สาธารณะต่อ GDP เพิ่มขึ้นจาก 54.7 ในปี 2019 เป็น 64.4 ในปี 2020 ดังนั้น สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ที่เพิ่มสูงขึ้นทั่วโลก จึงเป็นปรากฏการณ์ที่น่าแปลกใจนักเนื่องจากมีที่มาที่ไปเพื่อรับมือกับโรคโควิด-19 และปัจจัยสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ไม่ใช่ปัจจัยที่มีนัยสำคัญต่อการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจที่ต้องได้รับความช่วยเหลือทางการเงินจาก IMF แต่อย่างใด นอกจากนี้ ปัจจัยและโอกาสของการเกิดวิกฤติหนี้พบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา (ศาสตรา และ ประสพโชค, 2012) ดังนั้นสิ่งที่ผู้เขียนสนใจก็คือรัฐบาลไทยจะสามารถบริหารจัดการให้หนี้สาธารณะที่สูงขึ้นมากให้กลับสู่ความยั่งยืน ทางการคลังอีกครั้งได้อย่างไรซึ่งได้นำเสนอไว้ในหัวข้อต่อไป

4. แนวโน้มการฟื้นตัวของประเทศไทยสู่ความยั่งยืนทางการคลัง

4.1 กระจายอำนาจสู่คลังท้องถิ่น

อปท. เป็นองค์กรการปกครองที่เกิดขึ้นตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองโดยรัฐจะกระจายอำนาจการปกครองให้แก่อปท. ใน 3 รูปแบบ คือ 1. การกระจายอำนาจทางการเมืองโดยการกำหนดให้อปท. มีองค์กรของตนเองซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยเสรีของประชาชนในท้องถิ่น 2. การกระจายอำนาจทางบริหารโดยการกำหนดให้อปท. มีขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเองในกิจการท้องถิ่นแยกต่างหากจากรัฐ และ 3. การกระจายอำนาจทางการคลังโดยการกำหนดให้อปท. มีระบบการคลังเป็นของตนเองแยกต่างหากจากรัฐ

การกระจายอำนาจทางการคลัง รัฐหรือส่วนกลางโอนอำนาจในการตัดสินใจทางการคลัง ไม่ว่าจะเป็นอำนาจในการหารายได้ อำนาจในการกำหนดรายจ่ายหรือการจัดทำงบประมาณให้แก่ อบท. อย่างอิสระภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนดในฐานะที่การเงินการคลังเป็นเครื่องมือสำคัญในการปกครองตนเองของ อบท. ดังนั้น ความเป็นอิสระทางการเงินการคลังของ อบท. จึงเป็นผลมาจากการที่รัฐกระจายอำนาจทางการคลังให้แก่ อบท.

การกระจายอำนาจในการจัดเก็บภาษีและการแสวงหารายได้อื่น ๆ กล่าวคือ การทำให้ อบท. มีรายได้หลักมาจากความพยายามและความสามารถของตนเอง โดยให้สามารถจัดเก็บรายได้ด้วยตนเองในสัดส่วนที่สูงและพึงพิงรายได้และเงินอุดหนุนจากรัฐบาลในจำนวนที่น้อยที่สุด การจัดการรายได้ถือเป็นเรื่องสำคัญที่สุดของ อบท. คือ ท้องถิ่นจะสามารถจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประชาชนในท้องถิ่นของตนเองได้มากน้อยเพียงใดหรือมีคุณภาพอย่างไรย่อมขึ้นอยู่กับรายได้เป็นสำคัญ นอกจากนี้ จำนวนประชากรแฝงมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2558 - 2561 แต่กลับเพิ่มสูงขึ้นตั้งแต่ปี 2552 - 2563 นั้นสันนิษฐานได้ว่าเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 ที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นทำให้ไม่สามารถจ้างงานได้ ส่งผลต่อจำนวนแรงงานที่กระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวงหรือหัวเมืองทำให้แนวโน้มของจำนวนประชากรแฝงเพิ่มสูงขึ้น แสดงตามตาราง 10

ตาราง 10 ประชากรแฝง ตั้งแต่ปี 2557 - 2563

ปี	2557	2558	2559	2560	2561	2562	2563
ประชากรแฝง (คน)	7,796,989	8,467,354	8,239,463	8,075,071	7,907,072	8,020,266	8,241,200

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564

อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนคาดการณ์ว่าแนวโน้มของประชากรแฝงจะลดลงอย่างต่อเนื่องภายหลังสถานการณ์โควิด-19 อาจเนื่องด้วยข้อจำกัดบางประการโดยเฉพาะบริการด้านสาธารณสุขที่มีจำนวนจำกัด ในสถานการณ์โควิด-19 ประกอบกับทิศทางและแนวทางการพัฒนาเมืองของท้องถิ่นที่มีความได้เปรียบภายใต้ตัวแบบทุนท้องถิ่น (Local Capitals) ซึ่งสามารถทำให้ท้องถิ่นเติบโตอย่างยั่งยืนและประชาชนมีความสุขร่วมกันได้ (อรทัย, 2559) ดังสถิติสภาวะเศรษฐกิจของเมือง (สถาบันพระปกเกล้า, 2558) พบว่า อบท. จำนวน 49 จาก 110 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 44.12 มีสภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่นที่เติบโตขึ้น แสดงตามตาราง 11

ตาราง 11 สภาวะเศรษฐกิจของเมืองประเภทต่าง ๆ

ฐานเศรษฐกิจของเมือง (แห่ง)	สภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่น		
	เศรษฐกิจของท้องถิ่น ถดถอยลง (13)	เศรษฐกิจของท้องถิ่น ไม่เปลี่ยนแปลง (48)	เศรษฐกิจของท้องถิ่น เติบโตขึ้น (49)
เมืองเศรษฐกิจ/การค้า (13)	-	2 (15.38 %)	11 (84.62 %)
เมืองอุตสาหกรรม (7)	-	-	7 (70.00 %)
เมืองอยู่อาศัยชานเมือง (14)	3 (30.00 %)	2 (18.18 %)	9 (81.82 %)
เมืองกิ่งชนบท (12)	-	7 (58.33 %)	5 (41.67 %)
เมืองชุมชนชนบท/เกษตรกรรม (56)	10 (17.86 %)	33 (58.93 %)	13 (23.21 %)
รวม (110)	13 (12.75 %)	48 (43.14 %)	49 (44.12 %)

ที่มา : สถาบันพระปกเกล้า, 2558

การกระจายอำนาจทางการคลังสู่ท้องถิ่น เพื่อให้ อบท. มีอำนาจในการจัดทำงบประมาณ จัดหารายได้ และบริหารหนี้สาธารณะด้วยตนเองได้โดยอิสระตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเป็น actor หลัก ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตรวจสอบ และกำกับดูแล ส่วนกลางจึงควรทำหน้าที่แค่เพียงกำกับดูแลการดำเนินการดังกล่าวของ อบท. ให้เกิดความเป็นธรรม โปร่งใส และเป็นไปตามกฎหมาย

4.2 ระดมทรัพยากรลงทุนในอุตสาหกรรมใหม่

นโยบายการลงทุนมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการกับวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดใหญ่ของโรคโควิด-19 หลายประเทศทั่วโลกได้ดำเนินมาตรการเพื่อสนับสนุนการลงทุนหรือดูแลอุตสาหกรรมภายในประเทศที่สำคัญในช่วงวิกฤต ดังตัวอย่างมาตรการของนโยบายด้านการลงทุนแสดงตามตาราง 12 และองค์การสหประชาชาติได้นำเสนอทางเลือกหนึ่งสำหรับรัฐบาลในการฟื้นฟูประเทศอย่างยั่งยืนภายหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 นั่นคือ การจัดลำดับความสำคัญของนโยบายด้านการลงทุน (United Nations, September 2020)

จากการกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาอันเนื่องมาจากโรคโควิด-19 ของประเทศไทย ส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ภายในประเทศทำให้โอกาสที่จะนำไปสู่วิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างเช่นวิกฤตต้มยำกุ้งหรือวิกฤตค่าเงินเป็นไปได้น้อย อย่างไรก็ตาม รัฐบาลต้อง แสดงให้เห็นถึงการบริหารงบประมาณเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและการหารายได้ใหม่ โดยเร่งรัดการส่งเสริมการลงทุนและการจ้างงานทั้งในและต่างประเทศเพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจตามนโยบายการลงทุนของสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในฐานะองค์กรพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศสู่ความยั่งยืนได้กำหนด 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย กลไกขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่ออนาคต (New Engine of Growth) (นพดล และ เอกพร, 2019) ประกอบด้วย 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ (First S - Curve) ได้แก่ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่

(Next-Generation Automotive) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกลุ่มรายได้ดีและการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Affluent, Medical and Wellness Tourism) อุตสาหกรรมการเกษตรและเทคโนโลยีชีวภาพ (Agriculture and Biotechnology) และอุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร (Food for the Future) และ 5 อุตสาหกรรมอนาคต (New S - Curve) ได้แก่ (1) หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม (Robotics) (2) อุตสาหกรรมการบินและโลจิสติกส์ (Aviation and Logistics) (3) อุตสาหกรรมเชื้อเพลิงชีวภาพและเคมีชีวภาพ (Biofuels and Biochemicals) (4) อุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital) และ (5) อุตสาหกรรมการแพทย์ครบวงจร (Medical Hub)

ตาราง 12 ตัวอย่างมาตรการของนโยบายด้านการลงทุน

Investment policy area	Policy measures (examples)
Policy actions at the national level	
Investment facilitation ¹¹	Alleviation of administrative burdens and bureaucratic obstacles for firms
Investment retention and aftercare by investment promotion agencies (IPAs)	COVID-19 related information services Administrative and operational support during the crisis
Investment incentives	Financial or fiscal incentives to produce COVID-19 related medical equipment Incentives for enhancement of contracted economic activities Incentives for conversion of production
State participation in crisis-affected industries	Acquisition of equity in companies Partial or full nationalization
Local small and medium enterprises (SMEs) and supply chains	Financial or fiscal support for domestic suppliers (such as SMEs)
National security and public health	Application and potential reinforcement of FDI screening in COVID-19 relevant industries
Other State intervention in the health industry	Mandatory production Export bans Import facilitation

Investment policy area	Policy measures (examples)
Policy actions at the national level	
Intellectual property (IP)	General authorization of non-voluntary licensing to speed up research and development (R&D) IP holder-specific non-voluntary licensing to enable imports of medication
Policy actions at the international level	
International support measures for investment	International pledges in support of cross-border investment
International Investment Agreements: IIAs	Reform of IIAs in support of public health policies and to minimize ISDS risks

ที่มา : UNCTAD, 2020

4.3 ประเทศไทยโปร่งใส: ยกระดับ ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

จากการการจัดสรรงบประมาณของประเทศไทยที่เป็นแบบขาดดุลงบประมาณและรัฐต้องหารายได้เพิ่มมากขึ้น เรื่องของความโปร่งใสในการบริหารการคลังของรัฐบาลไทยจึงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ การสร้างความเชื่อมั่นในการทำธุรกรรมทางการเงินที่โปร่งใสเป็นการชักชวนให้นักลงทุนต่างประเทศเข้ามาร่วมลงทุนในประเทศเพิ่มมากขึ้น ที่ผ่านมามีความเชื่อมั่นของในประเทศไทยพบปัญหาการทุจริตเป็นจำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และประเทศไทยมีความพยายามแก้ไขปัญหาการทุจริตโดยการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติแต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตที่เกิดขึ้น การทุจริตในกระบวนการงบประมาณยังคงสร้างความเสียหายอย่างมาก ทั้งนี้ คดีที่สร้างความเสียหายมากที่สุด (สำนักงบประมาณของรัฐบาล, 2564) ได้แก่ การเบิกจ่ายเงินเป็นเท็จ การจัดซื้อจัดจ้าง และการยกยอกทรัพย์สินของทางราชการ มักจะกระทำในรูปแบบการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ได้รับการผูกขาดในการผลิตสินค้าและบริการ ความเสียหายของงบประมาณซึ่งส่งผลกระทบต่อการแข่งขันทางการค้าอย่างเสรีและเป็นธรรมอย่างมาก นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อสังคมในการรับสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ ราคาที่สูงเกินความเป็นจริง เนื่องจากได้มีการจ่ายเงินสินบนและเงินค่าเจรจาในการดำเนินธุรกิจให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในสถานะเช่นนี้ทำให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจเสถียรภาพทางการเงินและความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จากข้อร้องเรียนในปีพ.ศ. 2563 พบว่ามีมูลค่ามากกว่า 90,000 ล้านบาท ทำให้นักลงทุนทั้งจากในประเทศและต่างประเทศไม่ยอมมาลงทุนทำธุรกิจในประเทศที่มีการทุจริต การทำธุรกรรมทางการเงินในระดับนานาชาติจะยากขึ้นเพราะไม่มีความน่าเชื่อถือ ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการพัฒนาประเทศได้

ภาพสะท้อนที่ชัดเจนขึ้นผ่านเลนส์ของคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perceptions Index : CPI) ในปี 2563 ประเทศไทยมีคะแนน CPI เท่ากับ 36 คะแนน อยู่ในลำดับที่ 104 จาก 180 ประเทศ โดยในภูมิภาคอาเซียนประเทศสิงคโปร์มีคะแนน CPI เป็นอันดับหนึ่ง เท่ากับ 85 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยกับประเทศเกาหลีใต้ ตั้งแต่ปี 2538 - 2563 พบว่า หลังจากปี พ.ศ. 2540 เกาหลีใต้มีคะแนนและอันดับดีขึ้นอย่างชัดเจน ในขณะที่ประเทศไทยคะแนนและอันดับลดลง และจากกรณีศึกษาของทั้งสองประเทศพบการจัดโครงสร้างสถาบันเพื่อให้การบริหารจัดการทุจริตภายในประเทศประสบความสำเร็จ (สำนักงานประมาณของรัฐบาล, 2564) ดังนี้

(1) ประเทศสิงคโปร์ มีหน่วยงาน Corrupt Practices Investigation Bureau: CPIB เป็นหน่วยงานภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี แต่มีการทำงานที่เป็นอิสระ มีอำนาจครอบคลุมทั้งภาครัฐและเอกชน มีโครงสร้างการทำงาน 3 ด้าน คือ ด้านกิจการองค์กร ด้านการสืบสวนสอบสวน และด้านการปฏิบัติการ CPIB มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตอยู่เสมอ ออกกฎหมายเพื่อลดการใช้ดุลยพินิจ หรือการตีความของเจ้าหน้าที่รัฐ เพิ่มบทลงโทษผู้รับสินบน การรับเรื่องร้องเรียนมีการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ให้ความสำคัญกับคดีเล็กและคดีใหญ่ มีแผนกรับเรื่องร้องเรียนและจะพิจารณาให้เสร็จภายใน 14 วัน ด้านการสอบสวนมีกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จที่ชัดเจน มีการคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสเน้นการรักษา ความลับของผู้แจ้งเบาะแส (สำนักงานประมาณรัฐบาล, 2564)

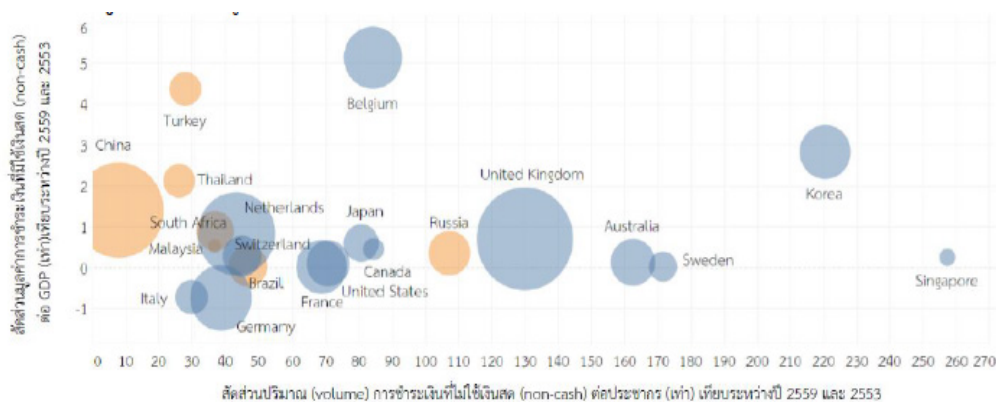
(2) ประเทศเกาหลีใต้ มีการจัดตั้ง “คณะกรรมการต่อต้านการทุจริตและสิทธิพลเมืองแห่งเกาหลีใต้” (Anti-Corruption and Civil Rights Commission of Korea: ACRC)” ซึ่งเป็นการควรววม 3 หน่วยงาน ประกอบด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเกาหลีใต้ คณะกรรมการอิสระต่อต้านคอร์รัปชันแห่งเกาหลีใต้ และคณะกรรมการรับเรื่องอุทธรณ์การบริหารงาน เพื่อทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีแผนกรับเรื่องร้องเรียนในลักษณะ one stop service ผ่านทางออนไลน์โดยให้บริการ 12 ภาษา ผู้ร้องเรียนอาจเป็นทั้งชาวเกาหลีใต้และชาวต่างชาติที่อาศัยในเกาหลีใต้ การคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสเน้นการรักษาความลับของผู้แจ้งเบาะแส และอาจมีรางวัลให้สูงสุด 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หากนำไปสู่การติดตามทรัพย์สินคืนได้โดยไม่ระบุตัวผู้ให้ข้อมูล และมีสิทธิร้องขอความคุ้มครอง

เห็นได้ว่าทั้ง 2 ประเทศที่กล่าวมามีความชัดเจนในด้านกฎหมาย นโยบายมุ่งเน้นประชาชนเป็นหลัก การลงโทษที่เข้มงวด สนับสนุนให้ ประชาชนมีส่วนในการกำกับดูแล รวมทั้ง การพัฒนาสารสนเทศ การบริการ ที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4.4 พืชเงินสกุลดิจิทัล (Cryptocurrency)

นวัตกรรมทางการเงิน (Financial Innovation) ที่เกิดขึ้นทั่วโลกทำให้แนวโน้มการใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ ๆ อาทิ การใช้ e-Payment แทนเงินสดเป็นที่นิยมมากขึ้นตามภาพที่ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562) ซึ่งให้เห็นว่า ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาหลายประเทศทั่วโลกใช้ e-Payment ในมูลค่าที่ใหญ่กว่าขนาดเศรษฐกิจ เช่น สิงคโปร์ เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย รัสเซีย แคนาดา โดยเฉพาะสวีเดนซึ่งจัดว่าเป็นประเทศแรกในโลกที่เข้าใกล้สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) สำหรับประเทศไทย คนไทยมีพฤติกรรมการใช้ e-Payment สูงขึ้นต่อเนื่องเช่นกัน แต่ส่วนใหญ่ยังนิยมใช้เงินสด จึงทำให้สัดส่วนการใช้เงินสดของคนไทยต่อ GDP ไม่ได้มีแนวโน้มลดลงอย่างชัดเจนเหมือนกรณีประเทศสวีเดน แสดงตามแผนภูมิ 4

แผนภูมิ 4 สัดส่วนมูลค่า e-Payment ต่อ GDP และปริมาณการใช้ต่อคน (ปี 2559 เทียบปี 2553)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562

เงินสกุลดิจิทัล (Cryptocurrency) ถือเป็นนวัตกรรมทางการเงิน (Financial Innovation) โดยมีพัฒนาการทางเทคโนโลยีบล็อกเชน (Block Chain) ที่เอื้อให้เกิดวิวัฒนาการของรูปแบบการชำระเงินระหว่างกันโดยไม่อาศัยตัวกลางหรือสถาบันทางการเงิน (Decentralized) แต่เนื่องจากเงินสกุลดิจิทัลยังไม่ได้ได้รับการรับรองโดยรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ รวมถึงไม่มีการใช้สินทรัพย์หรือตราสารมาค้ำประกันทำให้ตลาดเงินสกุลดิจิทัลเป็นตลาดที่มีความเสี่ยงสูงมาก มีการโจมตี กลโกง หรือการหลอกลวงเกิดขึ้นเป็นระยะ เช่น ในปี 2018 เกิดการเจาะระบบของ Coincheck ซึ่งเป็นศูนย์ให้บริการรับแลกเปลี่ยนเงินสกุลดิจิทัลในญี่ปุ่น ทำให้เงินสกุล NEM coins หายไปจำนวนมาก คิดเป็นมูลค่ากว่า 500 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ยิ่งไปกว่านั้น ธุรกิจเงินสกุลดิจิทัลนี้ยังหลอกระดมทุนในลักษณะคล้ายแชร์ลูกโซ่ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, ม.ป.ป.) อีกทั้ง Tanzi (2001) ได้กล่าวถึงธุรกรรมทางการเงินและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Money, Electronic Commerce and Transactions)

ว่าเป็นพลวัตจากยุคสมัยโลกาภิวัตน์ที่คอยกัดกินการคลังภาครัฐหากไม่มีการป้องกันหรือควบคุมที่ดีหรือที่เรียกว่า “ปลวกทางการเงินคลัง” (Fiscal Termites) นั้นหมายถึงความสูญเสียรายได้ที่อาจเกิดขึ้นในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสกุลดิจิทัลของรัฐบาล

ดังนั้น ในขณะที่เงินสกุลดิจิทัลมีอัตราการเติบโตอย่างไม่หยุดยั้ง และมีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจการเงินทั่วโลก กอปรกับอุตสาหกรรมดิจิทัลที่เป็น New S - Curve รัฐบาลไทยควรเปิดกว้างและยอมรับ และควรมีการออกนโยบายทางการเงินคลังหรือมาตรการในการกำกับดูแลเรื่องดังกล่าวอย่างระมัดระวัง ตามตัวอย่างในหลายประเทศ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, ม.ป.ป.) ดังนี้

ตาราง 13 ตัวอย่างการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับเงินสกุลดิจิทัลในต่างประเทศ

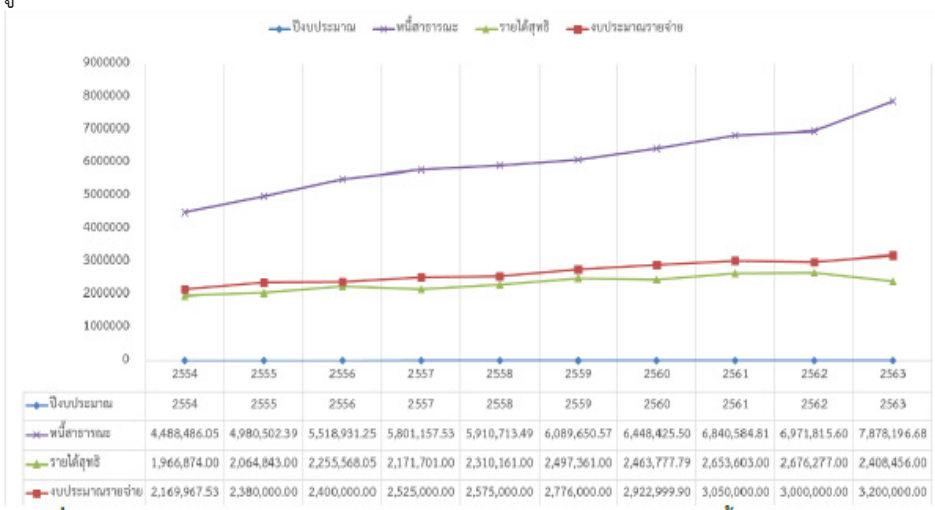
ประเทศ	เงินสกุลดิจิทัลถูกกฎหมาย	สนับสนุนการลงทุนในการระดมทุนแบบ Initial Coin Offering (ICO)	ออกใบอนุญาตประกอบธุรกิจหรือลงทะเบียน	ดูแล/เตือนความเสี่ยง ICO	ดำเนินการเรื่องหลอกลวงต้มตุ๋น	มาตรการเชิงลบต่อเงินสกุลดิจิทัล	ออกเงินสกุลดิจิทัลของตนเอง
สวิตเซอร์แลนด์	x	x			x		
สหรัฐอเมริกา	x	x	x		x		x
ญี่ปุ่น	x		x	x			
จีน						x	x
เวเนซุเอลา							x

ที่มา : สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, ม.ป.ป.

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 เมื่อหนี้สาธารณะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในขณะที่การจัดหารายได้ลดน้อยลง และรายจ่ายค่อนข้างเท่าเดิม แสดงตามแผนภูมิ 5 เพื่อให้เกิดความยั่งยืนทางด้านการคลัง ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะบางประการ ประกอบด้วย

แผนภูมิ 5 รายได้สุทธิ งบประมาณรายจ่าย และหนี้สาธารณะของประเทศไทย
ข้อมูลย้อนหลัง 10 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 - 2563

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักงานงบประมาณ และสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ, 2564

1. ประเทศไทยควรมีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 เพื่อส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืนทางด้านการคลัง โดยบัญญัติให้มีการถ่วงดุลการใช้อำนาจของคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการควบคุมสัดส่วนที่เป็นกรอบวินัยการเงินการคลังของรัฐ ได้แก่ สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP สัดส่วนงบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น และสัดส่วนงบประมาณเพื่อการชำระคืนต้นเงินกู้ของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐซึ่งรัฐบาลรับภาระ และควรให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเพื่อช่วยป้องกันมิให้รัฐบาลดำเนินการมากเกินไปจนส่งผลกระทบต่อปัญหาภาระทางการคลัง เฉกเช่นเดียวกับ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ อบท. พ.ศ. 2542 ที่ควรมีการควบคุมไม่ให้มีการปรับเปลี่ยนเป้าหมายสัดส่วนรายได้ของ อบท. ต่อรายได้รัฐบาลบ่อยครั้งจนเกินความจำเป็น

2. การกระจายอำนาจทางการคลังให้กับ อบท. เพื่อเพิ่มความสามารถของท้องถิ่นในการจัดเก็บรายได้และจัดบริการสาธารณะ ควรให้อิสระทางการคลังแก่ อบท. แต่ไม่ใช่ความเป็นอิสระเด็ดขาดหากแต่ยังต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลจากส่วนกลาง แต่เป็นการพัฒนา และเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจทางการคลัง รัฐบาลควรเพิ่มการเข้าถึงทรัพยากรทางการคลังให้แก่รัฐบาลท้องถิ่น เพื่อควบคุมการกระจายอำนาจให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ในระดับท้องถิ่น รวมถึงโครงสร้างพื้นที่และโครงสร้างการพัฒนาที่ต้องยืดหยุ่นได้ ซึ่งรวมถึงการเพิ่มสัดส่วนของเงินให้เข้าถึงบทบาทภาคประชาสังคมในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ความร่วมมือการฟื้นฟูจะต้องได้รับการประสานงาน ซึ่งการขับเคลื่อนระดับโลก พหุภาคี และความ

ร่วมมือระหว่างรัฐบาล องค์การระหว่างประเทศ สถาบันการเงินระหว่างประเทศ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน เพื่อเป้าหมายร่วมกันเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจทางการคลังให้กับ อปท. จึงต้องร่วมมือร่วมแรงไม่ปล่อยใครไม่ข้างหลัง ซึ่งมุ่งเน้นที่การเข้าถึงที่เท่าเทียมและมีคุณภาพ และคุ้มครองทางการคลังอย่างแท้จริง และเพื่อความยั่งยืน

3. ควรเร่งรัดการดำเนินการตามนโยบายด้านการลงทุนที่มุ่งเน้นอุตสาหกรรมอนาคต (New S - Curve) โดยปรับปรุงมาตรการที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกในการลงทุนทั้งในระดับชาติและสากลตามตัวอย่างของ UNCTAD ได้แก่ การสนับสนุนทางการเงินหรือการคลังสำหรับผู้ผลิตในระดับท้องถิ่น (SMEs) สร้างแรงจูงใจในการส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การสนับสนุนการลงทุนในช่วงวิกฤตโควิด-19 รวมถึงอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับโรคโควิด-19 การออกใบอนุญาตในการวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะวัคซีนสำหรับการป้องกันโรคโควิด-19 การปฏิรูปข้อตกลงด้านการลงทุนระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนนโยบายด้านสาธารณสุขและเพื่อลดความเสี่ยงในการระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ นอกจากนี้ ควรขยายเครือข่ายสถาบันการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาให้ครอบคลุมทั่วประเทศเพื่อพัฒนาแรงงานทักษะในอุตสาหกรรมกลุ่ม First S-Curve และ New S-Curve

4. ยกระดับคะแนน CPI ของประเทศไทยโดยเฉพาะตัวชี้วัดด้านงบประมาณ เพื่อส่งเสริมการลงทุนและดึงดูดนักลงทุนจากต่างชาติเข้ามาร่วมลงทุนโดยปราศจากการรับสินบน จึงควรสร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ได้แก่ (1) ภาครัฐ ควรมีมาตรการเกี่ยวกับเรื่องความโปร่งใสของการดำเนินการภาครัฐ โดยทบทวนกฎหมายและบทลงโทษ และปลูกฝังให้ข้าราชการในสังกัดตระหนักรู้เรื่องการทุจริต รวมถึงควรมีมาตรการควบคุมที่เหมาะสมตามหลักสากลโดยเฉพาะอย่างยิ่งการตรวจสอบใน อปท. (2) ภาคเอกชน จำเป็นต้องตื่นตัวและเตรียมพร้อมกับการจัดทำมาตรการภายในองค์กรที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล มีบทลงโทษที่ดำเนินทันทีและมีความเฉียบขาดเพื่อป้องกันมิให้เกิดการให้สินบน โดยทั้งภาครัฐและภาคเอกชนควรดำเนินการอย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม (3) ประชาชน ควรมีความตื่นรู้ในเรื่องการทุจริตโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยสำรวจและตรวจสอบโครงการของรัฐในระดับประเทศและในระดับพื้นที่ของตนเอง ตลอดจนยังเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเยาวชนไทยในการป้องกันการทุจริตในประเทศไทยต่อไปในอนาคต

5. รัฐบาลไทยควรกำหนดนโยบายทางการคลังเพื่อกำกับดูแลเงินสกุลดิจิทัลเพื่อเป็นช่องทางในการจัดหารายได้ใหม่ของประเทศ นอกเหนือจากการดำเนินการทางการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยแล้ว และศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาเงิน

สกุลดิจิทัลของประเทศไทย รวมถึง การกำหนดกฎหมายเพื่อรับรองความสามารถในการชำระได้ภายในประเทศ ตลอดจน เสริมสร้างแรงงานทักษะโดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีบล็อกเชน

บรรณานุกรม

- จรัส สุวรรณมาลา. (2558). *การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นบนเส้นทางการกระจายอำนาจของไทย*. ใน สถาบันพระปกเกล้า, ดุลอำนาจ ในการเมืองการปกครองไทย (หน้า 205-234). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า. <https://www.kpi.ac.th/>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (มกราคม 2562). *บริการทางการเงินดิจิทัลและนัยต่อการดำเนินนโยบายการเงินของไทย*. <https://www.bot.or.th/>
- นพดล วัยภรณ์ และ เอกพร รักความสุข. (2562). *การบริหารการพัฒนาโครงการพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ ศักยภาพ : พื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก EEC*. กรุงเทพฯ : วารสารมหาจุฬาริชาการ, 6(2), 95-109.
- ศาสตรา สุตสวัสดิ์ และ ประสพโชค มั่งสวัสดิ์. (มีนาคม 2555). *ระดับหนี้สาธารณะของประเทศไทยกับวิกฤติหนี้*. กรุงเทพฯ : Thammasat Economic Journal, 30(1).
- สำนักงานประมาณของรัฐบาล. (2564). *แนวทางการป้องกันและลดความเสี่ยงงบประมาณจากการทุจริต*. <https://www.parliament.go.th/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2563). *รายงานวิเคราะห์ของสำนักงานประมาณ ฉบับที่ 3/2563*. <https://dl.parliament.go.th/>
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. (2562). *รายงานสถานการณ์ด้านการคลังปีงบประมาณ 2563*. <https://www.fpo.go.th/>
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (ม.ป.ป.). *รู้จักกับเงินสกุลดิจิทัล (Getting to Know Cryptocurrency)*. <https://www.depa.or.th/>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). *รายงานการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาประเทศ จากผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: รายงานการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อการพัฒนาประเทศ จากผลการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย. <https://www.nesdc.go.th/>
- อรรถัย กักพล. (2559). *Urbanization เมื่อ “เมือง” กลายเป็นโจทย์ของการบริหารจัดการท้องถิ่นสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า.
- International Monetary Fund (IMF). (April 2021). *Fiscal Monitor: A Fair Shot*. Washington. <https://www.imf.org/>
- Tanzi, V. (2006). *Making Policy Under Efficiency Pressures. Globalization, Public Spending and Social Welfare*. In I. Kaul, & P. CONCEIÇÃO, *The New Public Finance. Response to Global Challenges* (pp. 109-130). New York: Oxford University Press.

- The World Bank. (2005). *Fiscal Sustainability in Theory and Practice*. (C. Burnside, Ed.) Washington, D.C.: The World Bank. <https://www.worldbank.org>
- Transparency International. (2020). *Corruption Perceptions Index 2020*. <https://www.transparency.org/en/cpi/2020/index/tha>
- UNCTAD. United Nations. (2020, May). *Investment Policy Responses to the COVID-19 Pandemic*. Investment Policy Monitor (Special Issue No.4). <https://unctad.org/>
- United Nations. (September 2020). *Financing for Development in the Era of COVID-19 and Beyond Part II*. <https://www.un.org/>

รายละเอียดสำหรับผู้เขียนในการส่งบทความ / รายงานวิจัยเพื่อลงตีพิมพ์ใน “วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย”

วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย เป็นวารสารของศูนย์กฎหมายการแพทย์ สาธารณสุข สิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ผลงานวิจัย บทความวิชาการ และเพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในทางวิชาการ

คำแนะนำสำหรับผู้สนใจส่งบทความมาลงวารสาร

- ส่งต้นฉบับผลงานที่สรุปแล้วจำนวนไม่เกิน 15 หน้า จำนวน 3 ชุด พร้อมเขียนชื่อและเบอร์ติดต่อกลับ
- ทางศูนย์ฯ จะส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและจะติดต่อผู้เขียนในกรณีแก้ไขจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ Peer Review เพื่อให้ทางผู้เขียนนำไปดำเนินการแก้ไข เมื่อแก้ไขเสร็จตามที่ประเมินจาก Peer Review ให้นำต้นฉบับที่แก้ไขมาส่งพร้อมไฟล์
- เมื่อบทความของท่านได้รับการตีพิมพ์ในวารสารแล้ว ทางศูนย์ฯ จะนำส่งให้กับผู้เขียน จำนวน 2 เล่ม ตามที่อยู่ที่คุณเขียนให้ไว้ (ดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ www.sh.mahidol.ac.th ศูนย์กฎหมายการแพทย์ฯ)

• การเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (ไม่เกิน 15 หน้า)

- 1.ชื่อเรื่อง (Title) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2.ชื่อผู้พิมพ์และสังกัด (Author & by-line) เขียน ชื่อ นามสกุล ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในกรณีที่ผู้พิมพ์หลายคนให้เรียงชื่อตามลำดับความสำคัญที่แต่ละคนมีส่วนร่วมในงานวิจัยนั้นโดยใช้เครื่องหมาย * , ** ,*** ทำเชิงอรรถท้ายหน้า (footnote) ระบุตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อสถานที่ทำงานหรือหน่วยงานและสถาบันของผู้เขียนที่เป็นปัจจุบัน
- 3.บทนำ (Introduction) ให้ข้อมูลข้อสนเทศและประเด็นสำคัญทางวิชาการรวมทั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้น
- 4.หลักและคำอธิบายที่ผสมผสานกับข้อวิจารณ์โดยประกอบด้วยประเด็นย่อยหรือหัวข้อย่อยและคำอธิบายที่ผสมผสานกับข้อวิจารณ์หรือข้อเสนอแนะที่ก่อให้เกิดแนวคิดใหม่
- 5.สรุป (Conclusion)
- 6.การจัดทำเชิงอรรถและบรรณานุกรม (References) อ้างอิงโดยใช้ระบบแบบ APA ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 6 (ไม่ควรเกิน 20 เล่ม)

• การเตรียมนิพนธ์ต้นฉบับ (Original article) รายงานวิจัย (สรุปไม่เกิน 15 หน้า)

- 1.ชื่อเรื่อง (Title) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- 2.ชื่อผู้พิมพ์และสังกัด (Author & by-line) เขียน ชื่อ นามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในกรณีที่ผู้พิมพ์หลายคนให้เรียงชื่อตามลำดับความสำคัญที่แต่ละคนมีส่วนร่วมในงานวิจัยนั้นโดยใช้เครื่องหมาย * , ** ,*** ทำเชิงอรรถท้ายหน้า (footnote) ระบุตำแหน่งทางวิชาการ ชื่อสถานที่ทำงานหรือหน่วยงานและสถาบันของผู้เขียนที่เป็นปัจจุบัน
- 3.บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งฉบับภาษาไทยและอังกฤษต้องเป็นความเรียงย่อหน้าเดียวมีความสมบูรณ์ครบถ้วน โดยมีสาระสังเขปประกอบด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีดำเนินการวิจัย (การเก็บข้อมูล/ กลุ่มตัวอย่าง/ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/การวิเคราะห์ผล) (Materials and Methods) และสรุปผล (Results Conclusion) จำนวนไม่เกิน 300 คำ
- 4.คำสำคัญ (Keyword) เขียนเป็นคำ หรือวลี ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ จำนวน 3 คำ
- 5.บทนำ (Introduction) ให้ข้อมูลข้อสนเทศและประเด็นสำคัญทางวิชาการรวมทั้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยนั้น
- 6.วิธีดำเนินการวิจัย (Materials and methods) กล่าวถึงการออกแบบกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ทางสถิติโดยเรียงเรียงตามขั้นตอน

7.ผลการวิจัย (Result) รายงานและอธิบายผลที่สำคัญที่เป็นจริงอาจมีตารางและภาพประกอบไม่เกิน 4 ตารางหรือภาพไม่ซ้ำซ้อนกับคำบรรยาย

8.อภิปรายผล (Discussion) นำประเด็นที่สำคัญเป็นจริงของผลการวิจัยมาศึกษาอธิบายเรียงตามลำดับที่เสนอในผลว่าเหมือนหรือต่างจากผลการศึกษของผู้อื่นอย่างไรโดยมีหลักฐานอ้างอิงที่น่าเชื่อถือ การนำผลมาประยุกต์ใช้รวมทั้งข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

9.การจัดทำเชิงบรรณานุกรมและบรรณานุกรม อ้างอิงโดยใช้ระบบแบบ APA โดยอ้างอิงไม่ควรเกิน 20 เล่ม)

9.1) บรรณานุกรมหนังสือภาษาไทย

ชื่อ / ชื่อสกุล. // (ปีที่พิมพ์). // ชื่อเรื่อง. // ครั้งที่พิมพ์. // เมืองที่พิมพ์. // ผู้รับผิดชอบการพิมพ์.

ตัวอย่าง การอ้างอิงในเนื้อหา : (กิติกร มีทรัพย์,2544 : 10)

กิติกร มีทรัพย์.(2544). *จิตวิทยาการเลี้ยงดูเด็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ชูริการพิมพ์.

9.2) บรรณานุกรมหนังสือภาษาอังกฤษ

ชื่อสกุล./อักษรย่อชื่อต้น / อักษรย่อชื่อกลาง(ถ้ามี). // (ปีที่พิมพ์). // ชื่อเรื่อง. // ครั้งที่พิมพ์. // เมืองที่พิมพ์. // ผู้รับผิดชอบในการพิมพ์.

ตัวอย่าง การอ้างอิงในเนื้อหา : (Hartley,1989 : 97-153)

Hartley, E.K. (1989). *Childhood and Society*. 2 nd ed. New York : MC Graw -Hill.

9.3) บรรณานุกรมวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียน. // (ปีที่พิมพ์). // ชื่อเรื่อง. // ระดับวิทยานิพนธ์, / ชื่อสาขา / คณะ // ชื่อมหาวิทยาลัย.

ตัวอย่าง การอ้างอิงในเนื้อหา : (ภัครพร กอบพังตน,2540 : 54-69)

ภัครพร กอบพังตน. (2540). *การประเมินคุณภาพการพยาบาลผู้คลอดปกติในโรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต), สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

9.4) บรรณานุกรมบทความจากหนังสือ

ชื่อผู้เขียน. // (ปีที่พิมพ์). // ชื่อบทความ. // ใน / ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)(ถ้ามี). //

ชื่อหนังสือ. // (หน้า / เลขหน้า). // เมือง : // ผู้รับผิดชอบในการพิมพ์.

ตัวอย่าง การอ้างอิงในเนื้อหา : (สมจิต หนูเจริญกุล และประคอง อินทรสมบัติ,2536 : 749-781)

สมจิต หนูเจริญกุล และประคอง อินทรสมบัติ. (2536). การประเมินผลการพยาบาล ในมยุรา กาญจนางกูร (บรรณาธิการ). *เอกสารการสอนชุดวิชาโมเดิร์นและกระบวนการพยาบาล หน่วยที่ 8 - 15*. (หน้า 749- 781). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

9.5) บรรณานุกรมบทความจากวารสาร

ชื่อผู้เขียน. // (ปีที่พิมพ์). // ชื่อบทความ. // ชื่อวารสาร, // เลขของปีที่(เลขของฉบับที่), //เลขหน้า.

ตัวอย่าง การอ้างอิงในเนื้อหา : (วิทยาคม ยาพิศาล,2547 : 142 - 153)

วิทยาคม ยาพิศาล. (2547). การพัฒนาคุณภาพระบบงานศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์เชียงใหม่ตาม แนวทางการตรวจติดตามทางวิชาการและระบบคุณภาพ. *กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์*, 46(3), 142 - 153.

9.6) บรรณานุกรมจากเว็บไซต์

ชื่อผู้เขียน. // (ปีที่พิมพ์). // ชื่อเรื่อง. // ชื่อเว็บไซต์ : URL

ตัวอย่าง การอ้างอิงในเนื้อหา : (Lynch T,1996.) ถ้าไม่มีชื่อผู้แต่งให้ใส่ชื่อเรื่องหรือดูจากเว็บว่าใครเป็นเจ้าของ

Lynch, T. (1996). *DS9 trials and tribulations review*. <http://www.bradley.edu/psiphi/DS9/ep/503r.html>

คณะกรรมการบริหารสโมสร ประกอบด้วย

นายวายุ พยัคฆ์นตร

ที่ปรึกษา

นางวรรณภา พรหมถาวร

ที่ปรึกษา

นายสายัณห์ สันทัด

ที่ปรึกษา

นายเดช วรเจริญศรี

ที่ปรึกษา

นางวรรณภา กล่อมเกลี้ยง

ที่ปรึกษา

นางสาวสุคนธา อรุณภู

ที่ปรึกษา

นายปยุต มารยาทตร์

ที่ปรึกษา

นายอรุณ แสนคำ

ที่ปรึกษา

๑. รศ.ดร.เชษฐ รัชดาพรรณากุล

นายกสโมสรเสือป่าวชิราวุธานุสรณ์

๒. ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ธนภณ นิธิขาวกุล

อุปนายกสโมสรเสือป่าวชิราวุธานุสรณ์

๓. นายพรเทพ คล้ายพ้อคำ

ประธานฝ่ายฝึกอบรม

๔. นายอนุวัฒน์ ราชนิกุล

ประธานฝ่ายประชาสัมพันธ์

๕. นายนาวี โชคชัยกุล

ประธานฝ่ายปฏิคม

๖. นายนรเศรษฐ์ ปาละสิงห์

ประธานฝ่ายพัสดุ

๗. นายอิชนั้น สิงหตระกูล

นายทะเบียน

๘. นายจักรพงศ์ ทัพหปริญญา

เหรียญก

๙. นายสรภพ แต่สุวรรณ

เลขาธิการสโมสรเสือป่าวชิราวุธานุสรณ์

สโมสรมลลอปาวชารวรณสรณ
38 ถ.วัดโพธิ์ไฟโรจนั ต.โพธาราม
อ.โพธาราม จ.ราชบุรี 70120

วารสารคณภาพชีวิตกับกฎหมาย

ISSN 1686-9443

9 771686 944827 >